Poštnina plačana v gotovini.

Leto XV., štev. 121

Ljubljana, sreda 30. maja 1934

Cena 2.— Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Šelenburgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—.

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440. Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1. Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Razorožitvena konferenca

V Ženevi so se spet sestali državniki vsega sveta, da pregledajo bilanco dosedanje razorožitvene akcije. Bilanca je na žalost pasivna, skoro brezupna.

Od Barthoujeve note z dne 17. aprila, ki je Angliji jasno in brez vseh pridržkov izpovedala, da Francija ne stavi več nikake nade na možnost kompromisa v razorožitvenem vprašanju, marveč da se vrača nazaj na stališče, ki ga glede nemške oborožitve določa versailleska mirovna pogodba, je postala ženevska razorožitvena konferenca pojem brez prave vsebine. Preokret, ki ga je s tako odločnostjo izvršil francoski zunanji minister, je prav za prav res pomenil konec konference, zato je svet vsekakor posvetil še enkrat pozornost Ženevi, ko je prišla vest, da se bo konferenca kljub vsemu le še sestala. Ako bi bilo treba tenor omenjene Barthoujeve note jemati dobesedno, bi morala Francija zastaviti vse sile, da prisili Nemčijo na priznanje razorožitvene klavzule iz versailleske mirovne pogodbe. Proti le-tej se Nemčija vedno sklicuje na daleko kasnejšo določbo o ravnopravnosti v oborožitvi, ki so jo velesile sklenile decembra meseca 1932. Položaj je postal tedaj popolnoma brezizhoden in mnogi so že mislili, da Franciji ne bo ostalo drugega, nego da zagrozi Berlinu z oboroženim pritiskom, kakor je bila zasedba Poruhrja.

Barthou pa seveda niti od daleč ni pomišljal na slično avanturo, marveč je začel uresničevati znano francosko tezo o varnosti, tako da jo je izločil iz kompleksa razorožitve ter namesto toliko zaželenega anglosaškega varnostnega jamstva ubral pot vojaških konvencij s prijateljskimi državami. Njegova logika je bila zelo jasna, saj se da na ta način doseči dobro ravnotežje sil, ki nadomesti vsako papirnato jamstvo, za katerim se je tako brezuspešno poganjal Paul-Boncour in pred njim že Briand. Barthoujeva pot v Varšavo in Prago je stala v znamenju takih pogodb in, kakor je znano, ni ostala brez zaželenih uspehov.

S takim preobratom pa je nastala doba, ko je bilo razorožitveno vprašanje rešeno skoro popolnoma v obratnem smislu. Vse države so ohranile svobodo oboroževanja. S tem zatone sicer v nepovratni mrak za daljši čas najlepša in najsijajnejša misel kot pridobitev svetovne vojne, toda treba je pomisliti, da je ta misel naletela pri poskusu realizacije na toliko neiskrenih pridržkov, da je postala v praksi nemogoča. Nelepo igro, ki ni prinesla niti najmanjših rezultatov, pač pa je bila povod za večne mednarodne krize in spletke, je Francija odklonila z energično gesto ter postavila vprašanje na njegovo izhodno točko.

Pokazala je tudi s sestavo svoje delegacije za ženevsko konferenco, da nima namena iti po starih izvoženih in nikamor ne vedočih potih. Poleg Barthouja so v delegaciji maršal Pétain, mornariški minister Piétri, minister za zrakoplovstvo general Denain, zastopnika frontnih borcev Aubert in Cassin, medtem ko Boncour ni dobil več značaja glavnega delegata, marveč so mu zaradi kontinuitete dali le zelo podrejeno mesto prvega tajnika delegacije. Kakor nam kažejo imena, bo Francija zastopala pred vsem svoje vojaške interese, katere ji narekuje skrb za varnost.

Središče, okoli katerega se vse vrti, je francosko-ruski vojaški sporazum, ki daje Franciji možnost, da z večjim poudarkom zastopa svoje stališče. Elastičnost francoske politike se vidi v tem, da operira z rusko-francosko zvezo kot z glavnim adutom isti Barthou, ki se je za časa genovske konference izkazal za nepomirljivega nasprotnika sovjetov. Zdaj je ravno on tisti, ki na vso moč gladi Moskvi dohod na mednarodno politično pozornico. Barthou namreč ni pozabil, da je bila rusko-francoska zveza tudi v preteklosti najboljše jamstvo za varnost v miru in trden oslonec v časih vojne. Zveza dveh velesil, kojih interesi si skoro nikjer ne nasprotujejo, je kljub teritorialni oddaljenosti, ali morda ravno zaradi nje zelo umestna, priporočljiva in trdna.

Francozi so dali Barthoujevemu postopku ime garancijskega sistema, kar kaže, da so zadovoljnejši s celo mrežo jamstvenih zvez, nego z enim samim jamstvom, ki je bilo doslej alfa in omega vsega prizadevanja za dosego varnosti. Garancijski sistem pa prinaša na drugi strani obkroževanje onih, ki niso v sistem, in s tem bi svet srečno prijadral na stanje iz leta 1914.: Do oboroževalne tekme in do napetosti, ki jo vsaka malenkost lahko spremeni v vseobči spopad. Rešitev je le v tem, da se »železni blok«, ki ga vodi Francija, tako okrepi, da si ne bo nihče drznil, ga izzivati proti sebi.

Upokojitev

Beograd, 29. maja AA. Upokojen je Andra Todorović, šef splošnega odseka prometnega oddelka ravnateljstva državnih železnic v Beogradu.

VEDNO HUJŠE OBLIKE TERORISTIČNE AKCIJE V AVSTRIJI

Vsi ukrepi Dollfussovega režima za ustrahovanje hitlerjevcev in socialistov nič ne zaležejo — Javnost vedno bolj razburjena

Dunaj, 29. maja p. V prostorih avstrijskega dopisnega urada v poslopju dunajske borze, kjer so že pred dnevi k sreči našli peklenski stroj, še predno je eksplodiral, je prišlo snoči do strahovite eksplozije, ki je docela demolirala dve večji dvorani in povzročila veliko stvarno škodo. Zaradi eksplozije je nastala silna panika v vsem okraju. Atentatorjev doslej še niso izsledili. Vsakodnevne eksplozije in atentati povzročajo med prebivalstvom silno vznemirjenje in vse s strahom pričakuje, kako bo vse to končalo. Dejstva, da se je teroristična akcija hitlerjevcev in socialistov po zopetni uvedbi obsednega stanja le še povečala, smatrajo splošno za znak, da ne mislijo odnehati ter da se pripravljajo na obračun s sedanjim režimom. Hitlerjevcem in socialistom so se v zadnjem času pridružili tudi komunisti, tako da vlada med njimi nekak tihi sporazum.

V pretekli noči je nastala eksplozija tudi v neki palači v 10. okraju. Del palače se je porušil. Neka služkinja je bila hudo ranjena. Kot storilce je policija aretirala dva delavca, ki sta priznala, da sta člana bivše socialno-demokratske stranke in da sta izvršila atentat, da bi na ta način maščevala svoje tovariše, ki so padli v februarski revoluciji. Oba prideta jutri pred naglo sodišče.

Tudi v drugih predmestjih Dunaja je bilo v pretekli noči izvršenih cela vrsta atentatov z bombami in peklenskimi stroji. V 9. okraju so doslej neznani storilci vrgli ročno granato v policijsko stražnico. Eksplozija je izzvala silno paniko. Dva policijska stražnika so z nevarnimi poškodbami prepeljali v bolnišnico.

V Inomostu je bil v pretekli noči izvršen atentat na voditelja krščanskih socialcev dr. Müllerja. Neznani atentatorji so vrgli v njegovo stanovanje bombo, ki je eksplodirala z močno detonacijo in demolirala celo pritličje. Na begu so atentatorji zažgali v bližini Inomosta večji gozdni kompleks, ki je do polovice pogorel.

Veliko pozornost vzbujajo številni atentati in eksplozije, ki so se izvršile v teku včerajšnjega dne in prošle noči v Gradcu. Včeraj popoldne je v graškem magistratu eksplodiral peklenski stroj večjega kalibra. Skrit je bil v pritličju n se je zaradi eksplozije porušil del zunanje stene in strop, tako da je demolirano tudi celo prvo nadstropje. Misli se, da je ta atentat delo hitlerjevcev. Skoraj istočasno so nastale eksplozije v javnih telefonskih govorilnicah v raznih delih mesta. Vse govorilnice so popolnoma uničene.

Dunajska vlada je imela danes dopoldne dolgo sejo, na kateri je razpravljala o ukrepih zoper najnovejšo teroristično akcijo. Sklenila je povečati dunajsko policijo še za nadaljnjih 400 mož, prav tako pa bodo ojačene policije v vseh ostalih mestih in primerno izpopolnjene tudi orožniške postaje na deželi. Poleg tega je vlada sklenila organizirati posebno narodno milico, ki bo imela nalogo zastražiti vse železniške proge, mostove in druge objekte, da bi se na ta način preprečili nadaljnji atentati. Za izvedbe vseh teh sklepov je vlada odobrila izreden kredit v višini pol milijona šilingov (okrog 5 milijonov Din).

Kljub vsem tem ukrepom vlade pa razburjenje ljudstva čim dalje bolj narašča in sedaj je že vse prepričano da Dollfussov režim ni več v stanju ohraniti notranji red in mir in da drvi Avstrija pod sedanjim režimom neizogibno v novo in še bolj krvavo državljansko vojno.

Budimpešta, 29. maja d. V nasprotju s poročili, da bo avstrijski minister za javno varnost Fey, za čigar sprejem je bilo že vse pripravljeno, prispel prihodnji ponedeljek v Budimpešto, je prejela madžarska vlada poročilo, da mora Fey zaradi neprestanih terorističnih akcij v Avstriji odgoditi svoje potovanje za nedoločen čas.

Reševanje razorožitvene konference

Seja glavnega odbora se bo danes nadaljevala — Zanimiva govora Normana Davisa in Litvinova

Ženeva, 29. maja vk. Popoldne se je po daljšem odmoru sestal glavni odbor razorožitvene konference. V vseh političnih in diplomatskih krogih so današnji seji pripisovali izredno važnost, ker se je moralo na njej odločiti, ali bo razorožitvena konferenca nadaljevala svoja prizadevanja za omejitev oboroževanja in postopno razorožitev, ali pa bo napravila križ čez vse svoje dosedanje delo in se razšla, prepuščajoč Društvu narodov, da poišče nova pota in sredstva za ohranitev miru in zmanjšanje oboroževanja. Zato je današnja seja tudi potekla v globoki zavesti zgodovinske odgovornosti prisotnih državnikov.

Sejo je otvoril predsednik razorožitvene konference Henderson z daljšim govorom, v katerem je podal najprej pregled vsega dosedanjega dela konference. V glavnih potezah je orisal razvoj in potek diplomatskih pogajanj v zadnjih mesecih in nato obširno razpravljal o vprašanju varnosti, ki je postalo osrednji problem razorožitve. To pa je tudi obenem glavna težkoča, na katero je zadela razorožitvena konferenca. Posebne težave povzroča vprašanje razorožitve v zraku, ker proti zračnim napadom za enkrat ni docela zanesljive obrambe. Jasno pa je, da vprašanja varnosti ni mogoče docela ločiti od vprašanja razorožitve in poudarjeno to tudi že v samem paktu Društva narodov, ki združuje razorožitev z varnostjo. Za dosego varnosti za vse države pa je po njegovem mnenju neobhodno potrebno organizirati mednarodno skupnost držav.

Svoja izvajanja je Henderson zaključil s pozivom, naj vsak posamezni delegat zastavi vse svoje sile da bo konferenca dosegla vsaj delen uspeh, ker je prepričan, da bo delo konference uspešno, če bo vsaka posamezna država doprinesla svoj delež. Govor Hendersona, v katerem se zrcali vsa tragika sedanjega mednarodnega položaja, je napravil na delegate globok vtis in njegov poziv je bil sprejet z viharnim odobravanjem.

Davis: Amerika za vsak sporazum

Z največjo napetostjo je nato konferenca spremljala nadaljnje izjave posameznih delegatov. Ameriški delegat Norman Davis je v svojem obširnem govoru med drugim izjavil:

Razorožitev je možna in izvedljiva le tedaj, ako bodo največje države šle z dobrim zgledom naprej. Ameriška vlada je mnenja, da je sprejemljiv Macdonaldov razorožitveni načrt, ker nudi obenem z izenačenjem oboroževanja tudi povečanje varnosti. Za dosego varnosti sta dve poti Prva vodi v oboroževalno tekmovanje in ta pot pomeni novo vojno. Druga pot vodi k povečanju obrambe na podagi zmanjšanja napadalnih sil, z ukinitvijo takozvanega težkega orožja, tankov, topništva ter plinskih in bombnih letal. To pot je razorožitvena konferenca v načelu že odobrila. Zato preostaja sedaj samo še to, da se konferenca definitivno odloči za eno ali drugo. Ameriška vlada je že označila svojo odločitev, ko je predsednik Roosevelt poudaril voljo Amerike za sodelovanje pri postopnem znižanju oboroževanja Tudi sedaj ga je predsednik Roosevelt pooblastil, da precizira stališče Zedinjenih držav takole: **Amerika je pripravljena sodelovati pri vsaki rešitvi razorožitvenega problema. V to svrho je pripravljena skleniti v zvezi s splošnim razorožitvenim dogovorom tudi univerzalni nenapadalni pakt. Samo pri docela evropskih zadevah Amerika noče sodelovati, ker se ne mara vmešavati v notranje evropske zadeve in tudi ne prevzemati odgovornosti za nje. Tudi v pogledu pomorske razorožitve je Amerika vedno pripravljena uveljaviti idejo razorožitve, žal pa pogajanja v tem pogledu doslej niso dovedla do sporazuma. Gotovo pa je, da nobena izmed držav, ki so zastopane na razorožitveni konferenci, noče prevzeti odgovornosti za njen neuspeh. Zato mora iti konferenca dalje po poti na katero je krenila že junija lanskega leta in sprejeti Macdonaldov načrt. Nobenega dvoma ni, da je tudi Nemčija voljna podpisati razorožitveno konvencijo in je zato docela prirodno, da ne bo odklonila nadaljnjih pogajanj. V imenu Amerike zato priporoča, da se konferenca zedini za Macdonaldov načrt, ki je realna podlaga za nadaljevanje in uspešno zaključitev razorožitvenih pogajanj.**

Litvinov: Samo v razorožitvi je mir

Ob največji pozornosti je povzel nato besedo sovjetski komisar za zunanje zadeve *Litvinov*, ki je poudarjal, da more obstojati samo en mir in sicer mir razorožitve. Države, ki še niso dovolj oborožene, skušajo danes propagirati imperializem in osvojitev tujega ozemlja. Prav vsled tega, ker vsebuje program nekaterih držav osvojitev ozemlja, prihaja načelo enakopravnosti v nasprotje z dejanskim položajem in prav zato predstavlja danes tako pojmovana enakopravnost nevarnost za svetovni mir. *Rusija smatra razorožitveno konferenco za najvažnejši organ miru ter je mnenja, da bi se morala ta konferenca pretvoriti v stalno jamstvo miru.* Ker pa po dosedanjih metodah ni bilo mogoče doseči sporazuma, je treba predvsem proučiti vprašanje, ali ni druge možnosti da se organizira trajen mir. Za razorožitev je neobhodno potreben pristanek vseh predvsem pa velikih držav, dočim za organizacijo varnosti ni potrebna tako univerzalna oblast. Rusija je že pokazala pot, po kateri se more doseči varnost. Litvinov je pri tem opozoril na ruski predlog o definiciji napadalca. Zaključitev nenapadalnih pogodb na tej osnovi je v danih prilikah mogočno jamstvo proti vsakemu napadalcu. *Zato je Rusija mnenja, da bi kazalo skleniti splošno nenapadalno pogodbo, ki bi mogla vsaj začasno nadomestiti razorožitev, med tem pa naj bi se nadaljevala razorožitvena pogajanja do zaželjenega uspeha.*

Po govoru Litvinova je predsednik Henderson odgodil nadaljevanje splošne razprave na sredo popoldne, ker zaradi poznega časa ni bilo več mogoče, da bi govoril še Barthou. Na jutrišnji seji razorožitvene konference bo razen francoskega in angleškega zunanjega ministra govoril tudi italijanski glavni delegat baron Aloisi.

Posvet Male antante in balkanskih držav

Ženeva, 29. maja č. Včerajšnji konferenci zastopnikov balkanskih držav in Male antante je prisostvoval tudi turški zunanji minister Tevfik Ruždi bej. Ministra Jevtić in Titulescu sta sporočila, da bo balkanski pakt od njunih vlad ratificiran 2. junija. V Ženevi pričakujejo tudi zastopnika bolgarske vlade, ki naj bi se z zastopniki balkanskih držav pogajal o ev. priključitvi Bolgarske balkanskemu paktu na osnovi primerno spremenjenega teksta pogodbe. Titulescu je na konferenci poročal tudi o svojem sestanku z Litvinovim v Mentonu na francoski Rivieri. Z Litvinovim se je sporazumel o oficielnem priznanju Sovjetske unije po balkanskih državah, razen tega pa sta se dogovorila tudi o sprejemu Rusije v Društvo narodov, tako da bodo delegati Male antante podpirali rusko kandidaturo.

V teku današnjega dne so se ministri držav podpisnic balkanskega pakt ponovno sestali in nadaljevali včerajšnje konference o vseh perečih balkanskih vprašanjih.

Danes opoldne je bil jugoslovenski zunanji minister g. Jevtić na kosilu pri generalnem tajniku Društva narodov g. Avenolu. Popoldne pa se je sestal s francoskim zunanjim ministrom Barthoujem

Ofenziva Ibn Sauda

London, 29. maja AA. Iz Kaira poročajo, da so hedžaške čete začele koncentrično ofenzivo na treh frontah in da čim dalje bolj pritiskajo proti Sani.

Makedonstvujušči zopet dvigajo glave

Ponesrečene demonstracije makedonskih revolucionarjev v Sofiji — Spopadi s policijo

Sofija, 29. maja. č. Kakor vsako leto, so skušali makedonstvujušči tudi včeraj proslaviti svoj praznik, policija pa je dovolila le cerkvene obrede. Pred cerkvijo sv. Sofije se je zbralo okrog 2000 makedonstvujuščih. Po cerkvenih slovesnostih so izjavili zastopnikom oblasti, da se želijo fotografirati. Nenadoma pa so se postavili v četverorede ter so z društvenimi zastavami na čelu odkorakali po Moskovski ulici, mimo kraljevega dvora in univerze. Prepevali so revolucionarne pesmi in vzklikali: »Dol z vlado, ki je naklonjena Srbom!« Tedaj je nastopila proti njim policija. Večji oddelki pešadije in konjenikov pod poveljstvom podpolkovnika Salabračeva so se postavili v bojne vrste. Spopad je bil neizbežen, ker so pričeli makedonstvujušči še bolj demonstrirati in skušali predreti policijske kordone. Policija se je v borbi proti demonstrantom poslu-ževala gumijevk, makedonstvujušči pa so jih napadli s kamenjem, s palicami in celo z drogovi svojih zastav. Končno je policija demonstrante razgnala in so se makedonstvujušči razbežali po sosednih ulicah. Že deset minut kasneje pa so se znova zbrali na trgu pred cerkvijo. Tedaj je nastopila proti njim policijska konjenica in jih znova razgnala.

Te prve demonstracije proti novemu režimu so bile najboljši dokaz, da se makedonstvujušči smatrajo še vedno za dovolj močne, da se lahko postavijo v bran proti oblasti.

Iz Petriča in iz Gornje Džumaje prihajajo vesti, da se makedonstvujušči svobodno gibajo po vaseh in mestih.

Svarilo strankarjem

Sofija, 29. maja. č. V svoji poslednji številki je »Izgrev«, glasilo vladne politične skupine »Zvena«, objavil članek, v katerem pravi med drugim:

V razbitih vrstah političnih strank se opaža zanimiv pojav. Dočim so posamezne stranke same izjavile, da so pripravljene podpirati današnjo vlado, so druge stranke nastopile baš obratno in so le navidezno postale lojalne. Njihovi ljudje skušajo sedaj izrabiti vsa sredstva, da bi škodili novi vladi. Najzanimiveje pa je vsekakor, da naivni voditelji posameznih strank mnogo računajo na višje faktorje, ne da bi spoznali, da bi s tem kompromitirali sebe in nje. Naj vsak ve, da se v dobi, ko se ustvarja novi režim, ne bo dovolila nobena zastarela reakcija. Vsak poizkus v tej smeri bo zlomljen.

Vlada Georgijeva je smeli misijonar naše politične zgodovine. Ljudje novega režima niso nikoli izigravali parlamenta, niti niso imeli svoje politične računice, s katero so stare stranke kompromitirale ustavo, parlament in narodne svetinje. Zato intervencija narodne vojske dne 19. maja ni bila nikak akt nasilja. Nasilje so vršili partizani, ki so zaradi osebnih koristi iskali le socialnih, moralnih in materialnih dobrin. Zato ponovno poudarjamo, da delo nacionalnega osvobojenja dne 19. maja ni bilo nasilje, marveč nekrvava akcija. Narod in država bi le znova vzplamtela v plamenih starega partizanstva, če bi klonili. Odvratno partizanstvo poskuša tudi danes vreči novo vlado z intrigami in klevetami. Partizanski zli jeziki cvilijo po ulicah in kavarnah. V vrstah strankarskih organizacij se opaža, kako se plazi odvratna kobra, ki naj bi iz zasede napadla in upropastila novi režim. Tem ljudem kličemo: »Dovolj! Razcepljenost Bolgarije se ne sme nikoli več vrniti. Naj akt 19. maja vsi iz srca občutijo, da pomeni veliko zgodovinsko delo. Pred novo Bolgarijo bi morali vsi sneti klobuke v znak spoštovanja. Roka, ki bi poskušala obrniti kolo zgodovine, bo ob pravem času udarjena.«

Reforma ustave na stanovski podlagi

Milan, 29. maja, d. Bolgarski ministrski predsednik Georgijev je izjavil zastopniku »Stampe«, da bo javno življenje v Bolgariji prilagodeno z nameravano izpremembo ustave novim razmeram. Predvsem bodo pritegnjene stanovske in gospodarske korporacije. Pri izvajanju reforme bo Bolgarija upoštevala izkušnje drugih držav. Novi parlament ne bo imel več kakor 100 poslancev, ki bodo smeli zastopati zgolj gospodarske in stanovske interese. Z razvojem dogodkov so politične stranke izgubile vsako pravico do obstoja. Ker so že itak v razpadu, bo vlada samo sankcionirala izvršeno dejstvo.

Batolov o trgovinski pogodbi z Jugoslavijo

Sofija, 29. maja. AA. Ob sklenitvi trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Bolgarijo je bolgarski zunanji minister Batolov izjavil dopisniku agencije Avale:

Znano je že, katera vprašanja ureja trgovinska pogodba med Bolgarijo in Jugoslavijo, podpisana pretekli teden v Beogradu. Zato bi bilo odveč, če bi jih ponavljal. Rečem samo to, da mi je zaključitev trgovinske pogodbe med našima dvema državama v veliko zadovoljstvo. To in pa atmosfera, ki je obdajala pogajanja, sta nam novo znamenje za plodni razvoj bolgarsko-jugoslovenskih odnošajev v zadnjem času. Trdno sem prepričan, da se bodo dala tudi druga vprašanja, ki se tičejo Bolgarije in Jugoslavije, ugodno urediti pri dobri volji na obeh straneh.

Nove madžarske spletke

Da bi zakrila svojo blamažo s tožbo proti Jugoslaviji, obtožuje madžarska vlada sedaj še Češkoslovaško

Budimpešta, 29. maja. p. Madžarski listi že dva dni objavljajo fantastične vesti o nekih obmejnih incidentih, ki so se baje pripetili na češkoslovaško - madžarski meji in zatrjujejo, da so incidente brez povoda izzvali češkoslovaški obmejni stražniki. Obenem napovedujejo, da bo madžarska vlada zaradi tega vložila slično pritožbo pri Društvu narodov, kakor nedavno zoper Jugoslavijo.

Praga, 29. maja. p. Češkoslovaška vlada najodločnejše demantira vesti iz Budimpešte o obmejnih incidentih, ki naj bi jih izzvali češkoslovaški obmejni stražniki. Na vsem je resnice samo toliko, da je večja skupina madžarskih tihotapcev hotela prekoračiti češkoslovaško mejo. Ko jih je češkoslovaška obmejna straža pozvala, naj se ustavijo, so začeli bežati, nakar so obmejni stražniki po obstoječih predpisih uporabili orožje in streljali za tihotapci. Nihče pa ni bil pri tem niti ranjen, niti ubit. Slični incidenti s tihotapci se dogajajo na vseh državnih mejah, a zaradi tega se doslej še nobena vlada nobene države ni pritožila na Društvo narodov. Madžarski manever ima zaradi tega docela prozorne cilje in hoče budimpeštanska vlada očividno s tem maskirati svojo blamažo, ki jo je doživela s svojo tožbo proti Jugoslaviji.

Atentat na ameriškega poslanika na Kubi

Havana, 29. maja k. Včeraj zjutraj je bil izvršen atentat na poslanika Zedinjenih držav na Kubi, Cafferyja Zapuščal je ravno poslaništvo, ko so se pred vilo pojavili štirje neznanci v zaprtem avtomobilu in pričeli streljati nanj. K sreči ga niso zadeli. Hudo ranjen pa je bil kubanski detektiv, ki je spremljal poslanika.

Poglavje o bojevnikih

Bojevniki pri drugih narodih in pri Slovencih — Avstrijska uniforma ne more biti legitimacija

Ugleden kulturni in narodni delavec, daleč proč od dnevne politike, nam je poslal naslednji članek, v katerem z načelnega stališča obravnava bojevniško akcijo.

Sistematična agitacija, ki se predstavlja javnosti kot bojevniški pokret, zavzema v zadnjem času obseg in oblike, ki ne dopuščajo pasivnega gledanja, ker postaja vedno bolj jasno, da gre za rušenje narodne discipline in za podiranje tega, kar je zgradila solidarnost iskrenega jugoslovenskega nacionalizma.

Vprašati je treba predvsem, kdo so oni, ki si prisvajajo legitimacijo, da kličejo pred sodni stol preizkušene voditelje in delavce in proglašajo samo sebe za poklicane govoriti v imenu naroda. Ne mislimo se tu baviti z imeni posameznih oseb, dasi bi morda baš imena bojeviških protagonistov in tistih, ki jih izza kulis vodijo na vrvici, najprej pojasnilo cilje vsega gibanja. Ogledati pa si velja skupino bojevništva kot celoto.

Ideja, organizirati svoječasne udeležence svetovne vojne v fronto, ki bi imela tudi v mirovni dobi tehten vpliv na javno življenje, sama na sebi ni niti nova niti originalna. Podobne poskuse smo videli in jih še gledamo v Italiji, Franciji, Nemčiji in drugod. Toda pri teh narodih druži bojevnike v njihovem stremljenju po veljavi **zavest izpolnjene dolžnosti in najvišje požrtvovalnosti napram oni isti domovini, v kateri zahtevajo, da se tudi sedaj čuje in upošteva njihova beseda.** Zato ima bojevniški pokret pri njih **značaj nadaljevanja praktičnega patriotizma,** preizkušenega v žrtvah, in bi se mu moralna upravičenost le težko odrekala. Vsekakor v navedenih primerih sloni tovarištvo izza vojne na dunovni enotnosti in na skupnosti cilja, kateremu je služilo pred sovražnikom in mu hoče služiti tudi za naprej.

V našem slovenskem slučaju pa vojna preteklost razodeva precej drugačno lice. Skupna uniforma pri nas ni bila simbol enake miselnosti. Slovenski vojak se je boril pod tujo zastavo in za tuje cilje. Mnogo jih je bilo, ki so se s protestom v srcu morali ukloniti sili povelja, dokler se jim ni nudila možnost, zapustit sovražno avstrijsko zastavo in se uvrstiti v dobrovoljski tabor. Drugi zopet so za svojo nacionalno zvestobo morali prenašati vse trpljenje političnih osumljencev. Velik del pa — to moramo na žalost ugotoviti — je bil že podlegel avstrijski vzgoji takratnega slovenskega klerikalizma in se zagrizel v sovraštvo nad rodnimi brati, od katerih nam je imelo priti odrešenje.

Vojaška uniforma je v svetovni vojni združevala raznoliko, pisano družbo, h kateri je prišteti še številno družbo anacionalnih »tahinirarjev,« ki so že takrat spretno znali iskati zase varnega kritja in telesnih dobrin. —

To vse je treba ugotoviti, kadar gre za vprašanje, ali je skupna udeležba v svetovni vojni sposobna družilna podlaga za organizacijo, ki želi biti merodajna v javnem življenju. Odgovor na vprašanje je podan sam ob sebi: **taka organizacija mora biti zgrešena že v svoji osnovi.** Dala bi se razumeti želja po nekaki veteranski romantiki, po obujanju spominov in gojitvi pietete do padlih drugov: morda tudi še skupna skrb za materialne potrebe: lajšanje gospodarskih in socialnih težav invalidov, vdov in sirot. Prav gotovo pa se iz dejstva vojne službe v slovenskih razmerah ne more in ne sme izvajati kakršnakoli predpravica v javnem življenju ali pri političnem udejstvovanju.

Čehi so po osvobojenju proglasili za prvo dolžnost svobodnega naroda: »odrakoušit se« (odavstrijančiti se). Pri nas nismo bili tako strogi in smo tolerirali staro vastrijakantstvo na mnogih važnih mestih. Ali če ga nismo smatrali za oviro za sodelovanje v javnem življenju, toliko nacionalnega ponosa in čuta za samoohranitev moramo vendar imeti, da mu privilegijev in predpravic ne pripuščamo.

Zgrešena osnova bojevniškega pokreta dopušča, da se zbirajo v njegovem taboru najrazličnejši elementi. Morda jih je nekaj, ki vzamejo gesla jugoslovenskega edinstva in navdušenje za idejo 6. januarja kot čisto zlato. Toda morali bi tudi ti spregledati, da ima proglašanje narodnega edinstva malo vrednosti, če služi razbijanju enotne nacionalne fronte, če ruši narodno slogo in ovira lepo razvijajočo se konsolidacijo s stalnim vznemirjanjem. Danes ni več nobena tajnost, da je bojevniški pokret usmerjen v prvi vrsti proti fronti Jugoslovenske nacionalne stranke, katera, sledeč klicu šestojanuarskega manifesta, druži v pozitivnem delu vse tvorne narodne sile. Kar smo do zdaj slišali na bojevniških shodih, je samo negacija. Niti ena pozitivna misel o tem, kaj naj se postavi na mesto obstoječega v našem javnem življenju, še ni bila iznešena. Čemu naj služi to večno sumničenje in klevetanje, ki skuša jemati ugled najboljšim in najbolj preizkušenim nacionalnim ljudem?

Slika idealnega bojevnika je nemogoča brez atributov poguma in možate odkritosti. Metode naših bojevnikov teh lastnosti ne razodevajo. Govori se o korupciji in potrebi čiščenja, nikdo izmed gromovnikov pa si ne upa povedati, komu veljajo vsa ta namigavanja in prišepetavanja. Človek ne ve, ali bi bolj strmel nad cinizmom, s katerim se zavračajo pozivi na jasnost, češ da se govorniki nočejo izpostavljati odgovornosti pred pristojnimi sodišči, ali pa nad smelostjo nezaupnice sodnikom, ki jo je izrekel govornik celjskega shoda, ko je beg pred odgovornostjo opravičeval s tradicijo, »da bi se v naših razmerah lahko vse potlačilo«. Reči smemo, da je bilo bojevništvu pridržano, **uvesti v naše javno življenje zopet metode neodgovorne partijske agitacije, kateri je šesti januar naredil konec.** Noben narodno čuteči človek ne more biti vesel take restitucije.

Ne verjamemo, da bi bila ravnodušnost napram vsemu, kar se v zadnjem času godi pri nas, v interesu naroda in države. Prišel je čas, ko bo treba govoriti jasno in odločno. Zlasti velika odgovornost leži na naši inteligenci, ki ne sme nasedati brezvestnemu demagoštvu. Ohraniti mora trezen pogled in — trezno besedo!

*

Bojevniki v Savinjski dolini

Iz Savinjske doline nam pišejo — kakor pravijo — »kar tako mimogrede«:

»Slovenec« poroča, da v vranskem kotu »strašijo« »bojevniki«. Mi pa vemo le to, da je pri nas njihov praporščak g. dr. Godnič. On ima v Žalcu svojo bojevniško predstražo, ki jo tvorijo gg. Vinko Vabič, Perlež in Poznič. Savinjčani, ki s priznano skrbnostjo in ljubeznijo gojimo in negujemo hmeljske nasade in stavimo zopet vse upe in nade na dobro hmeljsko letino, smo pač nekoliko začudeni, kakšen bo ta evangelij javne morale in čistosti, ki nam ga hočejo oznanjati gg. dr. Godnič, Vabič, Perlež et comp.

Sladna kava
„SLADO“
PRAŽARNE ADRIA
VAM BO TEKNILA!
ZAHTEVAJTE JO!
ZITNA KAVA ADRIA

Belgijsko odposlanstvo pri Nj. Vel. kralju

Beograd, 29. maja. AA. Nj. Vel. kralj je opoldne sprejel posebno belgijsko odposlanstvo, ki je prišlo uradno sporočit, da je zasedel belgijski prestol kralj Leopold III. Podpredsednik belgijskega senata in vodja belgijske delegacije je pri tej priliki izrazil zahvalo svojega vladarja Nj. Vel. kralju za posebno zastopstvo pri pogrebu pokojnega kralja Alberta. Nj. Vel. kralj je sporočil najlepše želje kralju Leopoldu III., kraljevskemu domu in belgijskemu narodu.

ČOS in budimpeštanske telovadne tekme

Beograd, 29. maja. Uprava Saveza SKJ objavlja: Zastopniki Československe obce sokolske so 27. t. m. konferirali v Beogradu z zastopniki Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije o sodelovanju naših sokolskih organizacij na mednarodnih telovadnih tekmah v Budimpešti. Po vsestranskem razmotrivanju vseh okoliščin je konferenca soglasno zavzela stališče, da jugoslovenski Sokoli ne morejo iti v Budimpešto, dokler se spor, ki so ga načeli Madžari zoper Jugoslavijo, ne uredi v Društvu narodov, in zato tudi ne morejo niti s svojo vrsti niti drugače s svojimi zastopniki sodelovati pri tekmah in na sejah mednarodne telovadne zveze, ki bodo ob koncu maja in v začetku junija v Budimpešti. Zastopniki ČOS izjavljajo, da so glede spora, ki so ga načeli Madžari zoper Jugoslovene v Ženevi, popolnoma solidarni z jugoslovenskimi Sokoli in da bo zaradi položaja, nastalega s tem sporom, njihova vrsta sodelovala samo pri mednarodnih tekmah, vzdržala pa se bo vseh prireditev ki ne bodo v neposredni zvezi s temi tekmami.

Manifestacija francosko-jugoslovenskega prijateljstva

Pariz, 29. maja. AA. Doslej še ni noben tujec predsedoval uradni svečanosti, ki jo vsako leto prirede v Rouenu v čast Device Orleanske. Prvi je bil s tem počaščen jugoslovenski poslanik v Parizu dr Miroslav Spalajković, ki je s svojim govorom o pomenu francoske narodne junakinje in svetnice izzval veliko navdušenje. Slovesnost se je izpremenila v veličastno manifestacijo francosko-jugoslovenskega prijateljstva. Vojaška godba je svirala marseilezo in jugoslovensko državno himno.

Pred dr. Spalajkovićem je imel predsednik rouenske občine Meiteiller govor, v katerem je med drugim dejal: Srečen sem, da morem izročiti predsedstvo te francoske narodne svečanosti v vaše roke, ker vas smatramo za velikega prijatelja Francije. To naj bo tudi dokaz našega prijateljstva nasproti Jugoslaviji. Vaš plemeniti in junaški narod, ki ga je tujec s svojo premočjo poteptal in ki je nato po hudem trpljenju vstal poveličan daje krasen primer hrabnosti in rodoljubja.

Po svečanosti je bil sprevod po mestu in so množice neprestano vzklikale Jugoslaviji.

Na banketu je predsednik občine v svojem govoru omenil tudi pokojnega kralja Petra, nekdanjega francoskega dobrovoljca, ki ga Francija nikoli ne bo pozabila. Nato je nazdravil Nj. Vel. kralju Aleksandru, čigar vojaške in državniške sposobnosti je očrtal z izbranimi izrazi. Poslanik Spalajković se je zahvalil za čast, ki mu je bila izkazana in pristavil da velja ta čast Jugoslaviji sami.

JNS v šmarskem srezu

Šmarje, 28. maja.

Tudi v drugi polovici maja je bilo gibanje v strankinih organizacijah šmarskega sreza precej živahno. Zlasti je živahno okrog Podčetrtka, kjer bodo v drugi polovici meseca junija v dveh občinah nove občinske volitve zaradi pregrupacije občin, izvršene v mesecu marcu t. l. Poskusi za kompromisne liste v obeh občinah Podčetrtku in Sedlarjevem, so se razbili ob nepomirljivosti gotovih ljudi, ki se še niso otresli politične mentalitete izpred 6. januarja 1929.

V Kozjem so se 16. t. m. zvečer sestali člani tamošnje občinske organizacije JNS na sestanek, na katerem je narodni poslanec g. Spindler poročal o tekočih političnih in gospodarskih zadevah, zlasti tudi o razdiralnih akcijah, ki se vršijo pod okriljem nepolitičnih društev.

Na Ponikvi je bil 20. t. m. zjutraj zbor volilcev v tamošnji šoli. Tudi tam je podal poročilo o položaju g. narodni poslanec. Po njegovem poročilu se je razvila živahna in zanimiva debata o raznih perečih vprašanjih, zlasti o davčni praksi. Zborovanje je vodil ugledni domači župan in predsednik občinske organizacije JNS g. Štor.

V Pristavi je bil 20. t. m. popoldne občni zbor tamošnje občinske organizacije JNS. G. narodni poslanec Spindler je v svojem poročilu pojasnil zlasti gotove ukrepe vlade na podlagi programa JNS. Izvoljen je bil odbor pod predsedstvom g. Slivnika.

V nedeljo, 27. t. m., zjutraj je bila v Šmarju seja eksekutivnega sreskega odbora JNS na kateri se je zavzelo stališče glede bojevniškega shoda, ki se je vršil to jutro v Šmarju, ter so se določile nekatere podrobnosti glede sreske skupščine JNS, ki je določena za 10. junija t. l.

Popoldne istega dne se je vršil občni zbor občinske organizacije JNS v Slivnie.

Vremenska napoved

Zagrebška vremenska napoved za danes: Bržkone bolj oblačno, zmerno toplo, vendar stalno. —

Dunajska vremenska napoved za sredo: Izboljšanje vremena, nekoliko topleje.

Junaka zraka

V 38 urah iz Pariza v New York — Codos in Rossi sta prekinila polet do Tihega oceana zaradi poškodbe

New York, 29. maja d. Francoska letalca Codos in Rossi sta pristala včeraj ob 3.37 po vzhodnoameriškem času (ob 7.17 po srednjeevropskem času) na letališču Floid-Bennet pri New Yorku. Letalca sta prispela povsem nepričakovano, ker so domnevali, da sta morala že prej zaradi motornega defekta pristati v sili. Pred pristankom sta odvrgla večjo količino benzina.

Letalca, ki sta prvotno nameravala poleteti do San Diega v Kaliforniji, da bi dosegla nov svetovni daljinski rekord, sta pri prihodu nad ameriško obalo po radiju sporočila, da nameravata pristati že v New Yorku, ker deluje motor neredno. K sprejemu letalcev so se zbrali na letališču zastopniki oblasti, francoskega poslaništva in velika množica.

Polet iz Pariza v New York je trajal 38 ur in 29 minut. Letalca je ob pristanku viharno pozdravila velika množica, ki je prodrla policijski kordon. Čeprav sta letalca množici smehljaje odzdravljala, sta se vendar zdela precej utrujena.

Ko sta si nekoliko opomogla, je izjavil Rossi zastopnikom tiska, da poleta v Kaliforniji ne bosta mogla nadaljevati. Pri prihodu nad ameriško celino sta ugotovila premočno vibriranje letala, kar ju je zelo vznemirjalo. Po kratkem posvetovanju sta se s težkim srcem odločila, da poleta ne bosta nadaljevala do obale Tihega oceana, temveč da bosta čim prej pristala, ker se jima je zdelo, da so se zrahljali nekateri deli letala.

Po odpočitku sta Codos in Rossi odklonila vsa vabila in ostala v družbi nekaterih prijateljev v hotelu. Rossi je izjavil, da je s tovarišem zagledal tla pod seboj šele pet minut pred 5. uro zjutraj, ko sta že več ko poldrugo ura letela na celino. Takrat so zračni vrtinci tako strahovito stresali letalo, da sta že izgubila upanje, da bi mogla priti do New Yorka. Rossi misli, da je do pokvare okoli propelerja prišlo že pri startu. Drugače je letalo od odleta pa do konca sijajno vozilo z brezhibno preciznostjo, čeprav ga je veter zanašal.

Iz Washingtona je prispel v New York ataše francoskega poslaništva Champsaur, da letalcema čestita v imenu poslanika. Letalca sta dobila tudi od pariskega ameriškega kluba brzojavko s čestitkami in povabilo, da naj so udeležita ob povratku v Pariz obeda, ki ga bo priredil njima na čast.

Husitski thermidor

(K 500. obletnici bitke pri Lipanih)

Dne 30. maja 1434 je bila z bitko pri Lipanih tragično zaključena husitska doba v zgodovini češkega naroda. Čehi imajo dovolj razloga, da se po preteku 500 let spomnijo na bratomorno lipansko katastrofo in s tem na ono dobo, ki je stvorila češki narod ter ga kulturno zedinila s Slovaki. Toda tudi tujina se lahko pomudi pri ti znameniti obletnici. Veliki odmev, ki ga je husitstvo izzvalo po vsem tedanjem kulturnem svetu, dokazuje, da je šlo za dogodek vsesplošnega pomena. Husitstvo je bilo revolucija 15. veka, Lipani pa so bili njen usodni thermidor.

Zapadno cerkev in z njo vso kulturno Evropo je ob koncu 14. veka objela globoka kriza morale in mišljenja, ki je dospela do vrhunca v 15. veku, ko je rimska cerkev imela tri papeže. To krizo je silovito sodoživljala tudi Praga, ki je bila od Karla IV. dalje sedež važne univerze ter prestolnica kralja in celo cesarja rimsko-nemškega cesarstva. Rimska cerkev si je tudi prizadevala, kako bi omogočila ozdravljenje, zato je sklicevala cerkvene zbore (Kostnica in Basileja), pa tudi evropske univerze so mrzlično delovale v tem pravcu (Wiclif). Tega dela za preporod cerkve so se udeležili Čehi z vsem razmahom sil mladega naroda in prvi češki rektor praške univerze Jan Hus je šel na kostniški cerkveni zbor v prepričanju, da prinaša pravo zdravilo za ves rimsko - katoliški svet. Propovedoval je avtoriteto božje besede in povratek k siromaštvu prvotne cerkve. Zbrani cerkveni očetje pa so v njegovem predlogu videli kal vladajoče zmešnjave in ko magister Hus ni hotel popustiti od zahteve, naj se cerkev v vsem ravna po zapovedih sv. pisma, so ga cerkveni očetje obsodili na smrt kot krivoverca in ga po tedanji navadi šegi dali sežgati živega na grmadi.

Grozna smrt Husova je med Čehi izzvala nenadno in silovito reakcijo. Postavili so se za svojega Husa, odpovedali pokorščino verolomnemu cesarju in papežu, izvedli sami reformo cerkve ter z revolucijo popravili neugodno stanje. Papež in cesar sta poslala pet ogromnih križarskih vojsk proti »krivoverski« republiki božjih bojevnikov, vse odprave proti Čehom so se končale s popolnim porazom Rima. S tem je rimska cerkev dobila tudi hud moralen udarec, kajti tedanji svet je veroval, da o zmagi in porazu odloča sam bog in da je pravica na strani zmagovalca. To »božje znamenje« in strah pred revolucijo v Nemčiji sta prisilila Rim k kapitulaciji. Husitje so bili povabljeni k debati o svojem reformnem predlogu in cerkveni zbor je sprejel v Hebu njih najtežji pogoj, da namreč v sporu husitov z Rimom ne bo odločala avtoriteta cerkvenega zbora, marveč »zakon božji ter običaji Kristovi, apostolov in prvotne cerkve.« Ta »heboški sodnik« je bil tudi bistveno načelo kasnejše reformacije.

Od januarja do aprila 1433 so v Bazileji razpravljali o štirih praških artikulah, ki so zahtevale: 1. svobodo propovedovanja božje besede; 2. prejemanje obhajila v obeh podobah; 3. povratek cerkve k prvotnemu siromaštvu in 4. državno kazen za laike in duhovniške grešnike.

Češke dežele so bile izmozgane po dolgoletnih vojnah, zato so pozdravile pogajanja z Rimom, in mirna stranka Pražanov je bila pripravljena skleniti kompromisni mir, ako bi jim cerkev dovolila vsaj obhajilo v obeh podobah. Temu nazoru pa sta stali na poti dve radikalni husitski stranki: Sirotci in Taborci, ki so zahtevali brezkompromisno uvedbo štirih praških artikul ne samo za Češko, marveč za vso cerkev. Rimska cerkev je ustregla mirni stranki glede obhajila v obeh podobah. Ojačila je zmerno stranko z ostanki katolikov in jo podprla tudi finančno. Nastal je položaj, da so se zmerni in radikalni husitje spustili v bratomorni boj na veliko veselje cerkve in Nemcev. Boj se je končal pri Lipanih z zmago Pražanov in Zveze plemičev, podleglo pa je češko bratstvo, ki je zastopalo malega plemiča, kmeta in rokodelca. Češka husitska revolucija se je zaključila s kompromisom. Rim pa je sto let kasneje plačal lipansko zmago s tem, da se je pol Evrope odreklo njegovemu duhovnemu vodstvu.

Največji češki zgodovinar Fr. Palacky, ki je visoko cenil husitstvo, ker je ono prvo pokazalo Evropi pot za boj proti posvetni vladarski sili Rima in hotelo zgraditi nov svet na načelu svobode, je videl v bitki pri Lipanih tragedijo, v kateri se je češki narod izneveril sam sebi, ko je sklenil kompromis med demokracijo in fevdalizmom. Za to izdajo je bil kruto kaznovan na Beli gori in šele doba moderne demokracije ga je prebudila v novo samostojno državno življenje. Zmaga demokracije je tudi zmaga češkega naroda in sledeč tej ideologiji je Masaryk vodil borbo za vstajenje češkega naroda.

Konservativni zgodovinar J. Pekář se je po vojni prizadeval obnoviti v zmernejši obliki katoliški nazor o husitstvu. Ta nazor je vedno poudarjal neprecenljivo materialno škodo, ki so jo v teh bojih pretrpele češke dežele. Podcenjeval je tudi husitstvo, češ, da je bilo srednjeveško gibanje, ki nima z modernim pojmovanjem demokracije nič skupnega ter da je pri Lipanih zmagala državniška koncepcija nad elementom nereda. Izmed mlajših zgodovinarjev sta F. M. Bartoš na stališču Palackega, J. Slavik pa zavrača na temelju modernih metod Pekařeve nazore in naglaša socialni značaj husitskega pokreta.

Ko se češkoslovaški narod spominja lipanskega poraza, je politični položaj Evrope močno sličen onemu izpred 500 let. Po razmahu svobode po svetovni vojni je povsod nastala doba čiščenja avtoritete in skoro da uvajanje reakcije. Kaj bo na Češkoslovaškem? Ali bodo desničarske stranke posegle po fašizmu? Ali bodo socialisti poskusili revolucijo? Zgodovina je učiteljica narodov. Konservativcem se je pred 500 leti njihova zmaga kruto maščevala, radikali pa so poginili z mečem, ki so se nanj toliko sklicevali. Pri Lipanih je padlo nasilje pred nasiljem, padla je češka demokracija, poražena že zaradi svoje notranje razrvanosti,« je ocenil položaj Masaryk.

Spomin na lipansko bitko in proslavljanje husitstva bi ne bila popolna, ako bi se pozabilo, da je bil pravi smisel tedanjih bojev duhovno - verski in moralni. Ako se hoče Češkoslovaška sklicevati na tedanjo dobo, se mora sama udeležiti duhovnega boja sedanje dobe tako v slovstvu, kakor v vedi, umetnosti, v etičnem pokretu itd., tedaj boja, ki se vrši za vlado duha na zemlji, ali kakor so dejali v 15. veku, za kraljestvo božje. Husitska država in demokracija ne moreta biti sama sebi smoter, marveč naj bosta le sredstvo za dosego svobodnega duhovnega življenja. **Dr. M. Plechač (Praga)**

Izjava pravnih zastopnikov Assicurazioni Generali v aferi Rajčević

Beograd, 26. maja.

Beograjska odvetnika Vladimir Simić in Simo Alkalaj sta danes kot pravna zastopnika zavarovalne družbe Assicurazioni Generali dala za tisk naslednjo izjavo: »Točno je, da je izjavil pokojni Rajčević v listinah, ki jih je zapustil, da je on podpisal menice v iznosu 78 milijonov dinarjev, ki da jih je bil izročil g. Petru Gjorgjeviću. Medtem pa je hitra in energična preiskava, ki jo je vodil preiskovalni sodnik, imela za posledico, da se je ugotovil obstoj menic samo v iznosu 4,350.000 Din.

Pri zaslišanju na sodišču je Petrović izjavil, da ne obstoje razen gornjih menic nobene druge. Verjetno je, da je pokojni Rajčević zares izročil menice v iznosu 78 milijonov, toda naš vtis iz vsega dosedanjega poteka zadeve je, da so imejitelji teh nepravilnih menic pod vtisom naglega in energičnega postopanja oblasti in uvidevši, da bi pojava tako ogromnih zneskov v menicah izzvala težke sume, sami uničili največji del teh menic.

Ker se vse dosedaj izdane menice v iznosu 4,350.000 Din že nahajajo v rokah oblasti, ni nikake nevarnosti, da bi družba Assicurazioni Generali mogla trpeti kakršnokoli škodo pri vsej tej zadevi.

Če vse premotrimo, gre tu samo za neuspel poskus, čigar tragična posledica je samomor pokojnega Rajčevića.

Smatramo za potrebno, da poudarimo, da se po starem običaju, ki vlada pri vseh ustanovah Assicurazioni Generali v vseh državah, kjer posluje, družba Assicurazioni Generali ni nikdar bavila z meničnimi operacijami pri izvrševanju svojega poslovanja.

Zahvala italijanskega poslanika za energično preiskavo

Beograd, 27. maja. Italijanski poslanik g. Galli je naslovil na pomočnika ministra zunanjih zadev Purića pismo, v katerem je v imenu Assicurazioni Generali iz Trsta izrazil svoje priznanje in zahvalo jugoslovenskim preiskovalnim organom za naglo in energično intervencijo zaradi razjasnitve situacije, nastale po samomoru pokojnega Rajčevića.

Objava Assicurazzioni Generali

Assicurazioni Generali v Trstu je objavila v vseh državah, kjer posluje, komunike o vsej tej stvari, v katerem poleg ostalega poudarja energično in hitro postopanje, s katerim je preiskovalna oblast razčistila to veliko afero.

Visoko grško odlikovanje ministra dr. Kramerja

Beograd, 29. maja p. Predsednik grške republike je odlikoval ministra n. r. dr. Alberta Kramerja s Feniksovim redom I. stopnje.

Afera zadruge »Edinosti« pred sodiščem

Zagreb, 29. maja. n. Pred tukajšnjim okrožnim sodiščem se je danes pričel proces proti ravnateljem vzajemne zadruge »Edinosti« Francu Kendi, Ignacu Krištofiču in Mateju Žunkoviču, ki so vsi trije po poreklu iz Slovenije. Ker je Žunkovič med tem umrl, je bil proces proti njemu izločen.

Obtoženci so najprej v Mariboru ustanovili centralo »Edinosti« v prvi polovici januarja lani pa glavno podružnico v Zagrebu, ki se je bavila tudi z drugimi kreditnimi posli. Obtoženi so bili, da so s prevaro dovedli v zmoto nad tisoč članov v Zagrebu, obetajoč jim, da dobijo po treh mesecih posojilo sorazmerno njihovim deležem, če se včlanijo v zadrugo. Dejansko jih je le malo izmed njih prejelo posojilo, pač pa je zadruga dovoljevala kredit članom. Proti obema obtožencema je bil uveden sodni postopek tudi v Mariboru, kamor ju bodo prepeljali, ko bosta sojena v Zagrebu.

Današnji razpravi je prisostvovalo okrog 300 oškodovancev, tako da je bila velika sodna dvorana polna občinstva. Razprava se bo jutri in bržkone tudi pojutrišnjem nadaljevala.

Učiteljska napredovanja in upokojitve

Beograd, 29. maja p. S kraljevim ukazom je upokojen učitelj Franc Bratoš v Krčevini pri Mariboru; v višjo skupino pa so napredovali naslednji učitelji, odnosno učiteljice: Slava Marič v Črnomlju, Dora Martelanc v št. Vidu pri Grobelnem, Mara Fabjan pri Sv. Petru (Ljubljana-okolica), Vida Horvat v Škofji Loki, Lubislav Benkovič v Kamniku, Kata Berce pri Sv. Jakobu ob Savi, Ljudmila Bratina v Ptuju, Ana Tuma v Sori, Karel Širok v Črnomlju in Marija Kutin v Mariboru.

Nesreča rumunskega letala

Bukarešta, 29. maja AA. Davi je blizu Medjidije v Dobrudži treščilo na tla vojaško letalo, ki je plulo iz Bukarešte. Pilot in opazovalec sta se ubila, letalo pa je zgorelo.

Komunistična kuga v hitlerjevskih vrstah

Amsterdam, 29. maja. č. Vodilno glasilo katoliških Nizozemcev »Maasbode« je objavilo daljše poročilo o položaju v Nemčiji. List pravi, da so najširše množice nemškega ljudstva zelo vznemirjene. Doslej so 27.000 članov napadalnih oddelkov izključili iz organizacije in deloma odpremili v koncentracijska taborišča. V napadalnih in zaščitnih oddelkih prihajajo vedno bolj do izraza komunistične ideje in list sodi, da je najmanj tretjina oddelkov komunistično orientirana.

Madžarska kritika rimskih dogovorov

Budimpešta, 29. maja. AA. V včerajšnji debati v parlamentu o finančnem zakonu je poslanec dr. Rasaj primerjal današnji položaj Madžarske s stanjem pred 100 leti in ugotovil dekadenco nacionalnega življenja in veliko število intelektualnih proletarcev. Očital je tudi vladi, da prikriva dejanski položaj in paradira z uspehi doseženimi v čisto nepomembnih zadevah. Tako je na primer obljubila, da se bo z rimskimi protokoli začela za Madžarsko nova doba, toda dogovorov ni niti objavila, tako da se sploh ne more vedeti, ali je od njih pričakovati kakršnihkoli koristi za Madžarsko. Nato je govoril grof Zichy, ki je prav tako ostro obsodil vladno delo.

Švicarski turisti v Jugoslaviji

Beograd, 29. maja AA. Švicarski »Touring-Club« priredi te dni svoj drugi izlet z našim parnikom »Kraljica Marija«. Prvega izleta meseca aprila se je udeležilo 280 članov kluba pod vodstvom uglednih članov uprave. Sedanji izlet prireja jugoslovenski turistični urad v Curihu pod vodstvom Herberta Tauba s sodelovanjem jugoslovenskega »Touring-Cluba«. Izlet je tem večjega pomena, ker šteje švicarski »Touring-Club« dobrih 40.000 članov avtomobilistov in motociklistov, ki bodo v bodoče še v večjem številu obiskovali naše primorje in druge kraje.

Bolgarski književniki v Zagrebu

Zagreb, 29. maja n. Bolgarski literati so si danes ogledali zagrebško umetnostno razstavo, arheološki muzej, Strossmayerjevo in Meštrovićevo galerijo. Ob 13. so bili na Maksimiru, kjer jim je zagrebški Penklub priredil obed. Popoldne so posetili vseučiliško knjižnico ter etnografski muzej. Jutri odpotujejo v Ljubljano, da si ustvarijo tesnejše stike tudi s slovenskimi književniki.

Naši kraji in ljudje

Velike slavnosti v Skoplju

ob blagoslovitvi Hrama slave z grobnico vojnih žrtev in kapelice v Kučkovem v spomin blagopokojnega kralja Petra ter ob 40letnici gimnazije v Skoplju so bile mogočne manifestacije domovinske ljubezni. Grobovi jugoslovenskih vojnih žrtev doma in v tujem svetu so prave zakladnice naše slave in našega junaštva, velika grobnica Hrama slave v Skoplju pa je posebno pomembna zaradi tega, ker krije ostanke onih junakov in mučenikov, ki so se žrtvovali tedaj, ko je njihovo domovino po sto letih suženjstva obsijala zora svobode. Noben del naše zemlje ni toliko

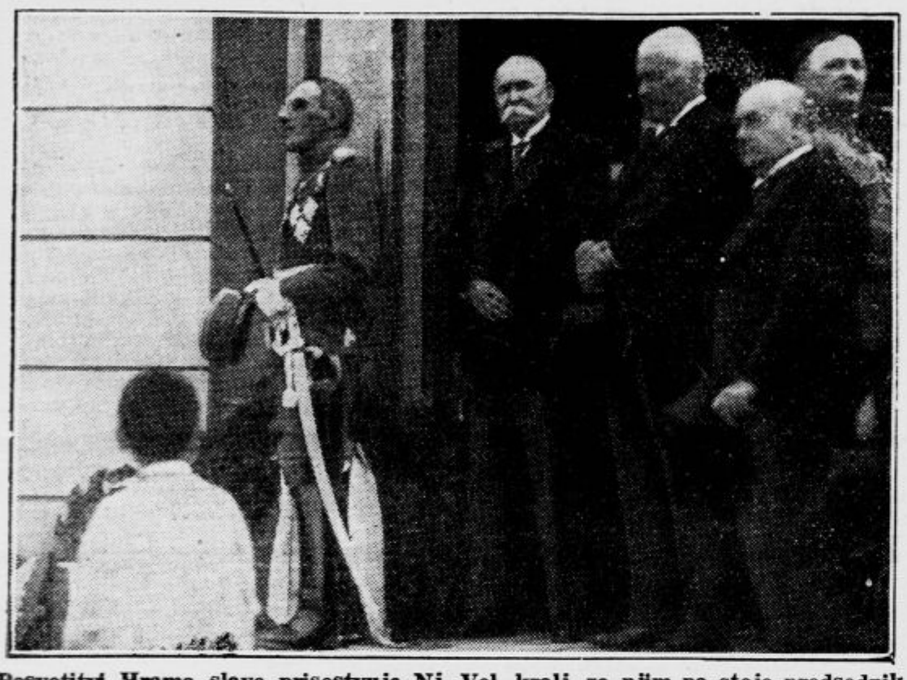

Posvetitvi Hrama slave prisostvuje Nj. Vel. kralj, za njim pa stoje predsednik vlade g. Uzunović, predsednik senata g. dr. Tomašić in predsednik Narodne skupščine g. dr. Kumanudi

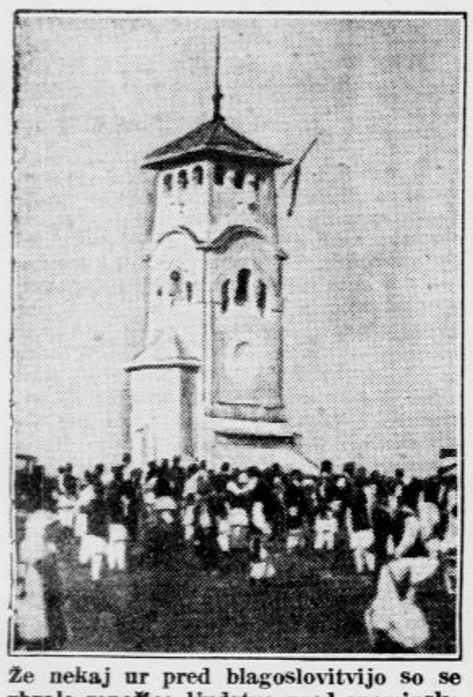

Že nekaj ur pred blagoslovitvijo so se zbrale množice ljudstva pred spominsko kapelico

gorel v ognju vojne kakor Južna Srbija in nikjer ni zemlja zagrnila toliko mladih teles hrabrih borcev in popila toliko krvi. Grobnica v Skoplju ni samo zakladnica dragocenih žrtev in tužnih spominov, temveč tudi neusahljiv vrelec najčistejših zgledov požrtvovanja in domovinske ljubezni. Takim vrelcem pa se je ves naš narod klanjal tudi pri proslavi 40letnice srbske gimnazije v Skoplju in pri blagoslovitvi spominske kapelice v vasi *Kučkovo*. Veliko število nekdanjih dijakov in učiteljev jubilejne šole je namreč žrtvovalo svoje življenje za svobodo domovine in tudi Kučkovo je položilo na žrtvenik Jugoslavije mnogo dragocenih žrtev. Ta vas je do osvobojenja živela v neprestani obupni borbi. Kučkovo je zelo stara naselbina in izvira ime od naziva Kuč. Staro srbsko pleme Kuči ni doma samo v Črni gori, kajti člani tega plemena so se v davnih časih naselili tudi na Kosovem in v okolici Skoplja ter je od teh plemenjakov starodavna vas dobila svoje ime. Kučkovci so bili zavedni Srbi tudi v najhujši dobi suženjstva. V njihovi vasi je prastara cerkvica iz dobe kralja Milutina, ki so jo sovražniki mnogokrat skušali porušiti in uničiti z ognjem. Kakor so se vsem silam upirali hrabri in zavedni vaščani, tako je tudi njihova cerkvica preživela vse napade. Kapelico v spomin kralja Petra Osvoboditelja so zgradili vaščani sami brez vsake pomoči iz drugih občin.

Za napredek planinske vasi

Litija, 29. maja

Javorje, vasica na pogorju, ki loči Dolenjsko od Zasavja, je dokaj znana številnim izletnikom, ki jih kliče pomladanska narava v svojo sredo. Javorje pa poznajo in cenijo tudi zimski sportniki, ker ima po svojih rebrih pripravna smučišča; ob odhodu pa ima smučar imeniten smuk prav do litijskega kolodvora. Javorska fara, ki sega celo v bogato Temeniško dolino, pa je gotovo redkost v naših krajih, ker nima nobenega društva. Zato o Javorju še tudi nismo zasledili v časopisju nikoli nikakega glasu. Pa imajo tudi Javorčani svoje težave. Primanjkuje jim šolskih prostorov. Dolga leta so imeli le enorazrednico, ki je bila nameščena v skromnem poslopju, čigar lastnica je cerkvena uprava. Zdaj, ko imajo Javorčani že dvorazrednico, pa si žele novih šolskih prostorov. Vrli domačini so že določili čeden prostor za novo šolsko poslopje. Stavbišče je tik vasice, »pri križu«, kjer je križišče poti v Stično in na Felič vrh. Krajevni šolski odbor je zbiral že več let za gradbeni sklad šole. Prihranke so nalagali v hranilnico, zdaj pa je denar — zamrznjen

V interesu prosvetnega napredka bo treba to vprašanje le načeti, da pridejo Javorčani do svoje potrebne šole Javorčani se žele postaviti v vrsto z drugimi naprednimi kraji. Na praznik, v četrtek 31. t. m. bodo imeli na Javorjih prvo kulturno prireditev. Pod vodstvom šolskega upravitelja g. Senegačnika Adolfa in učiteljice gdč. Sonje Kolškove bodo uprizorili Finžgarjevo »Verigo«. Ker nimajo na Javorjah prav nobenega primernega lokala za igre, bodo igrali »Verigo« kar na prostem Začetek prireditve bo ob 15., k igri vabimo vse prijatelje litijskega »Davosa«, da bodo videli, kako stopajo Javorčani v vrsto prosvetnih krajev.

Življenski jubilej direktorja Cugmusa

Danes obhaja direktor ljubljanske železniške direkcije g. Josif Cugmus 50letnico rojstva.

Dobro leto je tega, kar se je g. Cugmus po skoraj 20letni odsotnosti vrnil v svojo ožjo domovino v svojstvu šefa vseh železnic v dravski banovini. Že takrat smo z zadovoljstvom pozdravili novega direktorja na tem odgovornem in visokem položaju, ker smo vedeli, da smo ž njim dobili na to mesto pravega moža Nismo se motili. S svojim ustvarjajočim delom si je direktor Cugmus že v kratkem času pridobil velik ugled in veliko popularnost ne le med železničarji, marveč tudi v najširši javnosti.

G. Cugmus se je rodil pred 50 leti v Trebežah. Po končanih študijah je vstopil v službo prejšnje južne železnice, kjer pa je po štiriletnem službovanju podal ostavko, ker ga je takratna nemška uprava stalno zapostavljala. Umaknil se je preganjanju bivše nemške gospode v demokratsko Srbijo, kjer so ga kot Slovenca sprejeli z odprtimi rokami. Ko je izbruhnila vojna, se je dal g. Cugmus, čeprav je bil kot železničar oproščen vojaške službe, uvrstiti v vrste junaške srbske vojske in je odšel z 18. pehotnim polkom na fronto. Pozneje so ga ranjenega in bolnega ujeli Bolgari. Ko so izvohali, da je Slovenec, torej po rodu iz Avstrije, so ga izročili avstrijskim vojaškim oblastem. Te so kmalu prišle na to, da je bil g. Cugmus pred odhodom v Srbijo avstrijski rezervni oficir, pa so ga obtožile veleizdaje. Po prizadevanju odličnih slovenskih nacionalnih odvetnikov pa se mu je kljub temu posrečilo se rešiti.

Takoj po končani vojni se je g. Cugmus vrnil v železniško službo. Služboval je večinoma v prometnem ministrstvu, kjer se je predvsem posvetil narodno-gospodarskim vprašanjem s posebnim ozirom na naše železnice. S tega položaja je bil pred imenovanjem na sedanje mesto imenovan za predsednika tarifnega odbora, ki je reševal najtežavnejše probleme v tarifni politiki. G. direktor je v času svojega službovanja preizkusil vse panoge železniške službe, tako da pozna in razume težave in tegobe vsakega svojega železničarja, a tudi potrebe vseh panog železniške uprave.

V času svojega enoletnega dela na čelu ljubljanske direkcije si je direktor Cugmus na vso moč prizadeval ne le, da izboljša naše železnice, ampak tudi, da dvigne ugled in socialni položaj železničarskega stanu. V obeh pogledih je dosegel lepe, vidne uspehe, kar je v današnjih težkih časih dvojne vrednosti

Čestitkam in voščilom številnih prijateljev in znancev se iskreno pridružujemo tudi mi.

Dva nevarna požara v ljubljanski okolici

Ljubljana, 29. maja

V Kozarjah nad Vičem je izbruhnil sinoči požar v parni žagi g. Franceta Trobca.

Plamen se je pokazal na stavbi kmalu po polnoči. Baš v tistem času se je vračal iz službe domov v pivovarni »Union« zaposleni Ivan Cankar, ki je opazivši ogenj brž stekel do hiše in pričel kričati: Na pomoč! Gori! Domači so bili takoj pokonci in odhiteli iz hiše, ki je streljaj daleč od žage, da rešijo, kar se rešiti da. Takoj je pričela obupno tuliti tovarniška sirena. Na vasi so se navzlic pozni uri kaj hitro razgibali ljudje in so bili na licu mesta že po nekaj minutah tudi domači gasilci z motorko, ki pa so se malo zamudili, ker so se cevi od nedeljske vaje še sušile v stolpu. Kmalu so prihitele na pomoč tudi gasilske čete z Brda, Dobrove in Viča, vse z motorkami. Sledili sta še gasilski četi iz Brezovice in Podutika.

Ogenj je bil tedaj že v polnem razmahu ter je uničil žago s polnojarmenikom in vsemi modernimi stroji, prizidano strojnico z lokomobilo pa so gasilci z veliko požrtvovalnostjo rešili. Gašenje je dokaj ovirala nevarnost, da se zruši 25 m visok dimnik. Kurjač in žagar g. Tone Seliškar je padel, ko je reševal, z gorečega poslopja v 2 in pol metra globoko, deloma odkrito parilnico za les K sreči pa se mu ni pripetilo nič hudega in se je mogel še sam rešiti iz nje. Ob žagi je bilo zloženega kakih 80 kubičnih metrov okroglega lesa, v veliki nevarnosti pa je bilo posebno skladišče 11 vagonov rezanega lesa in pa šupa. Gasilci so neprenehoma delali dve uri in komaj preprečili, da ni zajel ogenj tudi tega lesa in pa sosednjih poslopij. Gospod Trobec je bil zavarovan, zavarovalnina pa ne bo krila vse škode. Kako je ogenj nastal, še ni povsem ugotovljeno in se domneva, da ga je zanetila zlobna roka

Hud požar je nastal pretekli petek tudi v Stanežičah pri Št. Vidu. Tamkaj sta pogoreli hiši dvema posestnikoma, zraven pa sta bili uničeni tudi obe gospodarski poslopji. Na delu pri gašenju so bile vse okoliške gasilske čete, ki pa so mogle požar samo lokalizirati in s tem preprečiti nadaljnje divjanje ognja. Ker sta bili hiši v sredi vasi, je obstojala nevarnost, da zajame požar še druge hiše ter uniči vso vas. Tudi v tem primeru še ni dognano, kako je požar nastal in ga je prej pripisovati delu zlobne roke, kakor pa slučajni neprevidnosti.

Iz krvi izhajajo mnoge slabosti in bolezni,

zato je poglavitno pri zdravju zdrava kri. Kri more očistiti samo ono sredstvo, ki se vpije v organizem in z ojačenim mokrenjem izloča razne strupe iz telesa. Tako sredstvo mora vsebovati razne sestavine, da deluje na vse notranje žleze in jih temeljito očisti. Tako sredstvo je edino naša

Radenska prirodna slatina

Sedaj na spomlad bi moral vsak bolan ali zdrav človek popiti najmanj deset steklenic te plemenite mineralne vode.

Drzen vlom pod Rožnikom

Ljubljana, 29. maja

Na Cesti na Rožnik v hiši štev. 43 je bil sinoči izvršen v stanovanje privatne uradnice Alojzije Plečkove, ki stanuje v pritličju, skrajno drzen vlom. Pri Plečkovi se je mudil na obisku njen brat, privatni uradnik Franc Plečko, stanujoč sicer na Pristavi pri Tržiču. Brat in sestra sta šla sinoči zgodaj h počitku, pri tem pa je pustila Plečkova okno priprto. Morda po drugi uri ponoči so se priplazili do hiše neznani vlomilci, izmed katerih je eden, ali pa morda dva, zlezel skozi priprto okno in prišel v predsobo, odkoder je lahko stopil v sobo, ki vodi na verando. Tamkaj je v nočni tišini prav previdno odprl vse omare in se ozrl za vrednostmi, ki bi jih lahko odnesel. Našel je prav izdaten plen, tako v gotovini kakor tudi v raznih predmetih. Iz predala neke omare je vzel dva bankovca po tisoč dinarjev, nato pa iztaknil še več gotovine v srebrnem denarju. Polastil se je tudi 50 francoskih frankov, zopet v drugem predalu je našel zlato moško uro z zlato verižico, znamke »Schafhausen«, pol metra dolgo zlato žensko verižico, kratko moško verižico, par uhanov, in nekaj drugih dragocenosti. Vlomilcem pa to še ni zadostovalo. Pobrali so tudi vso obleko, last Franca Plečka. Odnesli so mu poleg kompletne obleke tudi dva para čevljev, perilo, dežnik, okrog 500 Din gotovine in še nekaj drugih predmetov. Celokupna škoda, ki so jo napravili zločinci, znaša preko 14.000 Din.

Oškodovanca sta vlom opazila šele zgodaj zjutraj. Vsa razburjena sta obvestila druge stanovalce v hiši, ki so prijavili zadevo policiji. V hišo je prišel že pred pol 8. policijski daktiloskop g. Podobnik, ki je našel na oknih in pa na drugih predmetih nekaj prstnih odtisov, nato pa je pričel iskati s policijskim psom sled za vlomilci. Ta je vodila v rožniški gozd. Zasledovalci so res kmalu našli ob gozdni poti dva para čevljev in črn klobuk, kar so pustili vlomilci tamkaj, ko so se preobuli v ukradene čevlje. Sled je vodila dalje višje v gozd, nato pa se je izgubila. Sledile bodo seveda še nadaljnje poizvedbe vendar je komaj pričakovati, da bodo vlomilce, ki imajo sedaj denar, hitro izsledili.

Pri številnih nadlogah ženskega spola povzroči **»Franz Josefova« grenčica** najboljše olajšanje. Spričevala klinike za bolne ženske potrjujejo, da se poslužujejo zelo milo odvajajoče **»Franz Josefove« vode,** zlasti pri otročnicah z najboljšim uspehom. **»Franz Josefova« voda** se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Odmev bolgarskega pevskega gostovanja v Ljubljani

Ljubljana, 29. maja

Po impozantno uspelih koncertih v Beogradu, Ljubljani in Zagrebu so se pevci »Rodne pesni« dne 24. t. m. vrnili v Plovdiv, kjer so bili deležni vprav manifestativnega sprejema. Na kolodvoru jih je pričakala množica občinstva, med katero je bilo razen plovdivskega mestnega župana še mnogo oficielnih osebnosti. Pevci so bili predmet navdušenih in prisrčnih ovacij. S kolodvora se je formiral sprevod po mestu z vojaško godbo na čelu, ki je pospremil pevce do doma »Rodne pesni«. Pred domom je izpregovoril plovdivski župan, ki se je zahvalil pevcem za njihovo misijo in za njihovo delo za zbližanje med Bolgarijo in Jugoslavijo.

V imenu pevcev mu je odgovoril g. *Minkovski*, sekretar plovdivskega metropolita ki je znan kot velik pobornik ideje zbližanja in uedinjenja vseh južnih Slovanov in katerega topla in iskrena čustva za Slovence in za vso Jugoslavijo smo imeli priliko spoznati tudi v Ljubljani. V kratkih besedah je opisal plovdivskemu občinstvu lepi in topli sprejem, ki so ga bili deležni bolgarski pevci na vsej svoji poti po Jugoslaviji in pa iskrena bratska čustva in simpatije, ki so jim jih na vsakem koraku izkazovali Jugoslovani kot predstavnikom bolgarskega naroda. S posebnim priznanjem je opisal sprejem in bivanje bolgarskih pevcev v Ljubljani, katerega prisrčnost je presegla vsa pričakovanja. Končal je z izrazi hvaležnosti Jugoslovenom za bratski sprejem in s pozivom, da vsi v Bolgariji delujejo za čimprejšnje in iskreno trajno zbližanje med bratskimi plemeni Jugosloveni in Bolgari.

Iz odjeka, ki ga je med najširšimi krogi v Bolgariji vzbudila turneja pevskega društva »Rodna pesen« po Jugoslaviji, je videti, da bolgarski narod s toplo simpatijo spremlja gibanje za jugoslovensko-bolgarsko zbližanje. Naloga vseh naših kulturnih faktorjev je, da vezi medsebojnega spoznavanja, ki so se začele s tolikim uspehom presti med Bolgari in Jugosloveni, še tesneje povežejo in utrde.

Drzen vlom z velikim plenom

Ptuj, 29. maja

Pri krojaškem mojstru Adamu Novaku se je pojavil neki mlad moški, ki je iskal stanovanje, češ, da je dobil službo kot ključavničarski pomočnik. Ko je bil nekaj časa sam v stanovanju, je izrabil priliko in vlomil v omaro, iz katere je odnesel dve zlati uri, nekaj zlatih prstanov, druge vrednostne predmete in 800 Din gotovine. G. Novak ima škode za okoli 10.000 Din Policija je ugotovila, da se je neznanec odpeljal z vlakom proti Pragerskemu. Zato je takoj obvestila tamkajšnje orožništvo.

Spominsko svetišče v Skoplju

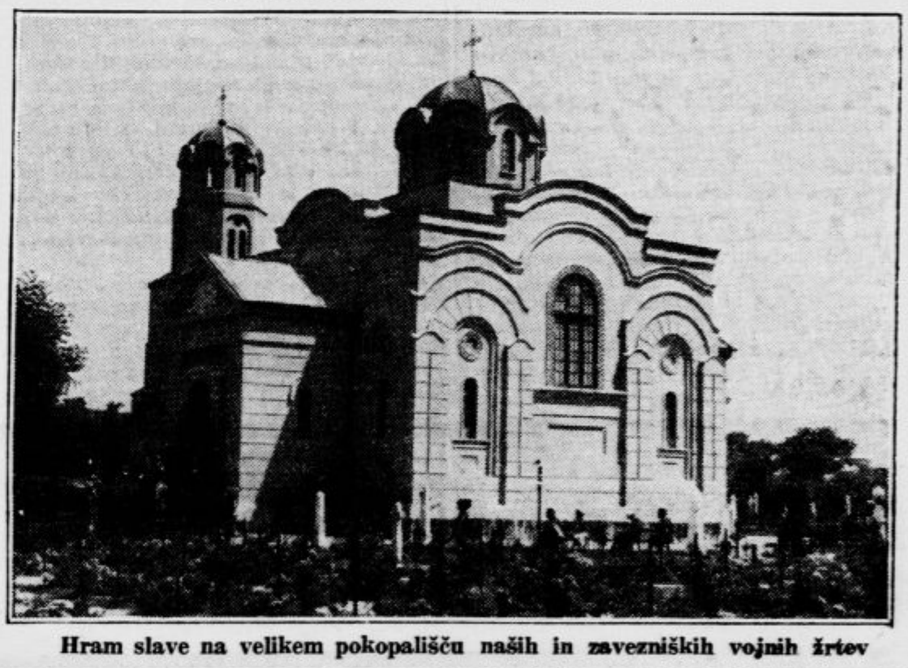

Hram slave na velikem pokopališču naših in zavezniških vojnih žrtev

KULTURNI PREGLED

Bolgarski književniki v Sloveniji

Danes ob 9.47 predpoldne prispe v Ljubljano skupina bolgarskih književnikov, članov sofijskega Pen-kluba, o katerih smo poročali, da so ta čas na velikem obisku po naši državi. To je eden najvažnejših in najpomembnejših obiskov kar smo jih doživeli po svetovni vojni, in skoraj bi rekli zadnji, odločilni člen v verigi desetletnega prizadevanja, da se zgradijo med plemeni slovanskega juga, danes še ločenimi v dve državi, temelji za najtesnejše sožitje, popolno medsebojno poznavanje ter sodelovanje v duhovnem in materialnem pogledu. Slovenci smo imeli pri tem prizadevanju vedno čvrsto ulogo, naši stiki z bratskim bolgarskim narodom so bili vedno najprisrčnejši, čeprav nam sila razmer in tuji tlačitelji niso dali, da bi se naši medsebojni odnošaji razvijali tako, kakor bi bilo potrebno med brati iste krvi Danes je vse to za nami in samo od naše volje, od naše zavednosti zavisi, da končno postavimo zgradbo, ki so jo v duhu videli največji geniji južnih Slovanov. Ta obisk nam mora podkrepiti našo voljo. Prepričani smo, da bo naše ljudstvo povsod z največjo prisrčnostjo sprejelo predstavnike bolgarske tvorne kulture in da bodo imeli povsod občutek, da so na domači zemlji med svojimi ljudmi.

Kakor nam poročajo, pride ob tej priliki v Ljubljano tudi več članov zagrebškega in beograjskega Pen-kluba, tako da bomo imeli v svoji sredi predstavnike vseh južnoslovenskih književnosti. Iz Zagreba prispejo predsednik tamošnjega Pen-kluba dr. Branimir Livadić, dramatika Milan Begović in Feldmann, pesnik Batušić in prevajatelj Torbarina, iz Beograda pa tajnik Pen-kluba Milan Tredić, pesnica Desanka Maksimović, Ristić in Djurić. Gostje se nastanijo v hotelu Union, dopoldne si ogledajo mesto, popoldne posetijo nebotičnik, zvečer ob 18.15 pa recitirajo člani bolgarskega Pen-kluba v Filharmoniji svoja dela. Na ta nastop našo javnost še posebe opozarjamo. Po uvodnem nagovoru prof. Aleksandra Balabanova, predsednika bolgarskega Pen-kluba, odličnega pesnika, kritika in znanstvenika, bere Elin Pelin pesem »Onemeli zvonovi«, Elizabeta Bagrjana »Moja pesem« in »Sonet iz Vikrč (nastal ob njenem zadnjem posetu na naših tleh). A Karalijčev pripovest »Zmaj«, J. Stubel pesmi »Sam«, »Dete«, »Kovač«, Georgi Raičev povest »Denar«, Asen Razcvjetnikov iz pesnitve »Dvojnik«, Ana Kamenova iz romana »Mesto je isto«, Slavko Krasinski, pesnik mlade generacije, iz zbirke »Pomladni gost«, K. Petkanov iz romana »Hajduki«, pesnica Jana Jazova »Ciganko«, ob koncu pa Vela Karalijčeva bolgarske prevode slovenskih pesmi.

V četrtek 31. maja se gostje ob 10. predpoldne odpeljejo na Bled, v petek 1. junija se ob 7.50 z Lesc odpeljejo v Ljubljano in dalje domov.

„Življenje in svet"

Pravkar je izšla nova številka edinega slovenskega tedenskega obzornika, ki smotrno druži utile cum dulci.

Kakor običajno, prinaša tudi v tem zvezku zanimivo kulturno gradivo. A. D. priobčuje »Kolumbijski roman o pragozdu«, ki izpolnuje vrzel študije »Iz hispano-ameriške književnosti« (Lj. Zvon 1924). Od istega avtorja so tudi prispevki »Pet etimologij«, »Kaj je M'putu?«, »Stoletnica svobodne bruseljske univerze« in »Alice de Chambrier«, rano umrle švicarsko-francoske pesnice, »ki je človeštvu več dala, kakor pa je prejela od niega« in ki v ničemur ne spominja na domišljave pisateljske koprnele.

Prof. I. Kostiál priobčuje jezikoslovno razpravico »O medenih tednih«, prof. Stanko Bunc »Nekaj o Olomoucu«. Zvezek vsebuje tudi spominske besede ob smrti pisatelja Jos. Kostanjevca.

Poleg stalne priloge z dr. Vlad. Travnerjevo »Kugo na Slovenskem«, s katero dobe naročniki dragoceno knjigo trajne vrednosti in ki vsebuje topol originalno zamišljene risbe slikarja-grafika Ela Justina, prinaša zvezek razpravo »Steklena prizma pripoveduje« ali kako poseduje spektroskop med nami in zvezdami. Dr. Ernest Turk nadaljuje svoj prispevek »Jugoslovanski dobrovoljci v svetovni vojni«, ki je prav te dni ob bližajoči se dvajsetletnici izbruha velike vojne posebno aktualen.

Nadalje vsebuje zvezek: »Kako so našli prof. Alfreda Wegenerja«, nadaljevanje novele Rudolfa Kresala »Mimo cvetoče jablane« in Margite Matches »Divji paradiž«. Zanimivi so tudi prispevki: »Odlomek iz Trubarjevih spisov«, »Ljudstvo Garamantov«, »Svojega imena si ni upal povedati«, kakor tudi rubrike »Človek in dom«, »Za mislečo glave«, »Šah« in »Humor«. Zvezek je bogato ilustriran.

»Življenje in svet« se naroča pri upravi: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Celoletna naročnina (dve knjigi) 80 Din, mesečno 8 Din, posamezni zvezki pa se dobivajo po 2 Din.

Neznanemu bralcu

Zmeraj si preskrbi za nedeljo knjigo. Drugi hodijo v kino, v gostilne, na plese, on pa gre v knjižnico in si izbira nove knjige. Potopisi, ljubezenski romani, erotika, pesmi — vse gre skozi njegove roke. Kakor izbirajo v trgovinah žene blago, da dobe poceni kaj dobrega, izbira in preskuša usodo za dinar ali dva. Da, usode izbira iz knjig. Vse lahko dobi tu, vse lahko doživi in zaživi. Rast, padec, greh, uspeh, srečo.

Naslov ga priklene. »Tole!« pravi potem iznenada. Že dosti knjig je prebral, dobrih in slabih. Njegove oči imajo od tega čuden sijaj, nemirno globino. Prej, ko je imel še službo, so bile njegove oči veselejše, brezskrbnejše. Toda takrat še ni bral knjig. Ko je prišel zvečer domov, je bil izmučen. In po večerji je moral še kam iti. ... Morda si je vzel kdaj v nedeljo knjigo, če je deževalo, toda potem so prišli prijatelji in ga odvlekli h kvartam. Prav tako je bil s knjigo, kakor popotnik, ki je zmeraj na potovanju, s kakšnim dekletom v tujem mestu. Če se kdaj pelje mimo, ga obišče. Trdna ljubezen ni bila. Bilo je preveč društev, kavarn, kvart, deklet in dela.

Ko pa je iz slučajnega branja nastala strast, trdna vez, se mu je knjiga čedalje bolj odpirala, kakor poseben, nenavaden svet. Ni je več samo mimogrede prelistaval, kakor popotnik kraj za krajem. Daljše postaje je delal, spoznaval je njene gore in doline, njeno nebo in njena morja. Dostikrat je bila prazna, pusta. Drugje živa, življenje samo.

Da, zdaj, ko ni bilo dela, mu ni bilo treba več tako zgodaj vstajati. Pa tudi veselega zadnjega v mesecu ni bilo več . . . In

Danes premiera vesele vojaške burke
Ordonanc ljubezni
Paul Hörbiger Lucy Englisch
Burka, polna dovtipov, smeha in dobre volje
Elitni kino MATICA
Predstave ob 4. in 9.¼ uri zvečer. Današnja predstava ob 7.¼ zaradi koncerta odpade.

Domače vesti

Mimogrede
beseda o denunciaciji

Pretekli teden smo v »Jutru« »mimogrede« nanizali nekaj gradiva, da bi bojevniški govorniki na svojih nedeljskih shodih o njih razpravljali in jih pojasnili. Med drugim smo »mimogrede« opozorili na ugotovitve iz vrst gospodarskih krogov, koliko davka plačuje industrijalec g. Stane Vidmar, ki ima v Ljubljani dve tovarni. Pokazalo se je, da plačuje od svojih tovaren le toliko, kakor vsak srednji obrtnik od svoje skromne delavnice.

Veste, kaj je g. Vidmar v nedeljo na to odgovoril? Najprej je seveda opsoval »Jutro«, potem pa je rekel, da smo ga — denuncirali.

Res, čisto po bojevniško! Samo zmerjaj, nekaj se jih bo že našlo, ki ti bodo pritrdili. Posebno še, če — kakor g. Vidmar v Kranju — govoriš pred družbo, v kateri jih je mnogo, mnogo, ki se jim vzbudi slaba vest, ko slišijo besedo »denunciacija«. Saj se še dobro spominjajo, kaj so sami delali med vojno, pa poprej in kasneje v dobah klerikalne strahovlade.

Komu pa bi g. Vidmarja denuncirali? Davčni oblasti? Saj ta vendar sama ve, koliko dobi od njega davkov, in ni iz »Jutra« izvedela ničesar novega. Po znanih bojevniških metodah pavšalnega zmerjanja je g. Vidmar skoval denunciacijo samo za to, ker pač ni mogel dati nikakega pojasnila na našo objavo, ki je res presenetila vse davkoplačevalce.

Kolikо plačuje davkov g. Vidmar kot tovarnar in trgovec je stvar, ki se tiče le njega in davkarije. Druga pa je stvar, koliko plačuje državi veliki bojevniški gromovnik proti korupciji, proti krivični razdelitvi davkov, proti škodljivcem države in naroda; koliko plačuje davkov oni Vidmar, ki je na svojih shodih govoril o »sistematični pijački« in »brezsrčnem uničevanju zadnjih pogojev za dostojno življenje« zaradi previsokih davkov. Koliliko tak bojevnik sam plačuje davkov, to pa je stvar, ki se tiče in mora zanimati vso javnost. Ako smo ji to povedali, s tem nismo zagrešili denunciacije, ampak — storili le svojo dolžnost, čeprav samo »mimogrede«.

ODPRTA
KOLONJSKA VODA
v veliki izberi in zmernih cenah samo v Parfumeriji »V E N U S« nasproti pošte

* **Današnji številki** so priložene za one gg. naročnike, ki dobivajo list po pošti in jim je naročnina potekla, položnice. Prosimo jih, da jo obnove zaradi reda takoj prve dni meseca junija. Vse cenjene naročnike ponovno prosimo, da plačujejo naročnino točno, tako da jo bodo imeli poravnano vedno vsaj za tekoči mesec, ker je to pogoj za veljavnost »Jutrovega« nezgodnega zavarovanja pri zavarovalnici »Jugoslaviji«. Zato naj oni, ki bi imel pri upravi še kak zaostanek, poravna naglo tudi tega. Za časa počitnic, dopustov in odhoda v letovišča in kopališča prosimo naročnike, da nam javijo premembo naslova toliko pred odhodom, da jim bo list brez presledka pravočasno začel prihajati na novo bivališče. — Uprava »Jutra«.

* **Francoski poslanik g. Naggyar bo obiskal Subotico.** V nedeljo 3. junija bo francoski poslanik v Beogradu g. Naggyar obiskal Subotico in mu bo subotiški francoski klub priredil slavnosten sprejem. Na ta sprejem se že sedaj vneto pripravljajo vsa društva, da bi Subotica na najlepši način izrazila svojo ljubezen in simpatije do francoskega naroda. V veliki manifestaciji za Francijo bo združena vsa severna Vojvodina

* **Jugoslovenski učenjaki v odboru mednarodnega limnološkega kongresa.** Konec avgusta letos se bo vršil v Beogradu mednarodni limnološki kongres ter bodo kongresisti, kakor znano, obiskali tudi Ohridsko jezero in Plitvice. Pri tem kongresu bo sodelovalo več naših učenjakov. Predsednik pripravljalnega odbora je član jugoslovenske in srbske akademije dr. Živojin Djordjević, tajnik pa dr. Siniša Stanković, bivši upravitelj biološko-oceanografskega instituta v Splitu. V častni odbor mednarodnega limnološkega kongresa pa je bil izvoljen tudi zagrebški vseučiliški profesor in član jugoslovenske akademije dr. Artur Gavazzi. Profesor dr. Gavazzi je eden od najbolj znanih jugoslovenskih limnologov, ki je objavil že mnogo razprav. Tako je proučeval Plitvička jezera, tudi Vransko jezero v Dalmaciji in razne hrvatske reke. Zadnje njegovo delo razpravlja o limnologiji Plitvic.

LUTZ UGLEDNA
emajl. peč. Tovarna Ljubljana VII.

* **Spremembe pri okrožnem sodišču.** Dosedanji preiskovalni sodnik na 11. oddelku ljubljanskega okrožnega sodišča, sod. pristav Vinko Pance je premeščen k sreskemu sodišču v Brežicah. Za preiskovalnega sodnika na tem oddelku je sedaj določen sod. pristav dr. Leo Pompe.

* **Promoviran** je bil v Gradcu za doktorja medicine g. Jože de Reggi iz Ljubljane. Čestitamo!

* **Kongres poštno - telegrafsko - telefonskih uslužbencev.** 10., 11. in 12. junija bo v Zagrebu v Poštnem domu XVI. redni kongres udruženja ptt. uslužbencev kraljevine Jugoslavije. Na kongresu se bo razpravljalo tudi o zgraditvi okrevališča za p. t. t. uslužbence v Kaštel Lukšiću, Vrnjački banji in Sloveniji, za kar je določen v proračunu znesek 1 milj. Din. Sklepalo se bo tudi o tem, kako in kje naj bo sklican prvi kongres Male antante p. t. t. uslužbencev ter o ustanovitvi kreditne zadruge za člane udruženja. V Zagrebu se že pridno pripravljajo na kongres. V nedeljo 10. t. m. zjutraj bo sprejem udeležencev na kolodvoru, kjer bo igrala poštna godba. Popoldne priredi poštna godba koncert na Zrinjevcu, zvečer bo pa v Maksimiru koncert poštnega pevskega društva iz Zagreba in Beograda ter poštne godbe. V ponedeljek 11. junija zvečer bo v gledališču na čast udeležencev kongresa slavnostna predstava »Moj dragi je poštar«. Po kongresu prirede udeleženci izlet na Plitvička jezera. Prometno ministrstvo je dovolilo udeležencem kongresa osem dni dopusta in četrtinsko voznino.

* **»Slovenski Pravnik«** 5. in 6. številka, je izšel z naslednjo vsebino: Dr. Munda Avgust: Kako učinkuje privolitev oškodovanca na protipravnost kaznivih dejanj zoper življenje in telo?; dr. Stojan Bajič: O prekočasnem delu; dr. Gorazd Kušej: Demokracija in pravo; književna poročila in razne vesti, kot priloga pa odločbe kasacijskega sodišča v kazenskih stvareh.

* **Še nekaj o mali maturi.** Poročali smo že, koliko je doslej kandidatov za malo maturo na ljubljanskih gimnazijah. Na vseh realnih in klasičnih gimnazijah v dravski banovini bo pripuščenih nad 1170 kandidatov k mali maturi. V Mariboru jih je zabeleženih na realnih gimnazijah 218 na klasični pa 74, v Celju 84, in 24 privatistov, v Kranju 67, Ptuju 48, Murski Soboti 41, Novem mestu 51, v zavodu sv Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano pa 39 V Ljubljani je vseh kandidatov nad 500. Za vsako gimnazijo je za te nižje tečajne izpite določena posebna izpraševalna komisija.

* **Darilo za ponesrečence v Kamniku.** Ob zlati poroki ljubljanskega vrtnarja g Frana Hermanskega in njegove ge. soproge Marije so prijatelji obeh slavljencev zbrali 400 Din, ki so jih namenili sirotam ponesrečencev v Kamniku. Nekolkovane prošnje naj se naslove na Združenje vrtnarjev in izdelovalcev vencev v Ljubljani. V prošnji. V prošnji je treba navesti točen naslov sirote, rodbinske podatke in gmotne razmere s potrdilom pristojnega županstva.

* **Jubilej prve trgovske šole v Bosni.** V drugi polovici 19. stoletja je bila v Sarajevu otvorjena gimnazija, naslednji srednješolski zavod pa je bila leta 1884. v Tuzli otvorjena trgovska šola, ki je prva šola te stroke v vsej Bosni in Hercegovini. Absolventi te šole so zasedli vplivna mesta v raznih strokah in je sploh šola s svojim delovanjem mnogo pripomogla k napredku Bosne in Hercegovine. Po iniciativi ravnatelja Peleša je bil ustanovljen odbor, ki bo pripravil jubilejno proslavo te šole, ki se bo vršila sredi avgusta. Odbor bo izdal tudi spominski spis o delovanju in pomenu prve trgovske šole v Bosni in Hercegovini.

Kavarna CENTRAL
za časa velesejma celo noč odprta.
Igra prvovrstna damska kapela.

* **Nabori na področju ljubljanskega vojnega okrožja** se bodo vršili v Ljubljani od 1. do 19. junija, in sicer prvih 8 dni za mesto Ljubljano, od 9. do 19. pa za ljubljanski srez. V Grosupljem bodo nabori 20. in 21. junija v Trebnjem 23. in 24. junija, v Novem mestu od 25. do 30. junija, v Toplicah 1. julija, v Žužemberku 2. in 3. julija, v Kočevju od 5. do 9. julija, v Osilnici 10., na Travi 11., v Sodražici 13. in 14. v Ribnici 15., v Velikih Laščah od 16. do do 18., v Starem trgu 19. in 20., v Ložu 21., v Cerknici od 22. do 24., v Logatcu od 25. do 27., na Vrhniki od 28. do 30., v Polhovem gradcu 31. julija v Domžalah 2. in 3. avgusta, v Lukovici od 4. do 6., v Kamniku od 7. do 12., v Železnikih 14. in 15., v Škofji Loki 16. in 17., v Gorenji vasi od 18. do 20., v Kranju od 21. do 25., v Preddvoru 26., v Tržiču od 27. do 29., na Jesenicah od 31. avgusta do 3. septembra, v Bohinjski Bistrici 5., v Radovljici pa od 7. do 10. septembra. Naknadni nabor se bo vršil 1. septembra za mesto Ljubljana, naslednji dan za sreza Ljubljana in Logatec, 14. septembra za sreze Novo mesto, Kočevje in Čabar, naslednji dan pa za sreze Kamnik, Kranj in Radovljica. K naknadnemu naboru v Ljubljani imajo pravico priti samo oni obvezniki, ki so že prej dobili za to dovoljenje, od vojnega okrožja, ali pa ki so bili tehtno zadržani Naborna komisija bo pričela v Ljubljani poslovati vsakokrat točno ob 8., izven Ljubljane pa ob 7.30.

MLIN NA VETER,
kakršnega pri nas ne poznamo, je zgradila po holandskem vzorcu znana tovarna čokolade Mirim. Montirala in razstavila ga je na velesejmu v paviljonu »H«. Mlin je stalno v obratu. V mlinu bodo Holandke prodajale čokoladne izdelke in kakao. Izvedeli smo, da dobijo v mlinu gospodinje zastonj recepte, otroci igračke, gospodje pa kovčege. 4841

* **Botanična ekskurzija na Mosor planini.** Na planini Mosor se je mudila 20 članska ekskurzija slušateljev zagrebške filozofske fakultete pod vodstvom profesorja Horvata, ki je zbrala mnogo rastlinskega materiala. Mladi botaniki so našli tudi rastline, ki uspevajo samo v bukovju, kar je dokaz, da so bili nekdaj na Mosor planini lepi bukovi gozdi. Ekskurzistom se je pridružil kot kažipot predsednik podružnice Hrvatskega planinskega društva »Mosor«, prof. Girometa, ki je kakor znano, uvedel akcijo za pogozdovanje dalmatinskih goličav. Mladi botaniki so se nekaj časa mudili tudi v Splitu, potem pa so se vrnili v Zagreb.

* **Nov grob.** V ptujski javni bolnišnici je umrla za mrtvoudom v 50. letu starosti ga. Marija R i b i č e v a, soproga ptujskega davkarja g. Ribiča Antona. Pogreb bo v sredo 30. t. m. ob 17. iz bolnišnice.

* **Najstarejša ljudska šola v Bosni.** V začetku 19. stoletja pod turško vlado so bile ljudske šole v Herceg-Bosni zelo redke. Šole so bile omejene na muslimanske verske šolske ustanove, ki niso dale učencem ničesar od tega, kar je na programu ljudskih šol. Premožnejši Srbi so morali zaradi tega pošiljati svoje otroke v samostane izven bosanskih mej. Izjemo v teh težkih časih pa sta imela središče Sarajevo in važno trgovsko središče Tešanj v rodovitni Usorski dolini. Tu so bile tudi srbske ljudske šole, ki so delovale po programu pravih narodnih šol in so se v te šole zatekali otroci naprednega prebivalstva vseh verozpovedi. Ljudska šola v Tešnju je delovala že leta 1833. ter izvrševala veliko nacionalno misijo za široko področje. O tej šoli je nedavno izšla zanimiva razprava.

* **Pravilnik o muslimanskih pokopališčih** je sestavila vrhovna verska organizacija v Sarajevu. Z njim je dovoljeno pokopavanje mrličev samo na onih mestih, ki bodo določena od državnih organov in od verske organizacije. V načelu so odpravljena pokopališča okrog džamij in v notranjosti mesta. Posebni predpisi določajo tudi oddaljenost med grobovi. S tem pravilnikom bo, kakor znano, opuščenih v Sarajevu veliko število muslimanskih pokopališč, ni pa še določeno kako bodo ta pokopališča sploh odpravljena.

* **Strašne posledice nesreče na železniški progi.** Kakor že znano, se je na binkoštno nedeljo na železniški progi med Sibinjem in Orlovcem pripetila strašna nesreča, ker je vesela kmečka družba zavozila na progo in prišla tako pod osebni vlak. Na vozu je bilo 10 oseb in so bile tri takoj mrtve, dve ženski pa sta umrli pozneje v bolnišnici v Novi Gradiški. Ena ranjenka je te dni zblaznela, dva kmeta pa sta tako nevarno poškodovana, da pričakujejo vsak čas njuno smrt. Upanje na okrevanje imata samo dva člana nesrečne družbe.

* **Krvava bitka med brati zaradi zemljišča.** V Bašigovcu, nedaleč od Tuzle, se je odigrala krvava bitka med bratoma Mujom in Avdom Hodžić in med člani njunih rodbin. Bratje Hodžići so do pred nekaj leti živeli v rodbinski zadrugi in so bili na glasu najpremožnejših in tudi najbolj složnih ljudi v veliki občini. Ko pa sta si brata Mujo in Avdo ustanovila lastni družini ter dobila oba več sinov in ker so nekateri člani zadruge pomrli, sta si

Danes vesela burka
Ljubavna oporoka
Smeh! Grohot! Zabava!
ZVOČNI KINO DVOR
Predstave ob 4., 7. in 9. Cene 4.50 in 6.50.

pripadajoče zemljišče razdelila. Vse je šlo v redu, samo zaradi majhnega travnika je nastal spor, ker se nista mogla zediniti, na kak način naj bi se preko travnika izpeljala vozna pot z enega posestva na drugo. Zaradi nesrečnega travnika sta postala prej tako složna brata huda sovražnika in sovraštvo se je preneslo tudi na njune sinove. Ko so te dni pridno delali na obeh posestvih, so Mujovi zapeljali voz gnoja preko spornega travnika. Bratranci so jih podili nazaj in naenkrat se je na travniku razvila krvava bitka, v katero sta posegla tudi očeta. Bili so se z motikami, palicami in sekirami, izid pa je bil ta, da je Mujo Hodžić obležal mrtev, trije Avdini sinovi pa težko ranjeni.

* **Prvi vtiski so trajni.** To se tiče tudi zob, kajti samo negovano zobovje napravi vašo pojavo simpatično. Pri negi zob in ust vam je Odol neobhodno potreben, ker daje prijeten vonj ter desinficira usta in zobe. Odol je antiseptičen.

Obiedele obleke barva v različnih barvah in plisira tovarna JOS. REICH.

Niz dolg zares Vam nudi blagodati, to pač ji morate priznati.
Doramad
zobna krema s čudodelnimi žarki radija.

u— **Velik političen proces.** Pred ljubljanskim okrožnim sodiščem se bo 16. junija pričel velik političen proces proti 32 obtožencem, ki so obtoženi po čl. 1 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Proces se bo vršil v nekdanji porotni dvorani ter bo trajal več dni. Razprava bo tajna.

u— **Po nesreči si je prerezal žilo.** V železniški menzi v Pražakovi ulici zaposleni mesarski pomočnik 29 letni Lojze Kunej je včeraj zjutraj razkosoval meso. Pri tem pa mu je ostri nož spodletel in sicer tako nesrečno, da si je Kunej prerezal na stegnu žilo odvodnico. Kuneja so morali nenadoma prepeljati v bolnišnico. Tja so spravili dopoldne tudi 70 letnega posestnika Jožeta Zabukovca iz Gorenje vasi pri Ribnici, ki si je doma zlomil levo nogo.

u— **Mlada drevesca,** ki jih je zasadila mestna občina ob raznih potih in cestah v mestu, so strašno v napotje raznim noč-

Kopališče S. K. Ilirije odprto! Ves komfort! Zmerna vstopnina!

Iz Ljubljane

u— **Prvi javni nastop gojencev šole Glasbene Matice** bo v petek, 1. junija ob 18. v Filharmonični dvorani. Nastopijo naslednji gojenci: Zorinc Silva, Osana Ivo, Jerman Verica, Michler Zoran, Pogačnik Ivica, Podgornik Majda, Škerlj Marjeta, Baloh Janez, Zidarič Ksenija, Kostevc Breda, Baloh Dalibor, Vene Vinko, Sever Alma, Fajdiga Pavel, Sulić Bruno, Masle Sonja, Magolič Miloš, Hrehorič Marija, Jerman Janez, Krulc Štefanija, Lenart Franc, Štrukelj Slavko, Koch Zora in Koch Ivo. Spored stane 2 Din in velja obenem kot vstopnica v dvorano. Ravnateljstvo vabi starše in gojence, kakor tudi vse ostalo občinstvo k obilnemu posetu javnega nastopa šole Glasbene Matice. Začetek točno ob 18. v petek 1. junija v Filharmonični dvorani.

Kopališče
Pieštany
v dolini Vega. ČSR. Močvirnati bazeni izhlapevajo zdravilni radium zrak, ki ga bolnik vdihava, kar zelo pospešuje zdravljenje revmatizma. — Natančneje: Drogerija Gregorič Ljubljana Prešernova ulica št. 5

u— **Trboveljski slavčki** izvajajo na svojem koncertu v soboto 2. junija ob 20. v unionski dvorani naslednji spored: Prelovec: Očka moj je delavec, Grgošević: Koleda, Tajčević: Pjesme dodolske, Matetić: Narekovane za očem, dalje Osterc Kvartet, Pahor: Pravijo, Kogoj: Zvončki, Milojević: Sankanje, Krstić: Let tičice male, Pozajić: Dil, dil, duda, Mirk: Medvedov ples, Mokranjac: Bolno čedo. III. nastop prinaša Pregelj: Zlato v Blatni vasi, Bravničar: 2 polža, Premrl: Rože za Marijo, Adamič: Ciganska, Papandopulo: Vanjkušac. Naslednji dan v nedeljo 3. junija ob pol 11. uri pa koncertira 20 mladinskih zborov Slovenije posamič in v skupnem zboru, ki bo štel nad 1000 pevcev. Na oba koncerta, ki sta izredno zanimiva, opozarjamo občinstvo. Vstopnice v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Akademski pevski zbor v Ljubljani** bo ponovil svoj koncert slovenske narodne pesmi v nedeljo 3. junija ob 4. popoldne v ljudskem domu v Št. Vidu nad Ljubljano. S tem se nudi vsem, ki se ljubljanskega koncerta 7. maja zaradi izrednega navala niso mogli udeležiti, prav lepa prilika, da prisluhnejo prelepi slovenski narodni pesmi, ki posebno lepo in ubrano zveni iz grl naših akademikov. Cene sedežem so izredno nizke: 10, 8, 6, 5 in 4 Din; stojišča pa 3 Din. Pripominjamo, da je to zadnji koncert, ki ga Akademski pevski zbor izvaja s tem programom.

u— **Tujsko-prometna razstava v Frančiškanski ulici** brez vstopnine, odprta od 11. do 13. ure.

u— **Društvo »Tabor«.** — **Komemoracija mučenika Marjana Čotarja** bo drevi ob 8. v predavalnici na realki (Vegova ulica). Govoril bo priznani javni delavec g. dr Lavo Čermelj.

u— **Ženski pokret** vabi članice in vse poklicne žene na sestanek, ki bo drevi ob 19. v damski sobi kavarne »Emone«. Razgovor o našem položaju.

u— **ZKD** bo predvajala v četrtek na praznik veselo burko z Siegfried Arnom v glavni vlogi. Tokrat se nam predstavi v svojem najboljšem delu »Štorklja štrajka«. Delo je povsod želo obilo uspeha in ni čuda, ako bo tudi pri nas deležno enakega odobravanja. Glavno pri tem filmu je, da Siegfried Arno prisili vsakega, da se dobro nasmeje in da se neprisiljeno zabava. Prva predstava bo v četrtek ob 11 opoldne. To bo zadnji film ZKD v tej sezoni.

u— **»Ordonanc ljubezni«, kakršnega** bi si želel marsikateri zaljubljeni par, je prav gotovo Paul Hörbiger v veselem filmu iz vojaškega življenja. Tu nam pokaže vso svojo spretnost in znanje ter nam odkrije marsikaj lepega in zabavnega. Več nam ne more pokazati in tudi več smeha in zabave nam ne more nuditi nobeno drugo delo kot baš ta film, v katerem nastopa tudi navihana in vražja Lucy Englisch, kot »Anemari, nevesta kompanije«. Komur je do tega, da za par ur pozabi vse gorje sveta in se do dobrega nasmeje naj ne zamudi današnje premiere.

u— **Otroci plešejo.** Vstopnice za prireditev v dvorani Delavske zbornice v soboto ob 17. uri dobite samo v šoli Katje Delakove, Gajeva ulica 8.

u— **Zahvala.** Ker še nisem popolnoma okreval in bi mi bilo težko zahvaliti se vsem, ki so se me ob mojem imenovanju spomnili z ljubeznivimi čestitkami, prosim, da izvolijo sprejeti tem potom mojo najsrčnejšo zahvalo. — Dr. Janko Vrančić direktor Pokojninskega zavoda.

nim razgrajačem in posurovelim vandalom. Baš v zadnjem času je mestna vrtnarija spet prijavila, da je bilo porezanih na raznih krajih na Mirju, pa tudi v severnem delu mesta več teh mladih dreves. Tudi ob Celovški cesti so neznani divjaki izruvali ali sicer poškodovali več mladih novovsajenih dreves. Še huje pa so se izkazali neznanci, ko so ob cesti proti Posavju porezali kar zaporedoma 20 drevesnih debel. Enaka poročila prihajajo tudi z dežele. Tako so nad Črnučami porezali ali poruvali neznanci kar 25 zaporednih mladih jablan.

u— **Tudi stražniki niso varni pred tatovi.** V stanovanje policijskega stražnika Maksa Adamiča na Glincah na Cesti X. št. 5, se je splazil bržkone tekom popoldneva neznan zmikavt ter mu odnesel iz shrambe star suknjič in pa stare hlače od policijske uniforme. Drugemu stanovalcu v hiši pa je odnesel tri pare že ponošenih čevljev.

Iz Celja

e— **Sreska organizacija JNS za celjski srez** bo imela redno letno skupščino danes ob 14. v mali dvorani Celjskega doma.

e— **Celjski občinski svet** bo imel redno sejo predvidoma v petek 8. junija ob 18.

e— **Redna seja okoliškega občinskega sveta** bo v petek 1. junija ob 18. v posvetovalnici na Bregu. Na dnevnem redu so poročila odsekov.

e— **Samo do 2. junija je čas,** da obnovite srečke drž. razredne loterije v podružnici »Jutra« v Celju.

e— **Kino Union.** Danes ob 16.15 in 29.30 zvočna opereta »Enkrat v življenju« in zvočni tednik.

Iz Maribora

a— **Slava artiljerijskega polka.** V spomin na dan, ko so prve baterije mariborskega 32 topniškega polka prišle prvič na Gosposvetsko polje med koroško ofenzivo leta 1919., priredi mariborski 32. topniški polk na dan 3. junija tradicionalno slavo

a— **Važna prireditev gospodarskih krogov.** V zvezi s prireditvami »Jadranskega tedna« sklicujejo strokovne organizacije obrtnikov, trgovcev in industrijcev v Mariboru za petek 1. junija ob 20.30 sestanek članstva v verandno dvorano (III. nadstr.) hotela »Orel«. Na sestanku bo predaval g. dr. Jančič o temi: Naša severna meja in naš Jadran. Ker to vprašanje ni samo gospodarskega, marveč tudi nacionalnega pomena, imajo dostop vsi ljubitelji našega Jadrana.

a— **Občni zbor Društva magistratnih uslužbencev v Mariboru** je imelo v ponedeljek zvečer v mestni posvetovalnici svoj 10. redni letni občni zbor, ki ga je otvoril in vodil namesto zadržanega podpredsednika tajnik društva, šef socialno-političnega urada g. Brandner. Iz obeh njegovih poročil je razvidno, da si je društvo mnogo prizadevalo za zboljšanje stanovskega položaja in za obvarovanje doslej pridobljenih pravic. Na dnevnem redu je bila tudi sprememba pravilnika o posmrtninah in bodo odslej imeli vse pravice tudi taki mestni uslužbenci, ki še niso pragmatično nastavljeni. Po društvenih pravilih volijo posamezne kategorije svoja zastopstva in in so bili za prvo kategorijo izvoljeni rač. nadsvetnik Barle, ravnatelj mestne klavnice dr. Rojko in mestni višji zdravnik dr. Wankmüller; za II. kategorijo Šnuderl in Kramberger, za III. Avbič in Černy, za IV. Kos in Žuran, za V. pa Bauman in Klemenčič. Po volitvah se je takoj konstituiral odbor in je bil izvoljen za predsednika Barle, za podpredsednika dr. Wankmüller, za tajnika pa Kramberger. Sprejeti so bili nato nekateri sklepi zaradi posmrtnine, odbor pa je bil pooblaščen, da ukrene vse potrebno, da se zaščitijo interesi mestnih uslužbencev v novem zakonu o mestih in da se ublažijo trdote naredbe o dvojnem zaslužkarstvu.

a— **V zavodu šolskih sester** bo razstava ženskih ročnih del dne 3., 4., 5. in 6. junija.

a— **Nesreča ali zloba?** V Zimici je v ponedeljek popoldne neki Anton B. obstrelil 25 letnega posestniškega sina Fr. Slaniča s samokresom v levo nogo. Krogla je Slaniču prebila koleno in so ranjenca prepeljali takoj v mariborsko bolnišnico.

a— **Karambol.** Preteklo nedeljo popoldne se je pripetila na cesti Maribor—Sv. Marjeta pri viaduktu hujša prometna nesreča, ki pa na srečo ni zahtevala večjih žrtev. Osebni avto, ki je last pokojnega avtoizvoščka Franca Vrečka, je šofiral neki Iv. P. in zavozil z vso silo v avtobus, ki mu je privozil v nasprotni smeri. Sunek je bil tako silen, da se je osebni avtomobil hudo poškodoval in so ga morali mariborski reševalci spraviti v Maribor. Avtobusu se ni zgodilo nič in je nadaljeval vožnjo proti Mariboru

Drevi ob pol 21. uri
TELOVADNI NASTOP
Sokola I. na Taboru
UMETNA RAZSVETLJAVA

hodil je postajat pred tovarne kakor stoti ne v mestu, kakor milijoni po svetu. Čakal je po čakalnicah, pri dobrodelnih društvih. In na teh potih, mimo zaprtih tovarniških vrat se je spoznal s knjigo.

Mož v knjižnici ga dobro pozna. Ko je prišel prvič tja, je bil neroden, v zadregi. Ni prav vedel, katero knjigo naj si izbere. Zdaj jih je že dosti prebral, dobrih in slabih. Literarna izobrazba mu manjka — seveda — toda zdrav razum ima in kmalu se je naučil ločiti med dobrim in slabim blagom. Naučil se je z zdravim razumom človeka, ki ga vzgoja ni skvarila. Dobre knjige ga bolj pritegnejo, kakor pametno govorečega vsebino in obliko knjige razčlenjujočega intelektualca. Kič in šund pa obsoja še huje kakor kritiki »se sivimi glavami in nazori«. Lačen je elementarnega srečanja z ljudmi, ki sicer žive samo tu v knjigi, a vendar govore, čutijo, delajo, trpe kakor on. Z ljudmi, ki so bolj človeški kakor svet v njegovi okolici, bolj domači, bolj odprti po pesnikovi umetnosti. Hvaležen je, če mu zaveje v obraz, če mu razkuštra lase dih velikega življenja, če se sam lahko pogrezne v to življenje.

Nič »lahkega« noče. In pri tem dostikrat uporablja za besedo »lahek« tudi »ničvreden«. Pogosto se sicer moti. Taka knjiga ni zanj dovolj težka, dovolj doživljena. Zna se boriti z mislimi in stavki kakor letalec z viharjem. Beseda mu je lahko zvezda na obzorju, ki zagori, zažari, posveti in se razneti v iskre. In če potem vprašamo takega človeka za sodbo o knjigi nam ne bo na tvezil učenih besed, ki se mu upirajo. Dovoli bo, da bo rekel: »Tako je v resnici!« Ali pa tiše: »Tako bi moralo biti!«

•

Dostikrat bi rad odgovoril. On, neznani bralec, velikemu pesniku. Poskušal je pisati pisma, zmedena, pametna, neumna jasna pisma, če ga je kakšna knjiga prevzela, toda teh pisem ni nikoli oddal. Ali ni vedel pesnikovega naslova, ali pa je bil pisatelj knjige, ki ga je tako prevzela, že davno mrtev. Nekateri pesniki so živeli kje daleč ali pa so bili neznani, prav tako kakor on, zakopani.

Da, dostikrat bi bil rad odgovoril.

Toda on je in ostane neznani bralec. Noben pesnik ne ve zanj. Nikoli ne stopi iz neme vrste hvaležnih in ganjenih. V prednji vrsti med njimi je — tako se mu zdi, majhen, neroden, sam vase zaprt.

Morda ga slavni pesnik sploh ne bi poslušal? Morda niti ne bi bral njegovega pisma, saj jih toliko dobi! O, koliko ljudi mu piše. Drugi telefonirajo. Ti so še važnejši. Založniki, gledališki ravnatelji, soproge bančnikov, igralke . . .

Morda pa čaka na ta glas nekje na tem svetu mlad pesnik, ki je nad samim seboj v dvomu? Morda bi ta glas zbudil pesnika rešil človeka, ali pa mu vsaj pripravil srečno uro?

Mirko Brodnik

Potovanje po morju

Še pred nekoliko leti si je zamogel le majhno število srečnikov dovoliti potovanje na velikih luksuznih prekooceanskih parnikih. Kakor izvemo, priredi velika nemška parobrodar. družba »Severnonemški Lloyd« (Norddeutscher Lloyd, Bremen) to poletje v mesecih juniju in juliju potovanje po Sredozemskem in Jadranskem morju s svojim velikim prekooceanskim parobrodom Dresden za reklamno ceno Din 4000.—.

Poudariti moramo, da bo družba nudila kljub tem posebno nizkim, priložnostnim cenam tudi ob tej priliki ves svoj renomirani znani komfort. To izredno priliko zamorejo izkoristiti tudi širši sloji ter — poleg užitka vožnje po morju — posetiti tudi zanimiva mesta kakor Benetke, Krf, Carigrad, Atene, Drač, Tripolis, Malto itd.

Poleg tega prireja družba interesantna in cenena polarna potovanja in potovanja na severni tečaj.

Vse informacije kot tudi prospekte pošlje brezplačno 4781

Glavno zastopstvo

Norddeutscher Lloyd

ZAGREB, Starčevićev trg 4, telefon 42-65 in zastopstvo LJUBLJANA, Masarykova 12

a— **Poskušen samomor.** Preteklo soboto zjutraj se je na meji pri Št. Ilju nevarno obstrelil v samomorilnem namenu gramčar Stanko Veselinović s svojo službeno puško. Krogla mu je šla skozi prsi in izstopila na hrbtu. Poklicani mariborski reševalci so ga nevarno ranjenega prepeljali v Maribor. Kaj je pripravilo mladega obmejnega stražnika do obupa, ni znano.

a— **Zastrupljenje z neužitnimi klobasami.** V ponedeljek popoldne je na Koroški cesti stanujoči tkalec Ivan Klaušuč pojedel nekaj klobas, pa mu je postalo tako slabo, da so ga morali z rešilnim vozom prepeljati v bolnišnico, kjer so mu zdravniki izprali želodec.

a— **Ogenj v Razvanju.** V viničariji posestnika Kuna v Razvanju je predvčerajšnjim popoldne, ko so bili viničarji na delu v vinogradu, izbruhnil ogenj, ki je uničil viničarjem ves živež in vso obleko. Škoda je precejšnja.

Iz Kranja

r— **Prijave za Sarajevo in Zagreb** sprejema Sokol še danes in jutri v društveni pisarni v Narodnem domu.

Iz Tržiča

č— **Vse nameščence iz Tržiča in okolice** opozarjamo na današnji sestanek, ki se bo vršil ob 20. pri »Stari Pošti« (I. Globočnik). Na sporedu so predavanja o pokojninskih in bolniških ustanovah ter o drugih socialnih in interesnih nameščenskih vprašanjih. Sestanka se udeleže tudi tovariši iz Ljubljane. Vabljeni brez razlike vsi nameščenci.

č— **Kino Nadišar** predvaja v sredo ob 20.30 in v četrtek ob 16., 18.30 in 20.30 senzacionalni film »Strahote pustinje« ter Szökeja Szakalla filma »Moram se poročiti« in »Kraljico sporta«.

Iz Zagorja

z— **Javni nastop Sokola in otvoritev letnega telovadišča** na Lokah pri Zagorju je preložen na praznik 31. t. m. ob 15. Odhod izpred Sokolskega doma točno ob 14. Vabimo tudi sosedna društva. — Preložen je tudi koncert mladinskega zbora glasbenega društva na sredo 30. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Sokolskem domu.

Iz Ptuja

j— **Kolesarsko društvo »Zvonček«** bo praznovalo v nedeljo 3. junija 10letnico. S proslavo bo združena tudi medklubska dirkalna tekma z bratskim društvom »Poštelo« iz Maribora s startom v Mariboru in ciljem v Ptuju okoli 15. na Ljutomerski cesti pod Ljudskim vrtom. Po dirki bo veselica v Ljudskem vrtu.

Iz Ljutomera

lj— **Dirke Ljutomerskega Kola jahačev in vozačev,** ki so bile v nedeljo 27. t. m. zaradi slabega vremena preložene, bodo na Telovo 31. t. m. s pričetkom ob 15. uri. na dirkališču na Cočnu po že določenem programu.

Iz življenja na deželi

GORENJI LOGATEC. Šolski malčki so nas presenetili z otroško igro »Kraljem Matjažem, ki so jo igrali pred polno dvorano Sokolskega doma 27. t. m. V četrtek 31. t. m. ob 17. bo lutkovna predstava v Sokolskem domu. Vljudno vabljeni! — Dne 3. junija se udeleži naš Sokol javnega letnega nastopa bratskega društva v Hotedršici. — Namesto obolelega veterinarskega nasvetnika g. Riharja, ki se leči v Krapinskih toplicah, vrši začasno veterinarske posle veterinar g. Pavšič. — K tukajšnjemu sreskemu sodišču je dodeljen kot pristav g. Jug.

Z **NIVEA** *na zrak in sonce*

Toda, prosimo, oprezno! Vsa koža se je zaradi zimske obleke odvadila sonca, zato se natrite najprej z Nivea-kremo ali Nivea-oljem; oboje varuje in neguje kožo in pospešuje, da postane prirodno rjava.

GOSPODARSTVO

Svetovni in domači vinski trg

Referat predsednika Vinarskega društva, narodnega poslanca Petovarja, na vinarskem kongresu v Mariboru.

Predsednik Vinarskega društva za dravsko banovino narodni poslanec g. Lovro Petovar je podal na nedeljskem kongresu vinogradnikov zanimivo situacijsko poročilo o svetovnem in domačem vinskem tržišču, iz katerega posnemamo naslednje:

Leta 1930., 1931. in 1932. so nam prinesla katastrofalni padec vinskih cen, ki je dosegel pri letniku 1932. najnižjo stopnjo, tako da je cena padla daleč pod proizvajalne stroške. Nizke cene so na eni strani povzročili obilni pridelki teh let, na drugi strani pa vedno pojemajoča kupna moč zaradi splošne gospodarske depresije. Medtem ko smo pridelali leta 1932. v naši državi približno 5 milijonov hl vina, je padel lanski pridelek v naši državi na 2.75 milijona hl. Slično kakor pri nas so imeli lani pičel pridelek v vseh evropskih vinorodnih državah. Zato so se cene vinu povsod znatno dvignile. Neodvisno od svetovnih cen so se pri nas pri tako majhnem pridelku cene dvignile kmalu po trgatvi. Vendar pa je bil pri nas kakor nikjer drugje, dvig cen omejen zaradi izredno slabe kupne moči domačih konsumentov. Zato se cene niso mogle razvijati po ponudbi in po povpraševanju.

Kmalu so se stabilizirale in kolikor je danes mogoče pregledati situacijo, bodo sedanje cene ostale ter se ni bati, da bi letos na jesen znatno padle.

Za nas nastane vprašanje, ali so cene, ki jih imamo danes vinogradniki v naši banovini, rentabilne. Žal, moramo ugotoviti, da ne. Če upoštevamo posebne pridelovalne razmere pri nas, kjer je po večini kvalitetno vinogradništvo z malimi pridelanimi množinami, pridemo do zaključka, da v večini primerov izkupiček ne krije proizvajalnih stroškov za amortizacijo, tako da za življenje vinogradnika ne ostane nič. Fiskalne obremenitve vina, mimo tega pa veliko obdavčenje maloprodajalcev, oboje vpliva zelo neugodno na razvoj cen. Danes je stanje tako, da bodo vinogradniki potrošili precej vina doma. Naša naloga je, da si ohranimo zunanja tržišča. Nikakor ne smemo mirovati ter moramo skrbeti, da postanejo naše trgovinske zveze živahnejše in stalnejše, ker moramo upoštevati, da lahko pridejo znova morebitni obilnejši pridelki.

V drugih vinorodnih državah Evrope so cene vina čvrste in je povsod razvoj cen bolj normalen kakor pri nas. Vendar pa naše cene v mnogih primerih tujim državam ne konvenirajo in ne moremo konkurirati z državami s količinsko produkcijo. Če pogledamo po tujih tržiščih, tedaj prihaja za nas v poštev v prvi vrsti Avstrija. V Avstriji je zadnje leto nastopila velika depresija splošnega gospodarstva, tako da je kupna moč konsumentov močno padla in s tem seveda tudi splošen konsum. Politične razmere so privedle do rimskega dogovora med Avstrijo, Italijo in Madžarsko. Ni nam še znana točna vsebina tega dogovora, vendar moramo imeti pred očmi, da je Italija velika producentka vina in da je tudi ta panoga prav gotovo zapopadena v omenjenem dogovoru. Izvoz na tržišča v teh državah je bil do danes maihen in spričo te situacije na kako izboljšanje danes ne moremo misliti. Češkoslovaška kupuje pri nas kljub kontingentu, ki ga tam imamo, zelo malo, to pa zaradi tega, ker ji naše cene ne konvenirajo. Na Češkoslovaškem kakor tudi v Avstriji, je vino obremenjeno z velikimi carinami. Zato v nobeni teh držav niti kontingentov ne moremo izrabiti. Lansko leto nam je prineslo tudi ukinitev prohibicije v Ameriki in mi vinogradniki smo si od tega marsikaj obetali. Vendar pa nas je našla ta situacija povsem nepripravljene. Za ameriška tržišča so se pričele pogajati takoj razne evropske države in so imele tudi uspeh. Jugoslovenski vinogradniki niemo prišli v poštev ker nimamo za tako trgovino dovolj močnih podjetij. Amerika zahteva velike množine tipiziranih vin in za to so potrebna velika dobro fundirana trgovinska podjetja, ali pa dobro stoječe zadruge. Tega obojega pa mi nimamo. Ne smemo pa misliti, da se v tem pogledu pri nas ni ničesar storilo. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine, kakor tudi nekatera večja podjetja so si mnogo prizadevala, da bi si osvojila tudi ameriški trg. Naša priznana tvrdka Bouvier ima tam svoje zastopstvo in je prodala v Ameriki okrog 50.000 steklenic sortiranih vin in šampanca.

Vinogradniki se moramo za ameriško tržišče zelo brigati in vztrajno potegovati, ker se nam utegne zgoditi, da nas dobijo v roke tuji prekupci, ki bodo pri tem zaslužili mastne dobičke. Zato pa je dolžnost naše centralne vlade, kakor banovin, da nam z javno pomočjo ustvarijo podjetja, ki bodo za trgovino z ameriškimi tržišči materialno in strokovno dovolj močna. Poskusiti moramo vse, da se pota za naš izvoz čim bolj uglade, čeprav vidimo pri vseh trgovinskih pogajanjih težave v tem, da imamo mimo krize v prodaji vin enake težave s koruzo, pšenico in živino. Naše stremljenje mora biti, da z dobro kvaliteto in reelno trgovino posameznikov ali bodočih zadrug obdržimo vsako pod pridobljenih tujih tržišč. V številnih in dobrih tujih tržiščih je skrit precejšen del našega gospodarskega napredka in s tem tudi vsega našega naroda.

*

Resolucija vinarskega kongresa

Na šestem vinarskem kongresu, ki je bil preteklo nedeljo dopoldne v Mariboru in o katerem smo že na kratko poročali, je bila sprejeta tudi naslednja resolucija:

Zakon o vinu in pravilnik k temu zakonu naj se najstrožje izvajata v vsakem pogledu. Država, kakor banovina naj pospešujeta v največji meri **produktivno vinarsko zadružništvo.** Le skupna zadružna predelava grozdja in prodaja na ta način negovanih vin enotnega tipa more rešiti malega in srednjega vinogradnika. Ker pa se take produktivne zadruge morejo ustanoviti zaradi velikih investicijskih stroškov le z javnimi podporami, se naj v to svrho v državni, kakor tudi v banovinski proračun vnesejo primerni zneski. Take zadruge naj vodijo samo strokovnjaki. S sredstvi, ki bodo na razpolago, naj se vsako leto razpolaga tako, da more zadruga za zadrugo takoj pričeti z delom.

Pri vseh **trgovinskih pogajanjih** naj se gleda na to, da se dosežejo čim večje ugodnosti za izvoz našega namiznega grozdja in vina. K tem pogajanjem naj se pritegne vinogradnik - strokovnjak kot delegat. Tudi naj se skuša doseči ob priliki trgovinskih pogajanj z v poštev prihajajočimi državami, da dovolijo uvoz našega vina, odnosno namiznega grozdja v čim večjih kontingentih, ali čim nižje uvozne carine, odnosno druge ugodnosti.

V svrho **izvoza vin v druge države, zlasti v Ameriko,** naj se osnuje poseben konzorcij. Ukine pa naj se vsaka carina na galico, žveplo in sploh na vsa sredstva za pokončevanje trsnih škodljivcev in bolezni. Pri podeljevanju dovoljenj za vinotoče naj se postopa strogo po zakonu.

Devizni predpisi zelo ovirajo in otežkočajo izvoz našega vina. Dokler se ti predpisi ne ukinejo, naj se dajejo dovoljenja tudi posameznim vinskim producentom, ki vino izvažajo. Dovolijo naj se zopet brezobrestna posojila revnim vinogradnikom pri obnovi vinogradov v dravski banovini po predhodnem pregledu in uradno odobrenem načrtu.

Nadalje zahtevajo vinogradniki strogo **oblastno kontrolo nad privatnimi trsnicami.** Dognano je, da se v veliki množini prodajajo trte po nekoncesioniranih trsničarjih, in to ne glede na čistost sorte in podlage. Banska uprava naj zato potom sreskih glavarstev dostavi vsem občinam seznam trsničarjev, ki imajo od kmetijskega ministrstva dovoljenje za trsničarski obrat, da dobijo vinogradniki vpogled, kje morejo dobiti zajamčeno pristno trsje. Strogo pa naj prepove krošnjarjenje in prodajo trsnih cepljenk na sejmih. Zakotni trsničarji, ki so v veliko škodo celokupnemu trsničarstvu, naj se najstrožje kaznujejo.

Strogo naj se izvaja zakon, oziroma pravilnik o pospeševanju vinogradništva, po katerem je vsako razmnoževanje samorodnic prepovedano. Tudi naj odpade člen 48. v finančnem zakonu za leto 1934./35., po katerem bi smel obdržati vsak vinogradnik še 500 samorodnih trsov. Obnavljajo naj se samo najboljše vinorodne gorice in opuste naj se vse slabše neprikladne lege. Načelno naj se pri banski upravi postavi za vinogradništvo, kletarsko nadzorništvo in sadjarstvo po en poseben referent za vsako panogo. V vinorodnih okrajih pa naj se postavijo posebni strokovnjaki za vinarstvo.

Celokupna trošarina na vino naj se določi maksimalno na 1 Din od litra. Trte cepljenke naj se še nadalje oddajajo iz banovinskih trsnic vinogradnikom, ki so izkrčili samorodnice v vinorodnih legah, kakor se je to dogajalo doslej.

Banska uprava naj predvidi v svojem proračunu primerne postavke za prirejanje vinskih sejmov, vinskih razstav in strokovnih ekskurzij vinogradnikov. Strokovni nasveti od strani kmetijskih poskusnih kontrolnih postaj naj se vinogradnikom dajejo brezplačno. Takse, ki se danes zahtevajo od vinogradnikov za male analize (alkohol, kisline in hlapljive kisline) naj odpadejo.

Resolucija je bila soglasno sprejeta in bo poslana vsem merodajnim činiteljem.

Danes otvoritev ljubljanskega velesejma

Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja bo danes dopoldne ob 10. slavnostna otvoritev 14. ljubljanskega velesejma. Pristop k otvoritveni slavnosti imajo samo vabljeni gosti. Po končani otvoritvi pa bo letošnja zanimiva velesejmska prireditev takoj dostopna občinstvu.

Glede voznih olajšav veljajo letos drugačni predpisi, zato navajamo ponovno naslednja navodila: Generalna direkcija državnih železnic v Beogradu je izdala letos posebne železniške izkaznice, ki se dobe pri železniških blagajnah vseh postaj. Vsak posetnik velesejma mora kupiti pri blagajni postaje, od katere se odpelje, tako železniško izkaznico, ki velja 5 Din in ki mu jo železniški postajni blagajnik žigosa. Pri prodajalcih velesejmskih legitimacij (»Putnik«, denarni zavodi, občinski uradi itd.) kupi še permanentno velesejmsko legitimacijo, ki služi za večkratni poljubni obisk velesejma. Če pa take velesejmske legitimacije v svojem kraju ne dobi, jo lahko kupi tudi pri prihodu v Ljubljano pri blagajnah velesejma. Velesejmska legitimacija stane 20 Din, od katerega se plača 2 Din prodajalcu, 18 Din pa ob prihodu v Ljubljano pri velesejmski blagajni. Uprava velesejma prodaja svojim obiskovalcem, ki dopotujejo z železniško izkaznico za 5 Din, iz bližnjih krajev, izjemno tudi vstopnice po 8 Din, **tako da se obisk velesejma z znižano železniško voznino prav vsakomur izplača.** Za onega iz bližnjih krajev, torej železniška izkaznica za 5 Din in vstopnina za 8 Din, kar znaša 13 Din, za posetnika iz oddaljenejših krajev pa železniška izkaznica za 5 Din in permanentna legitimacija 20 Din, skupaj 25 Din. Ob prihodu v Ljubljano posetnik voznega listka ne sme oddati; pri velesejmski blagajni pa mora dati žigosati železniško izkaznico, ki upravičuje za brezplačen povratek.

Gospodarske vesti

= **Sodavičarji in kontrola živil.** K članku »Kontrola nad živili ima uspeh«, ki je bil objavljen v zadnjem nedeljskem »Jutru«, smo prejeli od Združenja proizvajalcev umetnih rudninskih vod (sodavičarjev) za dravsko banovino daljše pojasnilo, iz katerega posnemamo: Sodavičarji v Jugoslaviji in po vsem svetu izdelujejo pokalice in razne limonade z esenci, nihče ne trdi, da so to naravni soki, pač pa je temelj tu sladkor s primernimi dodatki, ki so povsod enaki. Omenja se, da romajo velike vsote denarja za esence v inozemstvo. Tu pridejo tako majhni zneski v poštev, da ni vredno to omeniti. — Vsi sodavičarji porabijo na leto za okrog 16.000 Din malinovega esenca, od tega pa se kupi morda polovica v inozemstvu, ostalo pa doma. — Glede sifonskih glavic nam je pa znano, da so analize pokazale od 1 do 14 odst. dodatka svinca pri vložku. Ako niso glavice napravljene po predpisih, ni to krivda sodavičarjev, pač pa krivda tvornic, ki te glavice izdelujejo. Vsaka glavica ima firmo tvornice, ki jo je izgotovila. Za to naj se sifonske glavice pregledajo v tvornici, ne pa potem, ko so v prometu, saj mora tovarnar glavic vedeti, kaj sme in kaj ne sme izdelovati. Iz tega je razvidno, da sodavičarjev, ki streme po napredku za izboljšanje stroke, ne zadene nobena krivda ker njih izdelki niso škodljivi zdravju.

= **Nova središča za občasni pregled meril.** Minister za trgovino in industrijo je izdal odlok, s katerim se spreminjajo dosedanja središča za občasni (dvoletni) pregled meril. V območju oddelka za kontrolo mer pri sreskem načelstvu v **Ljubljani** se črtajo naslednja dosedanja središča iz I. skupine, (kjer se vrši občasni pregled vsako liho leto); Moste pri Kamniku, Stranje, Loka, Črnuče, Podgorica, Studenec-Ig in Mošnje ter iz II. skupine (kjer se vrši pregled vsako sodo leto): Banja loka, Livold, Novi lazi in Stara cerkev, Ržiše, Dedni dol in Gorenja vas. Kot nova središča pa se določajo v I. skupini Višnja gora, Sv. Križ, Vače in Radatoviči, ter v II. skupini Ig in Brezje. — Na teritoriju oddelka kontrole mer pri sreskem načelstvu v **Mariboru** se črtajo naslednja dosedanja središča za kontrolo mer, in sicer v I. skupini Moškanjci in v II. skupini Rdeči breg; kot nova središča pa se določijo v I. skupini Rogaševci in Gorišnica v II. skupini pa Podvelka.

= **Italijanski uvoz lesa.** V prvih dveh mesecih t. l. je Italija uvozila 21.905 vagonov lesa nasproti 18.116 odn. 16.859 vagonom v istem razdobju prejšnjih dveh let. Iz naše države je Italija uvozila v teh dveh mesecih 8529 vagonov lesa (lani 6116, predlanskim 4939 vag.), iz Avstrije pa 6728 vagonov (4837, 4342). Uvoz iz Avstrije se je po količini nasproti lanskemu letu dvignil za 40 odstotkov, uvoz iz Jugoslavije pa pravtako za skoro 40 odstotov. Uvoz iz Rusije pa je popustil in je znašal 3706 vagonov (lani 3844, predl. 5040 vag.).

= **Nadaljnje nazadovanje kritja nemške marke.** V tretji četrtini maja se je zlata in devizna podlaga nemške Reichsmarke ponovno skrčila za 11.6 milijona mark, tako da znaša sedaj le še 154.5 milijona mark pri obtoku bankovcev v višini 3364 milijonov mark in žirovnih obveznosti v višini 522 milijonov mark. **Kritje samega obtoka bankovcev je nazadovalo že na 4.6 % (prejšnji teden 4.9), kritje obtoka bankovcev in obveznosti na pokaz (po običajnem računu) pa znaša sedaj le še 3.8 % (prejšnji teden 4.2 %).**

= **Velesejemski poštnobrzojavni in telefonski urad** bo posloval na sejmišču ljubljanskega velesejma od 3. maja do 10. junija t. l. Uradne ure bodo sledeče: 1. za vso poštno, telegrafsko in telefonsko službo od 9. do 18. ure. 2. Za blagajniško službo pa od 9. do 17. ure.

= **Važne telefonske številke za Ljubljanski velesejem.** 2140: tajništvo, knjigovodstvo, informativni oddelek; 2184: telefonska številka za razstavljalce v paviljonih E, F, G, H, J, K, ekonomat, gasilci; 2152: ravnateljstvo.

= **Označba porekla pri uvozu v Anglijo.** Po prejetih informacijah mora imeti označbo izvora v Anglijo uvožena slanina, šunka in zaklana živina. Ta določba stoji v veljavo za zaklano živino 22. junija t. l., za slanino in šunko pa 22. julija.

= **Dobave.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema ponudbe do 6. junija glede dobave 90 komadov šip za okna in 120 komadov obločnic za plinsko razsvetljavo. Komanda III. armijske oblasti, intendantura v Skoplju sprejema ponudbe do 4 junija glede dobave 15.000 kg zdroba, 15.000 kilogramov makaronov, 10.000 kg ješprenjčka in 300 kg čaja. Direkcija državnega rudnika Vrdnik sprejema do 7. junija glede dobave 200 tablic iz črne pločevine. Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema ponudbe do 7. junija glede nabave enega električnega ročnega stroja za vrtanje. Komanda saveške divizijske oblasti v Zagrebu sprejema ponudbe do 4. junija glede dobave 16 tisoč kg petroleja. Direkcija državnega rudnika Ugljevik sprejema ponudbe do 7. junija glede dobave treh komadov injektorjev. Komanda mesta Novo mesto razpisuje na dan 2. junija glede nabave 300 m³ drv. Direkcija državne železarne Vareš sprejema do 6. junija ponudbe glede dobave 8 komadov ležajev, nadalje železnega žičnega pletiva, medene žice, konopljeve vrvi, vrvice v klopčičih ter 13. junija glede dobave plinskih cevi. Direkcija državnega rudnika Banjaluka sprejema ponudbe do 7. junija glede dobave 1500 kg žebljev za tračnice ter 150 m konopnenih cevi, 6 komadov kladiv in treh komadov gumijevih cevi.

= **Dobave.** Direkcija državnih železnic Ljubljana, gradbeni oddelek, sprejema do 5. junija ponudbe glede dobave 27.000 kom. tirnih žebljev. Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema ponudbe do 11. junija glede dobave 500 kg feromangana, 500 kg kupromangana, 1000 kg ferosilicija, 100 kg ferokroma, 40 kg fosfornega bakra, 2500 kg katranirane konoplje, 500 kg mavca, 10 kg paratina, 120 kg lepila za les, 700 kilogramov kalcijevega karbida, 250 kg grafita v prahu, 35 kg »Tinol«-paste, 10 kg »Fludor«-paste, 100 kg plutovine v ploščah in 100 kg preparata »Mejor« za desoksidacijo bele kovine. Direkcija državnega rudnika, »Senjski Rudnik«, sprejema do 11. junija ponudbe glede dobave enega para kompletne konjske opreme ter 10 komadov naprstkov (napršnjak).

Borze

29. maja

Na ljubljanski borzi so oficielni tečaji deviz ostali danes v glavnem nespremenjeni in edino deviza Berlin je ponovno nekoliko popustila (v Curihu notira deviza Berlin 120.2750, tako da je sedaj za 2.6 % pod pariteto). V privatnem kliringu notira avstrijski šiling nespremenjeno 9.35 do 9.45 (v Zagrebu promet po 9.3950). Angleški funti so bili v privatnem kliringu v Zagrebu zaključeni po 253.65, v Beogradu pa notirajo 251.95 do 253.55. Španske pezete so bile v zagrebškem privatnem kliringu zaključene po 9.3950, grški boni pa notirajo v Zagrebu 31.25 do 31.60. Med efekti je prišlo na ljubljanski borzi danes do prometa v 7 % investicijskem posojilu po 69.

Na zagrebškem efektnem tržišču je Vojna škoda danes v početku prometa nadalje nekoliko popuščala, pozneje pa se je zopet opomogla. Zaključki so bili po 305 in pozneje po 307 (v Beogradu po 307 in 306.50). Za avgust je bil promet po 306, za september pa po 307. V ostalih vrednotah danes ni prišlo do prometa.

Devize.

Ljubljana. Amsterdam 2310.96 — 2322.32, Berlin 1331.25—1342.05, Bruselj 797.18 do 800.12, Curih 1108.35—1113.85, London 173.08—174.68, New York 3379.11 do 3407.37, Pariz 224.96—226.08, Praga 141.90 do 142.76, Trst 289.35—291.75 (premija 28.5%) Avstrijski šiling v privatnem kliringu 9.35—9.45

Curih. Pariz 20.2975, London 15.64, New-york 307.375, Bruselj 71.9250, Milan 26.16. Madrid 42.05, Amsterdam 208.50, Berlin 120.2750, Dunaj 57.25, Stockholm 80.65, Oslo 78.60, Kobenhavn 69.85, Praga 12.850, Varšava 58.10, Bukarešta 3.05.

Dunaj. (Tečaji v priv. kliringu.) Beograd 10.55, London 27.47, Milan 45.73, Newyork 537.83, Pariz 35.58, Praga 21.69, Curih 174.97, 100 S v zlatu 128 S pap.

Efekti.

Ljubljana. Vojna škoda 305 — 307, 7% investicijsko 69 zaklj., 7% Blair 52.50 — 53, 8% Blair 56.50, 7% Drž. hipotekarna banka 65, 4% agrarne 36.50 den., 6% begluške 53 — 54.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 306 — 307, za junij, julij 305 den., za avgust 306 — 306.50, za september 304—307, 7% investicijsko 70 den., 4% agrarne 37 den., 7% Blair 52.12 den., 8% Blair 56.50 do 57.50, 7% Drž. hipotekarna banka 65.50 den., 6% begluške 54 — 54.75; delnice: Narodna banka 4050 den., Priv. agrarna banka 215 — 216, Gutmann 80 bl., Trbovlje 90 blago.

Beograd. Vojna škoda 307, 306.50 zaklj., 7% investicijsko 71 — 71.50, 4% agrarne 37 — 38, 6% begluške 54 — 54.25, 8% Blair 57 den., 7% Blair 52.75 zaklj., Narodna banka 4070 zaklj., Priv. agrarna banka 217, 215.50 zaklj.

Dunaj. Dunav-Sava-Jadran 12, Državne železnice 14.50, Trboveljska 10.05, Alpine-Montan. 10.20.

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago,** 29. maja. Začetni tečaji: **Pšenica:** za maj 92, za julij 96.50, za sept. 97.75; **koruza:** za julij 56.75.

+ **Winnipeg,** 29. maja. Začetni tečaji: **Pšenica:** za julij 80, za avg. 82.50.

+ **Ljubljanska borza** (29. t. m.) Tendenca za žito čvrsta. Nudijo se (vse za slovensko postajo, plačljivo v 30 dneh): **pšenica** (po mlevski tarifi): baška 79-80 kg po 187.50 — 190; baška, 80 kg, po 190 do 192.50; **koruza** (po mlevski tarifi): popolnoma suha s kakovostno garancijo za maj 135 — 137.50; **moka:** baška »0« po 285—290, banatska 292.50 — 295.

+ **Novosadska blagovna borza** (29. tega meseca). Tendenca slabša, promet srednji. **Pšenica:** baška, okol. Novi Sad, okolica Sombor, sremska 120 do 122.50; srednjebaška, gornjebaška in slavonska 122.50 do 125; baška ladja Tisa, Begej 127.50 do 132.50; južno banatska 117.50 do 120; baška potiska 124 do 127.50. **Oves:** baški, sremski, slavonski, banatski 92.50 do 95. **Koruza:** baška, sremska 80 do 82; okol. Sombor 81 do 82; banatska 77 do 79; sremska, okol. Šid 82 do 84; baška ladja Begej 82 do 83; ladja Tisa, Dunav 83 do 84. **Moka:** baška, banatska »Og« in »Ogg« 195 do 215; »2« 175 do 195; »5« 155 do 175; »6« 130 do 150; »7« 105 do 115; »8« 100 do 105; sremska, slavonska »Og« in »Ogg« 195 do 200; »2« 175 do 185; »5« 155 do 165; »6« 130 do 140; »7« 105 do 115; »8« 100 do 105. **Otrobi:** baški, sremski 90 do 95; banatski 87.50 do 92.50; baški ladja 100 do 102.50. **Fižol:** baški, sremski 130 do 132.

+ **Somborska blagovna borza** (29. t. m.) Tendenca nespremenjena. Promet 45 vagonov. **Pšenica:** baška, okolica Sombor, sremska 120 — 122.50; gornjebaška, slavonska in gornjenatska 122.50 — 125; baška in banatska potiska 130 135. **Koruza:** baška 79 — 81; za junij - julij 82 — 84.

+ **Budimpeštanska terminska borza** (29. t. m.). Tendenca slaba, promet živahen. **Pšenica:** za junij 14.48 do 14.50; **koruza:** za julij 12.30 do 12.35, za avg. 12.68 do 12.70.

ŽIVINA

+ **Mariborski živinski sejem.** Na včerajšnji sejem so prignali 352 glav živine, in sicer 14 konjev, 11 bikov, 100 volov, 214 krav in 13 telet. Povprečne cene za kilogram teže so bile: debeli voli po 3.5 do 4 dinarjev, poldebeli po 2 do 2.75, voli za rejo 2.25 do 3, biki za klanje 3 do 3.25, klavne krave, debele 3 do 3.25, plemenske 2 do 2.25, krave klobasarice 1.75 do 2, molznice 2 do 2.50, breje krave 2.25 do 3, mlada živina 3.50 do 4, teleta 4.50 do 5 Din. Kupčija je bila zelo dobra in je bilo prodanih 142 glav. Cene v mesu so bile: volovsko meso I. vrste 8 do 10 Din, II. 6 do 8, meso bikov, krav in telic 4 do 6, teletina I. 8 do 12, II. 6 do 10, sveža svinjina 12 do 15 Din.

Repertoar

DRAMA.

Začetek b 20.

Sreda, 30.: Zaprto.

Četrtek, 31.: Mojster Anton Hit. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol.

Petek, 1. junija ob 15.: Bratje Karamazovi. Zadnja dijaška predstava od 5 do 14 Din.

Sobota, 2.: Slehernik na Kongresnem trgu. (V primeru slabega vremena: Gospoda Glembajevi v drami. Izven. Znatno znižane cene od 4 do 15 Din.)

Nedelja, 3. ob 4.: Otvoritev letnega gledališča v Tivoliju: Kulturna prireditev v Črni mlaki.

OPERA.

Začetek b 20.

Sreda, 30.: Katja Kabanova. Sreda.

Četrtek, 31. ob 15. pred hotelom Tivoli: Pri belem konjičku. Znatno znižane cene.

Petek, 1. junija: Rigoletto. Gostuje Zvonimira Župevčeva. B.

Sobota, 2.: (Le v slučaju slabega vremena): Poljska kri. Izven. Znatno znižane cene od 6 do 20 Din.

Nedelja, 3.: Ples v Savozu. Izven. Znatno znižane cene od 6 do 20 Din.

*

Otvoritev letnega gledališča v Tivoliju. Po načrtih univ. prof. arhitekta Josipa Plečnika se je zgradilo lansko leto letno gledališče za Tivolskim gradom. Prva predstava nanovo urejenem letnem gledališču bo v nedeljo popoldne. V režiji prof. Šesta uprizore Golievo veseloigro »Kulturna prireditev v Črni mlaki«, ki je za uprizoritev na prostem nanovo zrežirana.

Janačkova opera »Katja Kabanova« je vsebinsko in muzikalno izredno močno delo. Premiero je tako kritika kakor tudi občinstvo prejelo z velikim odobravanjem in delo je imelo izredno velik uspeh. Naslovno ulogo poje ga. Gjungjenac - Gavella, ostale uloge so v rokah ge. Thierrijeve, Poličeve, Kogejeve in Ramšakove ter gg. Banovca, Gostiča, Marčeca, Janko in Marjana Rusa. Dirigira kapelnik Štritof, režira Debevec.

Ponovno gostovanje gdč. Zvonimire Župevčeve, ki je imela v ulogi Gilde na našem odru jako lep uspeh, bo 2. junija v Verdijevi operi »Rigoletto«.

Veverice na pohodu

Selitveni nagon žene glodavce v nova ozemlja

Oddelek za sesalce v ameriškem naravoslovnem muzeju v New Yorku poroča o zanimivem množestvenem preseljevanju sivih veveric, ki se je začelo že v poznem poletju lanskega leta v državah New York in Connecticut.

Takšna množestvena preseljevanja veveric so znana že od prej in tudi iz Evrope, nikjer pa niso bila tako velika kakor v Zedinjenih državah. L. 1819. so zabeležili n. pr. silen vpad malih glodalcev v Ohiu. Reka Ohio je bila takrat na dolžino 200 km naravnost preprežena z živalicami. Tudi na reki Alleghany v Pennsylvaniji so l. 1883. opazovali na progi 116 km velike množine plavajočih veveric. Tri dni je trajala ta selitev in dnevno je reko preplavalo kakšnih 50.000 živali, skupno torej 150.000. L. 1866. je naštel neki opazovalec na reki pri Bay Cityju na dolžino 3 km kakšnih 1400 živali. To bi dalo na kvadratno miljo 30.000 živali ali na vsem ozemlju, kjer so opazovali to selitev, nič manj nego 450.000 veveric.

Lanska selitev ni bila tako mogočna, kajti gozdov je v Ameriki čedalje manj in ugodnih življenjskih okoliščin za veverice tudi, vendar je imela ta selitev mnogo zanimivega na sebi. Smer je šla proti zapadu in živalice so morale preplavati široke reke. Toda pri tem niso postopale brez zvitosti. Tako je prešlo most pri Bear Mountainu na stotine živali, čeprav je tu avtomobilski promet zelo živ. Na reki Connecticut so opazovali tisoče in tisoče veveric. Mnogo jih je utonilo od izčrpanosti, druge pa so plavale proti mostnim stebrom in so pred nadaljevanjem svoje poti na njih počivale. Druge so plezale spet na čolne. Utrujenost je bila večja nego njih običajni strah pred ljudmi. Brod, ki obratuje na reki Hudsonu med Alpino in Yankusom, je bil vedno poln veveric, ki se pa niso dale prijeti. Ena sama je padla ljudem v roke, a izkazalo se je, da pripada neki mehiški vrsti, ki ji ni bilo po vsej priliki nič do selitve.

Kakšni so vzroki teh selitev, še danes ne vemo dobro. Nekateri navajajo pomanjkanje hrane v starem ozemlju, drugi prenatrpanost tega ozemlja z živalmi iste vrste, tretji slutnjo stroge zime, ki ji hočejo živali ubežati. Mogoče vplivajo pri raznih selitvah tudi ti vzroki, a vedno ne. Vsekakor se lanska selitev ni mogla izvršiti zaradi pomanjkanja hrane, ker so bile živalice navzlic napornemu potovanju dobro rejene. Mogoče da gre večinoma enostavno za neki selitveni nagon kakor pri čebelnih rojih, enostavno za kolonizacijo novih ozemelj brez drugih vzrokov.

Most čez Rokavski preliv

Poljski inženjer Adalbert Kramsztyk, ki živi v Parizu, je napravil načrt za most, ki naj bi vezal Francijo in Anglijo čez kanal La Manche. Takšen most bi po računih poljskega inženjerja veljal komaj polovico stroškov, ki bi bili potrebni za zgraditev podzemskega predora med obema državama. Gradnja tega predora se je doslej vedno izjalovila zaradi ogromnih stroškov, katerih nista odobravali ne Anglija ne Francija. Inženjer Kramsztyk predvideva pri mostu postavitev plavajočega otoka natančno v sredini Rokavskega preliva z luksusnimi hoteli, vrtovi, kopališči itd. Za primer, da bi obe vladi pristali na njegov načrt, hoče poljski inženjer z deli za zgraditev mostu pričeti že prihodnje leto.

Visokofrekvenčni toki proti gnilim zobem

Ameriška zveza za napredek znanosti poroča, da sta dva profesorja v Pittsburgu odkrila postopek za uničevanje bakterij, ki povzročajo gnitve zob z visokofrekvenčnim električnim tokom. Takšni zobje se zdravijo z valovi v dolžini 3.2 m od pet minut do ene ure.

Bliže k zvezdam

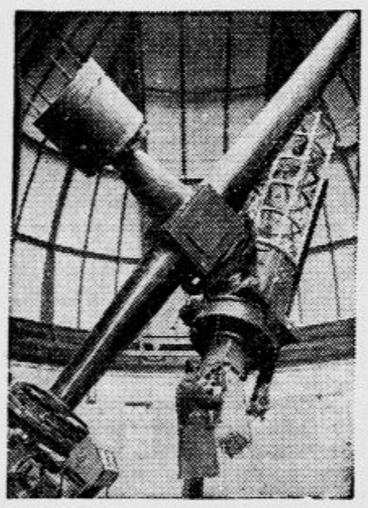

Na zvezdarni v Greenwichu so postavili nov teleskop, ki je veljal 30.000 šterlingov. Teleskopovo zrcalo meri v premeru 1 m ter ima 15 cm debeline. Vsa naprava tehta 250 kg

Vztrajnost ustvarja uspehe

Žilavost letalke miss Joan Battenove

Angleški listi objavljajo o novozelandski letalki miss Joan Battenovi, ki je prekosila rekordni polet Johnson-Mollisonove na progi Anglija—Avstralija za štiri dni in pol, dolga poročila. Neki novinar, ki je obiskal letalkino mater v Hamsteadu, opisuje ure pred zmago takole:

Gosposka sivolasa dama sloni udobno v klubskem stolu in kadi cigarete ter ne kaže niti najmanjšega vznemirjenja. Poleg nje stoji na mizi telefon. Z njegovih vilic dvigne dama zdaj pa zdaj slušalko in kliče letališče Croydon.

»Še vedno nimajo vesti o moji hčeri,« se obrne k obiskovalcu. »Pravijo, da ni sigurno, če je odletela iz Timorja. Sicer pa je Joan lahko popolnoma mirna. Rekord v primeri z go. Mollisonovo ji je že zasiguran. Čemu bi se belila glavo brez potrebe?«

Glas ge. Battenove je tako pokojen, da ni zaslediti v njem niti najmanjšega drhtenja. Po kratkem odmoru nadaljuje dama: Često me sprašujejo ljudje, če sem zelo v skrbeh zaradi svoje hčere. Niti najmanj! Joan zna ravnati z letalom in se je mnogo naučila iz svojih nesreč. V zraku je zelo oprezna, v pustolovščine se ne spušča. Seveda od Timorja do Porta Darwina je dolga pot in pri Timorju mrgoli morje od zlobnih pošasti. Toda Joan bo kos svoji nalogi. Letela je že na nevarnejših progah.

Ko je pred petimi leti v Novem Zelandu študirala glasbo, se ji ni niti sanjalo, da bo kdaj letalka. Poznala je samo Chopina. Šele ko je podvzel Kingsford Smith svoj drzni polet iz Anglije v Avstralijo, se je zgenilo v nji drugo čuvstvo. Hotela je izvršiti nekaj podobnega.

Moj mož se je v začetku upiral njenim načrtom. Ko pa je spoznal, da ima Joan resno voljo doseči nekaj višjega, ji je dovolil potovanje na Angleško, kjer se je izurila v letalstvu. Če se ji ne bi posrečilo priti sedaj na cilj, sem sigurna, da bi začela zopet iznova. Prvo letalo, s katerim je šla pod oblake, ji je daroval Waleški princ. Dvakrat je imela nesrečo, da je padla na zemljo in se hudo poškodovala. Kljub temu si ni dala vzeti poguma ne volje in skoro bi dejala, da ni nikoli dobro in praw, če se mlademu človeku sreča vda na prvi naskok.«

Poljub po električnem toku

Romantičen samomor dveh mladih zaljubljencev

Strašen način samomora sta si izbrala v nekem kraju blizu Brna na Moravskem 23letni Jan Sibinka in 20letna Blažena Kudelkova.

Jan Sibinka je bil sin imovitih roditeljev. Oče in mati sta pritiskala nanj, naj se oženi z bogato nevesto, ki bo še povečala hišno blagostanje. Sin pa ni hotel nič slišati o tem. Zaljubljen je bil v 20letno domačo služkinjo Blaženo Kudelkovo in ni maral razen nje nobene druge ženske.

Oče in mati sta se močno protivila tej zvezi ter sta sinu in služkinji zabičevala, da ne bo nič iz njunega načrta. Zato sta mlada zaljubljenca napravila sklep, da se na nenavaden način poslovita od življenja.

Nataknila sta si na roke rokavice iz gume. Nato je Jan Sibina pripravil električno stikalo ter je dal njegov konec v roko Kudelkovi, sam pa se je dotaknil kabla z visoko napetostjo. Ko je bilo vse pripravljeno za sigurno smrt, sta se zaljubljenca objela in strnila ustne v skupen poljub. Pri tej priliki se je sklenil električni tok. Jan Sibinka je bil pri priči mrtev, Božena Kudelkova je omahnila na zemljo. Prenesli so jo v bolnišnico, kjer bo v najkrajšem času podlegla trpljenju.

Skrivnosten zločin v „sinjem vlaku“

Med vožnjo od Pariza do Nice je izginil potnik z večjo vsoto denarja

Na postaji Avignon je te dni potrkal sprevodnik, ki spremlja »sinji vlak« med Parizom in Nico, na vrata spalnega kupéja. Bilo je ob 22.44 zvečer. Spalni oddelek je bil znotraj zaprt, oglasil se ni nihče. Sprevodnik pa je dobro vedel da mu je potnik iz tega kupéja naročil, naj ga zbudi ob tri četrt na enajst. Zato je še enkrat stresel vrata, in ko tudi topot ni dobil nobenega odgovora, je siloma odprl voz.

Kupé je bil prazen, okno odprto. V mreži zgoraj je ležala prtljaga, toda potnika ni bilo nikjer. Edino pri oknu je bilo opaziti sledove človeške krvi. Domneval je, da je potnik mogoče padel skozi okno, in je potegnil zasilno zavoro, da se je vlak ustavil.

Železničarji so pregledali kolesa in so res našli sledove krvi na njih, toda trupla ni bilo nikjer. Preiskava je dognala, da je potoval v spalnem kupéju Louis Fernand Boulé, ki je bil ob 21.12 še pri oknu. Na marsejski postaji so ga vsaj videli, kako je slonel in gledal množico na peronu. Potem se je umaknil v svoj oddelek. Kako je izginil, je skrivnost. Vsekakor je bil nad njim najbrže izvršen zločin, kajti obenem s potnikom je zmanjkalo tudi deset tisoč frankov, ki jih je imel Boulé pri sebi. Zločinec je moral zelo spretno izvršiti svoje delo. S ključi, ki jih je imel Boulé pri sebi, je odprl prtljago, ukradel denar in potem zopet zaklenil kovčege. Najbrže sta bila dva, ki sta izvršila napad na žrtev in sta vse tako uredila, kakor da se je potniku zgodila nesreča. Truplo Bouléja so našli šele naslednje jutro ob progi. Neposrednega vzroka smrti še niso dognali. Mrlič je bil strašno razmesarjen. Oblasti si prizadevajo, da bi pojasnile skrivnostno smrt, o storilcih pa ni doslej še nobenega sledu.

V sedmih urah iz Pariza v Nico

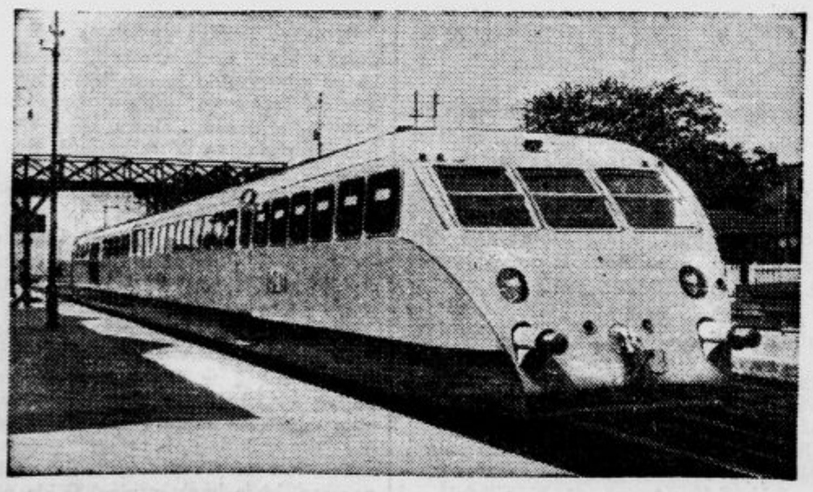

Avtomobilski vlak, ki so ga uvedli v promet na francoskih železnicah in meri v dolžino 43 m. Brzi z naglico 150 km na uro ter sprejme lahko 125 potnikov I. in 35 potnikov II. razreda. Iz Pariza v Nico pride v 7 urah

Zmagovalca z ženama

Francoska letalca Codos in Rossi, ki sta srečno preletela Atlantski ocean. Vozila sta po isti progi, kakor je prišel svojčas v Evropo Lindbergh

Sezija morskih pošasti

Število morskih pošasti narašča z vsakim dnevom. Te dni so opazili trije ribiči blizu New Castlea dva nenavadna stvora. Merila sta v dolžino vsak 12 m. Ena pošast je baje imela rogove, ki so moleli iz vode tudi tedaj, če se je s trupom potopila pod gladino. Angleški prirodoslovci pravijo, da se morske pošasti zategatelj pojavljajo tako številno, ker je bil nedavno potres v Severnem morju. Potres jih je vrgel na površino vode.

K našemu sestavku, ki je poročal, da je bila lohneška pošast velik slanik, nam piše jezikoslovec g. prof. I. Koštial iz Novega mesta, da gre gotovo za zoološko zmoto. Pravilno bi se moralo glasiti, da je ta pošast morski kovač, ki navadno spremlja roje slanikov in sličnih rib ter se preživlja z njimi. Ta prebivalec morja spada v kategorijo ostroplutih rib.

Ženska sili v stratosfero

Piccardova žena, ga. Jeanetta Piccard, hoče na prihodnjem poletu v stratosfero spremljati svojega moža prof. Piccarda. Poleg ge. Piccardove učenjakov asistent Cosyns

Dva krvnika

„Monsieur de Paris“ in njegova „vdova“ na potovanju
Poljski krvnik nima dela ne dohodkov

Mr. Deibler, ali »Monsieur de Paris«, kakor ga imenujejo Francozi, potuje te dni s svojo »vdovo« giljotino po Franciji. Nedavno je imel posla tudi v Afriki. Zadnje čase se zadržuje bolj na jugu države. Odkar je usmrtil zločinskega advokata Sarreta, je imel še eno eksekucijo v južni Franciji, in sicer je moral postaviti giljotino v Aixu de Provence. Odrobil je glavo roparskemu morilcu Mancureju, zdaj pa pojde v Epinal, kjer bo poslal na drugi svet nekega 31 letnega zločinca, ki je umoril lastnico majhne kmetije in je nato zažgal njeno hišo, da bi zabrisal za seboj sleherno sled.

Medtem ko se francoski krvnik ne more pritožiti, da mu nedostaje dela, je njegov poljski tovariš, krvnik Braun, vložil na pravosodno ministrstvo v Varšavi prošnjo. Zahteva, naj mu zvišajo plačo. Odkar so v Poljski odpravili preki sod, so se justifikacije močno skrčile, z njimi pa so se tudi zmanjšali dohodki krvnika Brauna.

Braun je prejemal doslej za vsako justifikacijo posebno nagrado v znesku 100 zlotov. Ta nagrada je v zadnjem času popolnoma odpadla. Poleg tega zahteva Braun zastonj stanovanje v poslopju varšavskega sodišča. Zanimivo je, da se je istočasno kakor Braun oglasil tudi upokojeni poljski krvnik Marcsejevski, ki prosi vlado, naj mu nakloni podporo za zdravje, ki si ga je porušil v času, ko je izvrševal svoj krvniški poklic. Marcsejevski je bil krvnik pred Braunom.

Konec ameriškega bandita

Te dni je izvabila ameriška policija v past razvpitega ameriškega zločinca, morilca in ugrabitelja Clydeja Barrowa, ki je bil v družbi svoje jedva 19letne ljubice Boony Parkerjeve.

Kakšnih 20 milj od Arkadije v Louisiani je prišel Barrow na izlet. Ko pa je spoznal, da je šel policiji na limanice, je začel iz svojega avtomobila streljati s strojno pištolo na detektive. Policija je sprejela ta način boja in kmalu sta obležala Barrow in Parkerjeva mrtva v avtomobilu.

Ko so pregledali razbojnikovo vozilo, so ugotovili, da je vozil Barrow s seboj več pušk, kakršne so v rabi pri ameriški vojski, več avtomatičnih pištol, dvanajst revolverjev in veliko zalogo municije. Barrow ima na vesti več nego dvanajst umorov in niz napadov na banke ter več ugrabljenj. Parkerjeva je pri vseh teh podvigih sodelovala kot vohunka, večkrat je tudi streljala, v čemer je bila izurjena do skrajnosti.

Vse se ponavlja

Moda, ki je bila pred dvajsetimi leti, postaja zopet moderna

Čitajte tedensko revijo „ŽIVLJENJE IN SVET“

Novo lastništvo dunajske „N. Fr. Presse“

Kakor poročajo iz Londona, je dobila dunaj. »Neue Freie Presse« novo lastništvo. Dosedanji glavni urednik lista dr. Benedikt je odpuščen, njegovo mesto je prevzel novinar von Miller. Nova lastnica lista je neka angleška delniška družba.

Smrt admirala Toga

Umrl je admiral Togo, zmagoviti vodja japonskega ladjevja v rusko-japonski pomorski bitki pri Port Arturju. Admiral je bil nad 80 let star ter je užival zlasti pri japonski mladini velike simpatije.

ANEKDOTA

Francoski diplomat d' Ormesson pripoveduje o čudni izkušnji, ki jo je imel nekoč v Kodanju. Kraljeva družina je obiskovala vsak teden enkrat opero. V odmorih je vse občinstvo strmelo v dvorno ložo, kjer je bila po vsej priliki v teku zelo živahna konverzacija. Ljudem se je seveda dobro zdelo, da so visoki gledalci tako zgovorni.

Nekoč je hotel d' Ormesson v dvorno ložo, da se pokloni prestolonasledniku. Ko je pogledal skozi portiere, je začudeno obstal. Prestolonaslednik se je bil baš nagnil k svoji ženi in ji dejal sanjavo: »Ena, dve, tri, štiri, pet, šest...« — »Sedem, osem, devet, deset, enajst, dvanajst...« je menila prestolonasednica s toplim pogledom na princa. »Trinajst štirinajst, petnajst...« je dejala neka druga princesa. »Šestnajst, sedemnajst, osemnajst?« je vprašala neka mala princesa in potem vzkliknila z veselim obrazom: »Devetnajst, dvajset, ena in dvajset, dva in dvajset!«

D' Ormesson je takoj razumel, kakšno konverzacijo mora uganjati kraljeva družina, da bi bilo občinstvo zadovoljno, in se je diskretno odstranil.

VSAK DAN ENA

Policijski pes

»Saj to vendar ni policijski pes!«

»Pač ja, toda takšen, da ga nihče ne sozna, ker spremlja detektive.«

S P O R T

Pred spravno nogometno tekmo

Jutri ob 17.15 prijateljska tekma Jugoslavija : Primorje

Jutri nastopi na igrišču Primorja beograjska Jugoslavija. V Ljubljano pride na revanžno tekmo. Prva, v začetku februarja, v Beogradu se je končala senzacionalno z 2:2. Jugoslavija nastopi z vsemi svojimi najboljšimi.

Da bo tekma odigrana v stilu velikih mednarodnih sportnih dogodkov, je gotovo. Primorje je pred tednom porazilo v dveh tekmah avstrijskega amaterskega nogometnega prvaka. To je uspeh, ki bi se z njim ponašali tudi bolj renomirani klubi v Zagrebu in Beogradu.

Primorje stoji pred častno nalogo. Gre za to, da se klub po zmagi na lahkoatletskem polju, kjer si je pred dnevi pobral lavorike državnega in slovenskega prvaka, utrdi tudi na nogometnem polju. Dober izid tekme z Jugoslavijo je velikega pomena za ves slovenski sport. Primorje je lani in letos pokazalo nova pota. Dokazalo je, da so tudi na tem področju našemu človeku odprta vrata do lepih uspehov.

Ne dvomimo o tem, da se bo to posrečilo tudi jutri. Publika bo imela priliko, da prisostvuje tekmi velikega stila, tekmi, polni navdušenja, elana, znanja in tistih številnih položajev tik pred končnimi realizacijami, ki so občinstvu tako dragi.

Pravi sportniki priznavajo uspehe, pa naj pridejo z leve ali desne, od velikega ali majhnega kluba, od te ali druge barve. Uspeh je uspeh in v tem pogledu spada, tu se ni treba izgovarjati, Primorje pač med tiste klube, ki so sloves Ljubljane in dravske banovine zanesli daleč po državi.

Jutri bo spet prilika, da pokažemo, kaj znamo in zmoremo, kakor so pokazali lahkoatleti Primorja in Ilirije v soboto in nedeljo, ko je šlo za prestiž Ljubljane pred Zagrebom in Beogradom... V predtekmah nastopijo ob 14.30 Primorje jun. : Reka rez., ob 15.30 Mars : Svoboda. Začetek glavne tekme bo ob 17.15.

Dirke v zaprtem prostoru

H kolesarski dirki ŽSK Hermesa, ki bo v nedeljo

Pri nas, pa tudi v ostalih krajih naše domovine, nimamo mednarodno urejenih dirkališčnih prog v zaprtem prostoru. Kolikor imamo kolesarsko motociklističnih dirkališč, kažejo vsaj delne nepopolnosti. In vendar sta tako kolesarski kot motociklistični sport — posebno poslednji — zaradi ogromnega razmaha v tehniki v velikih državah zelo razvita. Tako za kolesarstvo kakor tudi za motociklistiko so prirejeni posebni stadioni z dirkališčnimi progami.

Pri nas se je lotil resno z vsemi razpoložljivimi močmi ŽSK Hermes dela, da zgradi na svojem igrišču dirkališče. V tem stremljenju je dobil podporo z raznih strani, toda tudi ta ni bila dovoljna, če ne bi bil klub posegel po vseh svojih sredstvih. Zdaj pa se nam obeta, da bomo že v doglednem času lahko prisostvovali napetim in zanimivim dirkališčnim kolesarskim in motociklističnim dirkam.

Da bo moglo občinstvo brez nevarnosti slediti napetim tekmam kolesarjev in motociklistov, ki bodo mogli na novem dirkališču razviti vse svoje sile, je okoli dirkališča napravljena barijera.

Že prihodnjo nedeljo dne 3. junija bomo imeli na igrišču Hermesa otvoritvene kolesarske dirke v zaprtem prostoru. Dirka je s prijavo nekaterih izvrstnih inozemskih kolesarjev dobila mednarodni značaj. Med njimi bo sodeloval avstrijski prvak Gatternig iz Gradca, ki že nekoliko let brani ta časten naslov. V letošnjih kolesarskih dirkah doma je pokazal, da mu bo težko iztrgati prvenstvo.

O podrobnem sporedu, pričetku itd. te dirke bomo še poročali. V nedeljo 17. junija bo priredil Hermes, ki ima že dobro organizirano motociklistično sekcijo, zanimive in napete motociklistične dirke.

Ptuj : Ilirija. Jutri dopoldne bo na starem igrišču Ilirije prva finalna hazenska tekma med prvakoma ljubljanskega in celjskega okrožja, Ilirijo in Ptujem, za naslov podsaveznega prvaka. Ptuj bo za prijatelje hazenske igre zanimiv in skoraj nov gost, saj že dve leti ni nastopil v Ljubljani. Njegova družina je fizično jako močna, v igri zelo požrtvovalna in nevarna tudi najmočnejšim nasprotnikom. Najboljše moči imajo Ptujčanke v vratarici in napadalni vrsti, med tem ko srednja vrsta nekoliko zaostaja. Ilirija bo morala poslati v boj vse najboljše, kar trenutno premore, ako hoče doseči uspeh. Ker je tekma prvenstvena, se pričakuje oster in zanimiv boj, zaradi dobre forme obeh družin pa tudi dober sport. Tekma se prične dopoldne ob 11. Vodstvo tekme je poverjeno ss. Jurmanu.

V nekaj vrstah. Trditev beograjskega »Vremena«, ki smo jo ponatisnili tudi mi, da je demisioniral v JNS Marij Kuret zaradi sklepa tega odbora v zadevi črtanja prvenstvenih tekem Rapidu, ni povsem točna. Svoje odborniško mesto je dal na razpolago, ker ni mogel soglašati z nekaterimi sklepi JNS, ki po njegovem prepričanju niso v skladu z določbami pravil. — Tekmi drugega dneva binkoštnega turnirja v Beogradu sta se končali: Gradjanski : Jugoslavija 3:1 (1:1); BSK : Hajduk 3:1 (0:1) — Na dan slave 39. pp. (v ponedeljek) je bila popoldne na vojaški zabavi na Glaziji odigrana trening tekma med vojaškim nogometnim teamom 39. pp. in SK Celjem. Vojaški team, v katerem so nekateri prvovrstni igrači in ki je igral zelo požrtvovalno, je zasluženo zmagal s 5:3 (1:1). Moštvo SK Celja je nastopilo s 4 rezervami in je igralo neenotno, brez pravega elana in smotrenih kombinacij; v drugem polčasu je pa še znatno popustilo. Prva dva gola za SK Celje sta rezultirala iz enajstmetrovke. Tekmo je sodil ss. g. Adolf Presinger objektivno. Obisk je bil ja Celje rekorden; na Glaziji se je zbralo z vojaštvom vred okrog 2000 gledalcev. — V skrajno slabem vremenu je bila v nedeljo v Domžalah prvenstvena tekma med ljubljansko Svobodo in domačim Diskom. Tekmo so gostje zasluženo odločili z 1:0 (1:0) v svojo korist. Domači so igrali zelo požrtvovalno, toda rezultat bi bil gotovo višji, če bi bil napad Svobode bolje razpoložen.

Zdravstveno-vzgojni odsek LNP je začel delovati. V petek 1. junija bo sestanek vseh načelnikov nogometnih sekcij, v kratkem pa tudi že uvodno predavanje. Odsek vrši priprave, da bi se mogel že v prihodnji jesenski sezoni vršiti tudi zdravstveni tečaj ter redna vzgojno-poučna predavanja.

Službene objave LHP. (Iz seje u. o. dne 16. maja.) Na znanje se vzamejo prijave Korotana za prv. tekme Korotan : Gorenje 13. maja in Atena : Korotan 29. aprila. SK Ilirija se dovoli prijateljska tekma proti Korotanu s pogojem, da tekmo pravočasno prijavi. — Na zahtevo JSZS se suspendira SK Slavija, Varaždin, dokler ne poravna zneska 107.50 Din brodskemu podsavezu. ČSK se poziva, da poravna dolg 15 dinarjev brodskemu podsavezu. Protest SK Ptuja proti spremembi sistema prvenstvenega tekmovanja se odstopi JSZS. Za SK Ptuj se čita s pravico nastopa dne 25. maja hazenašica Vičič Frida. — Verificirajo se prv. tekme: Ilirija : Atena 4 : 2 (2 : 2) Gorenje : Korotan 7 : 2 (2 : 0). — Za hazenskega prvaka celjskega okrožja za l. 1933/34 se proglasi SK Ptuj. — Čitajo se s pravico takojšnjega nastopa za TKD Ateno atletinje: Bernik Fanči, Franke Majda, Štolfa Malči, Hočevar Mira, Florjan Olga, Kaiser Malči. — Odobri se zapisnik o društvenem stafetnem teku Atene. — (Iz seje u. o. dne 23. maja.) — Verificira se prv. tekma Atena : Korotan s 13 : 0 (6 : 0) za Ateno. Sodniki se ponovno opozarjajo, naj v sodniških poročilih ne pišejo kritik o tekmah. SK Ptuj se obvešča, da je u. o. JSZS ugodil njegovi pritožbi proti spremembi sistema podsaveznega prvenstvenega tekmovanja za l. 1933/34. Zaradi tega igra obe finalni tekmi za prvenstvo LHP SK Ptuj z Ilirijo. Izžrebata se finalni tekmi Ilirija : Ptuj. Po žrebu se odigra prva tekma 31. maja v Ljubljani, druga pa 3. junija v Ptuju. — Na prošnjo TKD Atene se črta iz seznama verificiranih atletinj Herz Franja. — Klubi se opozarjajo, da je lahkoatletsko prvenstvo družin odgodeno na 23. in 24. junija. — Vsi klubi se pozivajo, da nemudoma vrnejo izpolnjene tiskovine MFVN; proti vsem zamudnikom se bodo uporabile določene sankcije.

Izbirni lahkoatletski miting za Graz. (Službeno.) Danes ob 17. bo na igrišču Primorja lahkoatletski izbirni miting za postavitev reprezentance Ljubljane, ki bo v Gradcu v dnevih 2. in 3. junija. Tekmovanje bo v nekaterih disciplinah: 1. tek 100 m Zupančič, Svetek (oba I), Putinja, Šušteršič, Perpar, Žorga A., Ranner (vsi P); 2. skok v daljino: Stepišnik (I), Korče, Putinja, Rajh M. (vsi P); met diska: Stepišnik, Dobovšek, Jeglič (vsi I), Gerše, Czurda (oba P); skok ob palici: Dežman, Pristov, Robek, Gregorka (vsi I), Gašperšič, Sket, Putinja (vsi P); met kopja: Slapar, Dežman, Brinet (I), Putinja Svigelj (P); skok v višino z zaletom: Zgur, Marek E., Bertoncelj (P), Stegu Rado, Svetek (I); met krogle: Jeglič, Stepišnik (I), Marek E. (P); met kladiva: Stepišnik, Zupan, Jeglič (vsi I), Franc, Korce, (oba P). Vsi ti tekmovalci morajo biti na igrišču najpozneje ob 16.30. Oddajte takoj potne liste, obenem potrebne podatke tajniku odbora za izvedbo dvomatcha Savi Sancinu, Tavčarjeva ul. 1.

Službeno iz LNP. Danes ob 19. seja p. o., ob 20. seja u. o. v tajništvu. Tajnik I.

Službeno iz LHP. Drevi ob 18.30 je v damskem salonu kavarne Emone redna seja u. o. Dnevni red je zelo važen. Polnoštevilna udeležba vseh odbornikov je potrebna. Člani u. o., ki niso še oddali slik in 10 Din za izkaznice, naj uredijo to pri današnji seji.

Službeno iz LTTP. Danes ob 18.30 seja u. o. v posebni sobi restavracije Emone. Točno zaradi važnih odločitev. Tajnik I.

Odbor lahkoatletskih sodnikov, Ljubljana (Službeno). Naprošamo vse savezne sodnike, naj pridejo na današnji izbirni miting na igrišču Primorja ob 17. Obvezno so vabljeni gg. Megušar (stoperice!), Luin, Sancin S., Grünfeld, inž. Baltič, Vidic, geom. Černe. Na igrišču naj bodo najpozneje ob 16.30. — **Službeno iz komisije za sodniške izpite.** Sodniški kandidati, gg. major Janc, Gorjanc in Polajner naj prisostvujejo izbirnemu mitingu zaradi opravljanja praktičnega izpita, prav tako člani komisije, gg. inž. Baltič in Luin. Za komisijo: Grünfeld v. r.

Kandidatom za plavalne sodnike. — Službeno iz sekcije zbora plavalnih sodnikov. — Opozarjamo vse, ki žele letos opravljati izpit za plavalne sodnike, da poteče rok za prijave 1. junija t. l. Naslov, na katerega je treba poslati prijave priporočeno, je Božo Kramaršič, Ljubljana, Rimska cesta 9.

ASK Primorje. Beograjska Jugoslavija prispe drevi ob 20.26. Naproša se članstvo, zlasti pa nogometaši, naj se zaradi sprejema polnoštevilno zberejo na gl. kolodvoru. — Predsednik.

SK Svoboda. Danes ob 18. bo sestanek vseh nogometašev v Delavski zbornici. Jutri predtekma na igrišču Primorja z Marsom. Sestanek obvezen za vse!

SK Mars. Za tekmo v četrtek se pozivajo na članski sestanek k Bavarju: Zavrl I., Ban, Dolinar, Jenko, Zavrl II., Klingenstein, Vrhovec, Žigon, Humar II., Trček I., Trček II., Burger, Zupančič Gene, Zupanc ter vsi ostali. Oni, ki imajo opremo, naj to prinesejo na sestanek! Vsi polnoštevilno in točno!

SK Sloga. Drevi ob pol 19. bo sestanek nogometašev v gostilniških prostorih Nab. zadruge, Masarykova cesta. Igralci naj prineso opremo s seboj. Jutri ob 17. trening-tekma s Korotanom na Rakovniku. Postava moštva se določi na sestanku.

Smučarski klub Ljubljana poziva vse svoje tekmovalce, da oddajo klubsko smučarsko opremo zaradi morebitne poprave in evidence jutri ali pa najkasneje v sredo dne 6. junija v klubskem lokalu v času od 19. do 20. Oddaja klubske opreme je za vse tekmovalce obvezna!

S o k o l s t v o

Jubilejne mladinske prireditve trboveljskega Sokola

Trbovlje, 28. maja

Sokolska mladina je v binkoštnih dnevih proslavila 25letni jubilej trboveljskega Sokola z uspelimi prireditvami. V soboto zvečer je bila slavnostna akademija, pri kateri je imel slavnostni govor naraščajnik učenec meščanske šole Škrinjar in v imenu sokolske mladine obljubil, da hoče tudi mladina hoditi v življenju po potih svojih prednikov. Sledila je mladinska igra »Lutke žive« v režiji g. Ramovževe in so bili deležni mali igralci in igralke zasluženega priznanja. Po igri so zapeli »Slavčki« nekaj pesmic iz svojega obilnega programa, njim pa je sledil telovadni nastop moške dece. V nedeljo so se vršile lahkoatletske tekme mladine, katerih se je udeležila tudi sokolska mladina iz sosednih krajev.

Glavni nastop sokolske mladine pa je bil na binkoštni ponedeljek ob priliki razvitja naraščajskega prapora. Na tribuni so bili zbrani bratje Dežman, Goropevšek, Feštajn, Letnik in Kužnik, ki so kot najstarejši Sokoli kumovali razvitju naraščajskega prapora. S sokolsko godbo na čelu so prikorakali na telovadišče vsi telovadeči oddelki, okrog 1200 oseb ki so se zvrstili pred tribuno. Starosta br. Pleskovič je pozdravil navzočne ter se v iskrenih besedah zahvalil s. Lundrovi, ki je brezplačno izdelala umetniško dovršen prapor, kakor tudi vsem onim, ki so prispevali za prapor. S. Lundrovi so bile prirejene živahne ovacije. Kum brat Dežman je izročil br. starosti prapor s prisrčnimi in izpodbudnimi besedami na mladino. Br. starešina je prevzel prapor in se zahvalil kumom.

Preden pa ga je razvil, je omenil, da je bila želja vsega članstva, da bi bil prapor blagoslovljen tudi po cerkvenih obredih, kar pa je višje cerkveno oblastvo odklonilo, češ, da razmerje med SKJ in katoliško cerkvijo še ni urejeno. Br. starešina je dejal: »Zato prosimo Boga, ki vidi v naša srca, da blagoslovi naš prapor, da blagoslovi naše delo, ki bo Njemu v slavo, kralju in domovini v čast in narodu v srečo.« Sokolska godba je zaigrala koral »Molitev za slovenski rod«. Ta prizor je napravil na tisoče navzočnega občinstva globok vtis. Nato je br. starešina nagovoril še sokolsko mladino in jo pozival, naj hodi po pravi sokolski poti poštenja, iskrenosti, bratske ljubezni in požrtvovalnosti v ljubezni do Boga, kralja, naroda in domovine. Zatem je izročil prapor naraščajniku br. Dolinarju Zdenku z naročilom, da ga skrbno brani, da ga neomadeževanega izroči nekoč svojemu nasledniku. Z obljubo, da hoče nositi prapor s ponosom, je mladi praporščak prevzel prapor. Z vzklikom »Naj živi naš vzvišeni vladar Aleksander, naj živi prestolonaslednik Peter, naj živi kraljevski dom!« je zaključil starešina oficielni akt razvitja prapora. Sok. godba je zaigrala državno himno in občinstvo je navdušeno vzklikalo kralju in kraljevskemu domu. Naposled so defilirali vsi oddelki pred novim praporom.

Po tem delu proslave se je vršil javni nastop, pri katerem so nastopili vsi oddelki od najmlajše dece do naraščaja. Vsi telovadni nastopi so bili izvajani odlično. Sokolska mladina je proslavila svoj praznik tako lepo, da ji bo ostal v najlepšem spominu.

25-letnica sodražiškega Sokola

Sodražica, 28. maja

Ob proslavi 25letnice Sokola v Sodražici 17. junija bo zlet dolenjskega okrožja. Za ta praznik se društvo živahno pripravlja.

Kmalu po ustanovitvi Sokola v Ribnici se je ustanovil v znak protesta proti krvavim septembrskim dogodkom pod okriljem ribniškega društva odsek Sokola v Sodražici. V gostilni pokojnega Kržeta se je zbralo nad 30 naprednih Sodražanov, ki so takoj ob ustanovitvi začeli živahno delovati. Leta 1909. je imel odsek 20 rednih telovadcev in nabavil si je tudi 25 sokolskih krojev. Matično društvo je pošiljalo k nam dvakrat v tednu vaditelja br. Pisanskega, ki je z veliko požrtvovalnostjo vzgojil prve prednjake. Kmalu je imel odsek 40 članov in 20 naraščajnikov. Odsek je polagal veliko važnost na vzgojo naraščaja, a na žalost je moral na prepoved višjega šolskega oblastva naraščaj razpustiti. V letu 1910. se je vršil v Sodražici skupni sestanek društva iz Ribnice z odseki iz Sodražice in Velikih Lašč. V tem letu se je vršil tudi že prvi javni nastop, združen z izletom sokolske župe ljubljanske. Ob tej priliki je nastopilo 105 članov v krojih in 55 telovadcev. Poleg odseka iz Sodražice so postavili tekmovalne vrste tudi društva iz Ribnice, Ljubljane in Šiške in odsek iz Vel. Lašč.

Odsek je prirejal tudi dramske predstave in propagandne izlete v okolico. Dne 8. januarja l. 1920. se je odsek osamosvojil in ustanovilo se je samostojno društvo. S tem dnem se je pričela tudi nova doba Sokola v našem naprednem trgu. Članstvo naše sokolske družine se je potrojilo. Pridobili smo novih sokolskih delavcev, ki so dvignili sokolsko misel. Ustanovila sta se društvena pevski in tamburaški zbor, ustanovila sta se tudi društvena knjižnica in dramski odsek. Dne 20. julija l. 1924. smo razvili društveni prapor, ki so ga izdelale naše članice.

Dne 17. junija bo polagalo društvo spet obračun svojega dela. Danes šteje društvo nad 100 oseb, od tega nad polovico telovadečih, poleg tega pa še blizu 100 naraščajnikov in otrok. Društvo ima v stavbi Posojilnice lastno dvorano z dramskim odrom in telovadnim orodjem. Razen tega ima v najemu letno telovadišče in še drugo telovadnico. Prosvetni odsek ima tamburaški in pevski zbor, mladinski, zdravstveni in izletni odsek. Dalje imamo smučarski odsek in društveno knjižnico z 1166 knjigami.

Vse to delo se vrši pod vzornim starostovanjem br. Josipa Oberstarja, ki bo praznoval obenem z društvom tudi svoj srebrni jubilej starostovanja. Društvu in br. starosti želimo ob priliki srebrnega jubileja še nadaljnjega uspeha. Sokolu v Sodražici naše čestitke!

Zlet celjske sokolske župe

Celjska sokolska župa bo praznovala ob priliki letošnjega župnega zleta 10. junija tudi svojo 25letnico. Prvi sestanek za ustanovitev župe je bil 10. maja l. 1908. v Ljubljani. Organizacija župe je bila poverjena bratu Smertniku. Ustanovni občni zbor je bil sicer šele 30. oktobra l. 1910., ker vlada ni hotela odobriti pravil, toda župa je v vsem svojem obsegu delovala že dosti prej, saj je 1. avgusta l. 1909. priredila svoj I. župni zlet v Krškem. Pred 25 leti je ob priliki župnega zleta razvil svoj prapor Sokol v Krškem, letos ob 25letnici razvije svoj prapor župa.

V celjski sokolski župi so bila ob ustanovitvi včlanjena vsa takrat obstoječa društva na bivšem Štajerskem z vštetim Gradcem in društvi v Zagorju in Krškem. Z novim letom 1914. je bila osnovana sokolska župa v Mariboru, s čimer se je celjska sokolska župa razdelila v dve polovici. Kako je Sokolstvo zadnja leta poraslo, kaže primerjava: na prvem župnem zletu v Krškem je nastopilo 89 telovadcev, a na zadnjem leta 1931. v Celju 603 telovadci. Ob ustanovitvi je župa štela 15 društev in 3 odseke. Iz kasnejše mariborske župe so bili takrat včlanjeni v celjski sokolski župi Gradec, Ljutomer, Maribor, Ptuj, Ribnica na Pohorju in Sv. Lenart v Slovenskih goricah. Danes šteje župa 54 društev in 10 čet, skupaj 64 edinic. Upoštevati je treba pri tem, da je sedanji teritorialni obseg župe za polovico manjši kakor je bil ob ustanovitvi.

Zanimiva primerjalna statistika bo objavljena v slavnostni številki »Župnega vestnika«, ki izide 1. junija.

Letošnji župni zlet je 3. po preosnovi v SKJ ali 16. v času obstoja župe. Izmed teh 16 odpadejo na Celje 4, na Trbovlje 4, ostalih osem se je vršilo v raznih drugih krajih.

Večerni nastop Sokola I. na Taboru se prične drevi točno ob pol 21. na letnem telovadišču. Od 20. dalje bo koncertirala društvena pihalna godba. Ta nastop je prvi v vrsti dosedanjih zelo uspešnih popoldanskih nastopov, ki ga priredi društvo izjemno zvečer ob umetni razsvetljavi. Z željo, da omogoči vsemu svojemu članstvu in številnim prijateljem Tabora čim večjo priliko poseta te zanimive telovadne prireditve, so določene propagandno nizke cene vstopnicam (sedeži na tribuni 10 Din, ostali 8 Din, stojišča 4 Din). Taborska sokolska telovadnica se je z vsemi svojimi oddelki vestno in resno pripravila na svoj vsakoletni obračun težkega in odgovornega dela, ki ga zahteva od predujakov in od telovadečega članstva, naraščaja in dece temeljita sokolska vzgoja. Telovadne točke, ki se bodo nocoj večinoma prvič izvajale, so polne razgibanosti in novega duha. Učinkovita je zlasti nova telovadna skladba »U novi život« po istoimenski glasbeni kompoziciji br. Jos. Suka. V zaključni točki nastopi oboje članstvo in naraščaj istočasno z novimi, skupnimi razgibalnimi vajami in lahko atletiko. — Sokol I. pričakuje od vsega svojega članstva in ostale nacionalne javnosti tistega potrebnega razumevanja, ki bi ga moral biti deležen prav ta del dobrega sokolsko-vzgojnega dela. Pravi in dobri Sokoli, ki vedo ceniti veliko vrednost vzgoje v sokolski telovadnici, bodo s svojim posetom dali obenem največje zadoščenje za ves trud in marljivost številni sokolski mladini, ki se bo s ponosom štela v sokolske vrste vse dotlej, dokler bo sledila le dobrim zgledom svojih starejših sokolskih bratov in sester. Drevi torej na svidenje ob 20. na Taboru.

Sokolsko društvo v Celju sprejema prijave za pokrajinski zlet v Sarajevu, ki bo od 27. do 29. junija. Vsi, ki se nameravajo udeležiti zleta, naj se čim prej pismeno ali ustmeno prijavijo tajniku br. Novaku v Celju, kjer dobijo tudi vse potrebne informacije.

Sokolska četa pri Sv. Urbanu pri Ptuju priredi v nedeljo 3. junija javni telovadni nastop. Nastopijo vsi oddelki domačega Sokola in matičnega društva iz Ptuja. Po telovadbi prosta zabava v Mariničevi gostilni. Pridite!

Radio

Četrtek, 31. maja.

LJUBLJANA 8: Prenos cerkvene glasbe. — 9: Versko predavanje (dr. g. Rant). — 9.30: Religiozne speve, poje ga. Fanči Čadeževa. — 10: Poročila, plošče. — 10.30: Radio orkester. — 12: Čas, plošče. — 16: Naši ljudski odri (Jože Vombergar). — 16.30: Koncert pevskega zbora »Zora« iz Šiške, vmes radio orkester. — 20: Prenos iz Beograda. — 22: Čas, poročila, lahka glasba.

BEOGRAD 17: Komorna glasba. — 19: Plošče. — 20: Simfoničen koncert. — 22.15: Srbski samostani. — 22.45: Plošče. — ZAGREB 17: Lahka glasba. — 20: Koncert iz Beograda. — 22.15: Plesna muzika. — PRAGA 19.05: Jazz. — 20.20: Prenos iz Brna. — 22.20: Plošče. — 22.35: Smetanove skladbe. — BRNO 15: Prenos opere »Seviljski brivec«. — 19.05: Prenos iz Prage. — 20.35: Reportaža iz New Yorka. — 22: Prenos iz Prage. — VARŠAVA 19.25: Pevski koncert. — 21: Prenos iz Gdynie. — 21.16. Orkester. — 22.10: Lahka glasba na ploščah. — DUNAJ 12: Orkester. — 16: Plošče. — 18: Komorna glasba. — 19.15: Lahka glasba. — 21.10: Haydnova maša v B-duru. — 22.35: Plesna muzika. — BERLIN 19.10: Haydnova proslava. — 20.15: Lahka glasba. — 21.30: Delni prenos »Arabelle«. — 23: Plesna glasba. — KOENIGSBERG 19.30: Valčki. — 20.10: Večer Haydnove glasbe. — 21.30: Prenos iz Berlina. — 23: Plesna muzika. — MUEHLACKER 20.15: Orkestralen koncert. — 21.30: Prenos iz Berlina. — 23.20: Plesna glasba. — 24: Klavirski koncert. — 0.30: Nočni koncert. — BUDIMPEŠTA 17.30: Harfe. — 18.30: Violinski koncert. — 19: Dramski večer. — 22.45: Ciganska godba. — 23.30: Jazz. — RIM 17.30: Koncert iz Filharmonije. — 20.45: Pevski koncert. — 22.15: Plesna glasba.

Vremensko poročilo

Številke za označbo kraja pomenijo: 1. čas opazovanja, 2. stanje barometra, 3 temperatura, 4. relativna vlaga, v %, 5. smer in brzina vetra, 6. oblačnost 1—10, 7. padavine v mm, 8. vrsta padavin. Temperatura: prve številke pomenijo najvišjo, druge najnižjo temperaturo

29. maja

Ljubljana 7, 764.6, 8.8, 87, E1, 8, —, —; Ljubljana 13, 762.6, 19.0, 51, NNE3, 10, —, Maribor 7, 762.6, 12.0, 90, mirno, 8, —, —; Zagreb 7, 764.5, 11.0, 80, W2, 10, —, —; Beograd 7, 764.4, 12.0, 60, mirno, 3, —, —; Sarajevo 7, 766.7, 6.0, 90, mirno, 0, —, —; Skoplje 7, 763.8, 13.0, 50, W2, 0, —, —. Iz Splita, Kumbora, Raba in Visa ni depeš.

Temperatura: Ljubljana 20.4, 7.8; Maribor 18.9, 8.0; Zagreb 19.0, 9.0; Beograd 17.0, 7.0; Sarajevo 16.0, 0.0; Skoplje 16.0, 4.0; Split 22.0, —.

UGODNA PRILIKA ZA NABAVO
ŽIME
za žimnice, fotelje, divane ter za vsa tapetniška in sedlarska dela
se vam nudi na ljubljanskem velesejmu v paviljonu »F«, kjer vam najbolje postreže tvrdka
VILKO MASTERL
PREDILNICA ZA ŽIMO — STRAŽIŠČE PRI KRANJU
NIZKE CENE. 4855 PRVOVRSTNO BLAGO

PRODAJAMO
la PORTLAND CEMENT
Din 75.— za 100 kg
franko skladišče
„ALPEKO" LJUBLJANA
MASARYKOVA CESTA 23. 4844

Oglasi v „Jutru" imajo siguren uspeh!

H. G. AIDINYAN
USTANOVLJENO 1881
Perzijske in turške preproge
TRST — Piazza dela Borsa 18 (Tergesteo) Telefon št. 43-30
Razstavlja na ljubljanskem velesejmu
Paviljon F
koje št. 155-161
je med drugim dobavljal za:
grad Miramar, grad v Devinu, Ahileion na Krfu, ces. grad v Schönbrunnu, dunajski dvor, kralj. grad v Budimpešti, grad Mayerling, ces. vilo v Ischlu, kralj. grad Gödöllö, kralj. dvorno upravo v Bukarešti in več vojvodskih in knežjih hiš.
Parobrodarsko družbo Lloyd-Cosulich, Assicurazioni Generali v Trstu, Riunione »Adriatica« v Trstu, ladjedelnice v Trstu, Carnaru in na Reki, Anton Dreher, Trst in Dunaj, Andrew Gassner, veleindustrijalec, grad Tržič, Banca d' Italia v Trstu, baron Rotschild — Dunaj, Banca Commerciale Italiana v Trstu itd.
Hotel Brioni, Park Hotel Villach, hotel St. Moritz, ravnateljstvo kopališč Montecatini in glavne hotele v Berlinu, na Dunaju, v Parizu in Budimpešti.

L. Wolff: 8

Garragan

Roman

Garragan ni razumel, kaj hoče od njega ta podganji človek, in je šel dalje, gnan od ostrog svojega gorja, ki mu je hreščečimi noži rezalo v lobanjo. Kakor da bi moral nazadnje raztrgati kopreno, ki jo je bil vrgel nanj nemočni obup, je silil svoje oči, da so se oprijemale vsega, kar je široka cesta privedla mimo njega. Videl je avtobuse, ovešene s tatovi, kavarne in točilnice likerjev, polne vlačug, grozeče berače, brezzavetno stradajoče, preplašene meščane, plazljive verižnike, nesramne ponujalce, morilce pred dejanjem, mladoletnice, ki jim je bilo jutri ležati v bolnišnicah, našminkane dečke, ki so vabili z mršavimi ledji.

Tedaj je Garragan spoznal, da ni od ljudi zahodne polnoči ničesar več pričakovati, in pobegnil s svojo usodo v temo Živalskega vrta. A noč in rdeče ozarjeno velikomestno nebo sta odprla vse rane in potegnila obupanega prav na prag blaznosti.

Slonel je ob drevesih. Sedel je na klopi. Kričal je. Tekal. Smejal se je. Govoril je z Bogom.

Zakaj, o Bog, si me storil morilca? Zakaj, o Bog, si dal, da mi je ženska ukradla deset let življenja? Zakaj, o Bog, si zmedel mojo ubogo dušo? Zakaj, o Bog, si mi vzel očeta in mater, zakaj mi nisi dal vsaj še enega svidenja z njima? Ali je vse to tvoja volja, ki se ji moram ukloniti? Govori, o Bog! Reci besedo!

Bog mu ni odgovoril.

In Garraganovo srce je zakipelo v grenki maščevalnosti, ki je ni moglo utolažiti nič na svetu razen Glorijine smrti.

»Glorija mora umreti,« je zastokal z ohripelim glasom in pritisnil utripajoče čelo k drevesu, ki je bilo mokro od megle.

»Glorija mora umreti,« je sikal nočni veter, ki je bril skozi golo vejevje.

V hotelskem baru je sedela le še majhna družba, ki je s svojo hrupno veselostjo pripravljala grofa Heniksteina v ogorčenje.

Sedel je sam v svojem kotu n pil cocktaile in coblerje vse vprek, ne da bi čutil le količkaj učinka. Ostal je trezen in se vdajal mrzlim mislim. Kadar je bil grof Klemen Henikstein sam s seboj, se je čutil starejšega, nego je bil v resnici. Samo v ženski družbi je sijalo njegovih tri in dvajset let s polnim bleskom. Kakopak, proti Gloriji se je vedel tako, kakor da bi mu bilo šele sedemnajst let.

Prav za prav bi bilo treba pobegniti, si je dejal Henikstein in nabral svoje deško čelo v resne moške gube. Treba bi bilo bežati pred vsako ljubeznijo, ki utegne ostati neizpolnjena, zakaj ljubezen, če ne gre do poslednje skrajnosti, nima naravnega konca, ampak je večna grožnja, ki pušča v krvi neutolažljivo kesanje. Vendar, odkod ta negotovost in to malodušje? se je vprašal Henikstein. Ali je kje kaka ženska, ki je ni moči osvojiti? Nemara Glorija? Kar se je bilo posrečilo Macphersonu, tej mrzli ribi, je moralo biti tudi Klemenu Heniksteinu dosegljivo. Ali primera z Američanom ga ni pomirila in ni pregnala dvomov, ki so izpodkopavali mladeničevo samozavest. Delj ko je premišljeval, bolj pametno se mu je zdelo, da pobegne.

Vendar: ali je bilo moči pobegniti pred Glorijo Garraganovo? In če bi si tudi izsilil ta beg, kaj bi mu bile vse ženščine tega sveta, ko Glorije Garraganove ne bi bil imel?

Izgubljen sem, če Glorije ne osvojim, je mislil s tragičnim obupom sedemnajstletnega fanta in držal Glorijo v objemu kakor pred dvema urama pri plesu in se opajal z vonjem njenega telesa, s sinjino njenih oči, z bleskom črnih las, z vitkimi boki te brezotročnice, dokler mu ni jela kri razjarjeno buhati v sence in mu ni zatemnila pogleda.

Tedaj je prišel Macpherson, in grof Henikstein je v tem trenotku goreče zamrzil moža, ki je prihajal od Glorije. Ali njegovo sovraštvo je skopnelo, ko je videl Američanov trudni obraz, na katerem ni bilo niti sledu o sreči.

Macpherson mu je pokimal, sédel, si naročil whiskyja in si z molčečo obšestnostjo prižgal smotko.

Naj je Heniksteinu še tako gorelo srce, se je vendar obotavljal vprašati, kakšna novica je Glorijo tolikanj zbegala.

Nazadnje, po mučnem čakanju, ki je trajalo nekaj minut, je Macpherson s stisnjenimi ustnicami izpregovoril: »Garragana so izpustili iz ječe. Njegov sluga je sporočil gospe Gloriji, da je spet doma.«

Henikstein, ki je poznal Garraganovo zgodbo, se je prestrašil.

»To je slabo, kaj ne, Mr. Macpherson?«

»Prvi strah je gospa Glorija premagala.« Povedal je, v kakem stanju groze in obupa je bil našel Glorijo. »Dal sem ji majhno dozo veronala, in zdaj spi.«

»S samim veronalom takih prestrašenj vendar ni moči ozdraviti, Mr. Macpherson,« je vznemirjen vzkliknil Henikstein.

»Gotovo da ne, a proti prvemu napadu je veronal koristen.«

Ko sta nekaj časa oba molčala, je Henikstein vprašal: »Kaj mislite o Garraganu, Mr. Macpherson? Ali ga imate za zmožnega, da bi se maščeval nad gospo Glorijo?«

»Ne poznam ga, premalo vem o njem; ker se pa pretaka v njegovih žilah škotska kri, je marsikaj mogoče. Škotje so bili zmerom nekoliko prismojeni.«

Danes otvoritev XIV. ljubljanskega velesejma

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 2.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 2.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 2.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor priložite **Din 3.- v znamkah.**

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vposlati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana štev. 11842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelek „Jutra“, Ljubljana.

Potniki

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Zastopnika
dobro uvedenega iščemo za steklarsko stroko, za dravsko banovino. Ponudbe z la referencami na Publicitas, Zagreb, pod 37633 14862-5

Pouk

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din. Dijaki 12 Din

Strojepisni pouk
Večerni tečaj za začetnike in izvežbance. Vpisovanje dnevno od 6. do 7. zvečer — Novi tečaj se prične 4. junija t. l. Šolnina znižana in stane učna ura samo 2 Din. Christofov učni zavod, Ljubljana, Domobranska cesta 15. 14894-4

Službe išče

Beseda 50 para, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 3 Din. Najmanjši znesek 12 Din

Strežaj
ki govori angleško, nemško in slovensko, za privatno hišo ali hotel, išče službo. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 14877-2

Brivski pomočnik
23 let star, prvovrsten delavec, hiter in dober bubi strižec, dobro situiran, nekadilec, nogometaš, išče službo s 14. junijem ali po dogovoru. Ponudbe z navedbo plače na naslov: Franjo Hosei, brivski pomočnik, salon Kiraly — Mureka Sobota. 14879-2

Hotelska sobarica
vešča več jezikov, išče službo za takoj. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra« 14910-2

Kupim

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Sifonske steklenice
rabljene, kupim. Ponudbe na oglasni oddelek Jutra pod »Steklenice«. 14891-7

Kapital

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

50 %
plačam za varno vloženih 10.000 Din. — Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Cimpreje«. 14907-16

Posest

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Enonadstrop. hišo
v Zagrebu (350—400 Din) zamenjam za hišo ali vilo v Ljubljani. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Peščenica«. 14872-20

Prodam

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Zelo poceni se oblečete pri Preskerju
v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 14. 133-6

Vrtno košnjo
proda vrtnarija Baje na Tržaški cesti št. 34. 14878-6

Paviljon
popolnoma nov, pripraven za prodajo slaščic ali za trafiko, proda A. Štirn, kopališče, Ježica. 14880-6

Najcenejša kurjava
so suhi bukovi kratko rezani odpadki od žage. Dostavlja tudi na dom. Ivan Šiška, tovarna parket, Metelkova ulica 4 — telefon 2244. 14906-6

Poceni čevlji!
Veled opustitve prodaje čevljev nudim globoko pod lastno ceno otroške, damske in moške letne kot zimske. — Ugodna prilika tudi za podeželske tgovce. Pri večjem odjemu znaten popust. I. Korenčan, Ljubljana, Mestni trg štev. 20. 14905-6

Vrednote

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Srebrne krone
staro zlato in srebro
kupuje rafinerija dragih kovin v Ljubljani Ilirska ulica štev. 36 — vhod iz Vidovdanske ceste (pri gostilni Možina). 70

Oblačila

Beseda 1 Din, davek 2 Din. za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dve obleki
dobro ohranjeni, za gospoda normalne velikosti, proda Slapar, Prisojna ul. št. 1/III. 14909-13

Lokali

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Trgovski lokal
na Mestnem trgu štev. 3 odda Breznik, Aleksandrova cesta št. 7. 14900-19

Poslovne prostore
obstoječe iz ene velike ter dveh manjših sob in predsobe, iščem s 1. julijem t. l. — Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Inženjer«. 14901-19

Stanovanje odda

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Zdravniki zobozdravniki
Lepo in solnčno petsobno stanovanje v centru mesta ugodno oddam z avgustom Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 14845-21

Štirisob. stanovanje
solnčno, v vili v centru mesta takoj oddam. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 14589-21

Štirisob. stanovanje
oddam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 14899-21

Dvosob. stanovanje
s kopalnico oddam v neposredni bližini pošte. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 14889-21

Sobo odda

Beseda 50 para, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 3 Din. Najmanjši znesek 12 Din

Opremljene sobe
s posebnim vhodom, 1 ali 2 posteljama. Din 130—200 tudi z vso oskrbo oddam Istotam sprejmem
sostanovalca
Sp. Šiška, Černetova 31. 14902-23

Opremljeno sobo
lepo, s strogo separiranim vhodom in elektriko oddam na Sv. Petra c. 44/I. 14885-23

Opremljeno sobo
separirano, oddam v centru mesta. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 14919-23

Opremljeno sobo
(mesečno) oddam na Taboru št. 5, vrata 10. 14916-23

Sostanovalca in sostanovalko
sprejmem. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 14886-23

Dopisi

Beseda 2 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din.

»Mladost 22«
Osebno poznanstvo pre — nego javite pravo adreso — nemogoče. 14918-24

Glasbila

Tvrdka Ivan Kacin Domžale
je razstavila na Gosposvetski cesti štev. 12, dvorišče (poleg velesejma)
pianine in harmonije
Oglejte in poskusite domače izdelke. Sprejemajo se naročila in popravila. Pianini 10.000, harmoniji pa 2000 Din. Preigrani klavirji vedno na razpolago. — Cene zmerne z garancijo. 14895-26

Citre
dobro ohranjene prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 14913-26

Stroji

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Mizarske stroje
nove in malo rabljene, v najboljšem stanju, lahko zelo ugodno kupite. Vabimo Vas na brezobvezen ogled Klein & Stiefel Fulda za stopetvo Peter Angelo, d z o. z., Ljubljana, Tyrševa cesta št. 31. Telefon 3249 152-29

Informacije

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Privatne informacije
strogo zaupne, zanesljive življenje, prejšnje življenje družbe, imetek, zveze (za konolom, nezvestoba) pre iskuje, nadzire in spremlja po vseh krajih naše in tujih držav proti zajamčeni diskreciji informativni zavod Hinko Glocke, Zagreb Baruna Jelačića 2/1. Osebni obiski in pismena vprašanja absolutna diskrecija 11416-31

Preklic
Podpisana Angela Pozinek preklicujem kar sem žaljivega govorila o gospe Kambič Elizabeti in se ji zahvaljujem, da je odstopila od kazenskega pregona. 14898-31

Izgubljeno

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Ukradeno Styria kolo
št. 4199, olivne barve, izpred tehnike. Prijavi se na policiji. 14896-28

Razno

Telefon 2059
Premog Karbopakete drva in koks nudi
POGAČNIK
Bohoričeva ulica 5

Košnjo
blizu sv. Križa oddam. Vprašati pri hišniku v Zeleni jami, Ljubljanska ul. št. 55. 14881-37

Krajevne zastopnike
za prodajo Jordangorke vode proti proviziji sprejme
ALBERT RUPP
Beograd
Kn. Mihajlova ul. 16 8402

Proti prhljaju in izpadanju las:
AQUANATIS
EDINSTVENO SREDSTVO. DOBI SE POVSOD

NE BOSTE SE KESALI ČE KUPITE
NATIS
KREMO ZA BRITJE

KREMA BREZ PRIMERE, KI VAM PRIHRANI VSO JEZO Z BRITJEM. POSEZITE PO NJEJ IN VIDELI BOSTE, DA JE TUDI
BRITJE KRASEN UŽITEK

ZAHVALA

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli ob priliki prerane in bridke izgube moje ljubljene soproge, sestre, tetke in svakinje

REZIKE ZAJEC

izrekamo prisrčno zahvalo. Najprisrčneje se tudi zahvaljujemo gg. zdravnikom in čestitim sestram in vsem, ki so ji lajšali zadnje ure.

Ljubljana, dne 29. maja 1934.

Žalujoči soprog IVAN ZAJEC, akad. k.
in rodbina PETERLINOVA.

831

Krapinske toplice

Najboljši uspehi zdravljenja revmatizma, gihta, išiasa, ženskih bolezni itd. Radioaktivni vrelci in blato 43° C. Sezona april —oktober. Cenene pavšalne kure od Din 55.— do 65.— dnevno kakor tudi izredni popusti v pred- in posezoni. Penzija v glavni sezoni od Din 50.— do 80.—. Priznano izvrstna oskrba. Popusti na drž. železnicah. Postaja Zabok-Krapinske toplice. Zahtevajte navodila in prospekte od kopal. uprave!

Plise za volane v različnih gubah, specielni entel oblek, volan, šalov itd., ažuriranje, entel vložkov in čipk, predtiskanje, vezenje monogramov, zaves, perila hitro, fino in poceni izvrši
Matek & Mikeš, Ljubljana
poleg hotela Štrukelj. 129

4 DANA POKLANJA VAM Balsamette, 4 dana u mjesecu u kojima ćete nesmetano vršiti Vaše zvanje i zadovoljavati društvenim obavezama.
Balsamette je nov preparat, koji ne prouzročuje boli — njegovo djelovanje osvježuje i hladi otstranjuje neugodan miris. (Balsamette ne prekriva — već uklanja miris, za razliku od drugih sredstava). Istodobno djeluje desinfekcijski. Upotreba je iz vana. Preporučuju ga najbolji liječnici za ženske bolesti. — Svaka žena treba svaki mjesec
BALSAMETTE
Dobije se u apotekama, drogerijama i parfumerijama.
Glavno skladište: M. Neumann, Boškovićeva 44, Zagreb

Na križišču centruma Ljubljane oddamo za 1. avgust v I. nadstropju

komfortno stanovanje

obstoječe: iz 5 velikih sob in dveh kabinetov, primerno tudi za poslovne lokale za:
zdravnike
zobozdravnike
zavarovalnice
odvetnike
agenture
modne salone. 4740

Vprašati v oglasnem oddelku »Jutra«.

zašč. znak
KUBANY-JEV MATE ČAJ
hrani ter krepča živce in mišice. Telo postane odporno in z lahkoto premaga vse napore. Kdor ga redno pije, se mu ni bati ne gihta ne revme. Dobi se v vseh lekarnah v originalnih zavojih po Din 15.—, ali pri zastopstvu: Lekarna Mr. Milivoj Leustek, Ljubljana, Resljeva c. 1, ako pošljete v naprej Din 15.—. Športniki, turisti, lovci, nogometaši: pijte ga redno! 126

DOBER TEK JE ZNAK ZDRAVJA.
Čim pa opazite pri deci ali odraslih, da jim je ne prija, da niso dobre volje, je to znak nerazpoloženja. Ne boste storili napak, ako jim daste takoj v malo vode ali mleka prašek »Magna«. »Magna« čisti prijetno, brez bolečin. »Magna« osvežuje. Za iztrebljenje otrok majhno, odrasli veliko žlico.
»MAGNA« prašek se dobiva v lekarnah, zavojček Din 4.—.
Reg. S. br. 4788-32.

Couch zofe
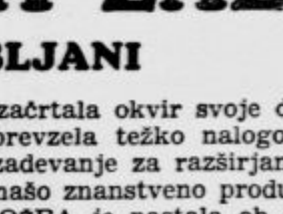
spalne fotelje, otomane, modroce in vse tapetniške izdelke nudi solidno in po nizki ceni
RUDOLF RADOVAN
tapetnik
Mestni trg štev. 13.

NAZNANILO. S tem naznanilom se predstavlja javnosti

AKADEMSKA ZALOŽBA V LJUBLJANI

Že s svojim imenom je založba jasno začrtala okvir svoje delavnosti. Poglavitni motor AKADEMSKE ZALOŽBE, ki je prevzela težko nalogo zalaganja del naše znanosti in umetnosti, je čim vnetejše prizadevanje za razširjanje takšnih del doma in v tujini. Zgraditi hoče trden most med našo znanstveno produkcijo in občinstvom, ki mu je namenjena. AKADEMSKA ZALOŽBA je nastala ob sodelovanju najodličnejših slovenskih znanstvenikov. Njen začetni program ni obsežen, zato pa tem bolj tehten. Dela, ki bodo izšla v prvem letu njenega obstoja, so temeljnega pomena za našo narodno kulturo.

Zaenkrat si je založba zagotovila naslednja dela:

MONUMENTA ARTIS SLOVENICAE, delo konservatorja dr. Franceta Steleta. Izhajalo bo v mesečnih snopičih v velikosti 24×34 cm, z velikimi in lepimi reprodukcijami, na najfinejšem umetniškem papirju.

AKADEMSKA BIBLIOTEKA. Ta zbirka bo obsegala znanstvene priročnike iz vseh panog, v sintetični, pregledni obliki. Zamišljena je kot priročna knjižnica slovenskega izobraženca. V načrtu prvega leta ima AKADEMSKA BIBLIOTEKA naslednja dela:

1. PREGLED SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI, spisal dr. Anton Slodnjak.
2. KRATKA ZGODOVINA SLOVENSKEGA JEZIKA, spisal dr. Fran Ramovš.
3. PRAVNA ZGODOVINA SLOVENCEV, spisal dr. Metod Dolenc.

V najkrajšem času izide prospekt AKADEMSKE ZALOŽBE na 32 straneh z izčrpnim besedilom ter s pogoji za naročbo. Prosimo, da ga ob izidu zahtevate v vseh knjigarnah.

4854 AKADEMSKA ZALOŽBA V LJUBLJANI.

Ljuba Jurković:

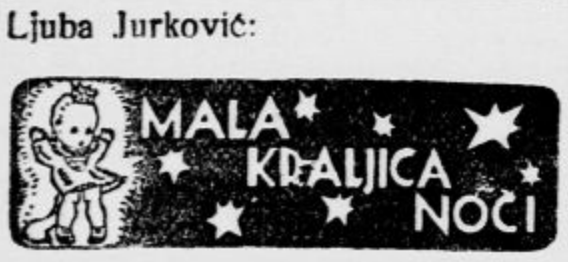

(Ilustriral V. Mazi)

98

Toto je imel stanovanje visoko na palmi. Tu je bilo vse lepo urejeno. Imel je svoj radio z imenitno anteno. Tako je poslušal jazzband iz Pariza in se čudil in majal z glavo, češ, kaj neki je tem ljudem, da jim taka godba ugaja. »V divjaštvo se vračamo«, je ponavljal modri Toto, »Bog nas varuj!«

Urejuje Davorin Ravljen. Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. Vsi v Ljubljani.